

başkandan...

Değerli Okurlar,

2015 yılını tamamlar ve Akademi'mizin 22. yılını idrak ederken TÜBA-Günce'nin 50. sayısıyla huzurlarındayız.

Akademi'miz açısından 2015, çabalarımızın sonuçlarını artan biçimde almaya başladığımız ve tarihi

önemde bazı ilkleri yaşadığımız bir yıl oldu.

Öncelikle, TÜBA Şeref Üyemiz Prof. Dr. Aziz Sancar'ın bilim (kimya) alanında Nobel Ödülü'nü kazanan ilk Türk bilim insanı olması, hepimiz için büyük bir sevinç ve motivasyon kaynağı oldu. Öncü, çığır açıcı bilimsel başarıları yanında Aziz Hoca, vatanımıza ve milletimize sergilediği bağlılığı ile de hepimize örnek oldu. Bu vesileyle, değerli Üyemiz Aziz Sancar'a Akademi ve bilim camiamız adına tebrik ve teşekkürlerimizi sunuyorum.

Bu yıl TÜBA Ödülleri bakımından da bazı sevindirici ilklerin yaşandığı bir yıl oldu. Bu yıl ihdas ettiğimiz "TÜBA-Uluslararası Akademi Ödülleri"ni kazananlar belirlendi: Fen ve Mühendislik Ödülü'nü, Sayın Niyazi Serdar Sarıçiftçi, Sağlık ve Yaşam Bilimleri Ödülü'nü Sayın Zulfiqar Ali Bhutta, Sosyal ve Beşeri Bilimler Ödülü'nü ise Sayın Mehmet Genç kazandı.

Bu yıl TÜBA (TEÇEP, GEBİP ve Uluslararası Akademi) Ödüllerimiz, 14 Aralık 2015'te Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen törenle verilecek. Bu onurlandırıcı ve teşvik edici ilkin yanı sıra, bu yıldan itibaren "TÜBA Ödülleri", Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'nın himayelerinde düzenlenecek törenlerle tevdi edilecek. Akademi'miz ve Türk bilim camiası açısından tarihi değere sahip değerli teveccüh ve himayeleri için Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a kalbi şükranlarımızı arz ediyorum.

TÜBA-Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü Projesi kapsamında yaklaşık 33.000 terimi içeren Mühendislik Terimleri Sözlüğü web üzerinden Haziran ayında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Fikri Işık'ın katılımlarıyla kamuya açıldı. TÜBA ve Avusturya Bilimler Akademisi ortak projesinin ürünü olan "Beçin Definesi" başlıklı eserin Türkçeye çevirisi yapılarak yayımı gerçekleştirildi. Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi kapsamında ilk eserlerin yayımı da bu yıl içinde gerçekleştirilmiş olacak.

Uluslararası ilişkiler alanında bu yıl imzaladığımız 7 ikili iş birliği anlaşması ve 1 uluslararası çatı kuruluş üyeliği ile TÜBA'nın ikili anlaşma yaptığı Akademi sayısı 30'a, üye olduğu çatı kuruluş sayısı da 12'ye yükseldi. 29 Haziran'da Astana'da gerçekleştirilen ilk genel kurul ile kurulan "Türk Dünyası Ulusal Akademiler Birliği"nin 2016-2017 dönem başkanlığı tarafımızdan yürütülecek. Ayrıca, AASSA (Asya Bilim Akademileri ve Toplulukları Birliği'nin Genel Kurulu ve bunun yanı sıra "Göç" konulu bilimsel konferans da TÜBA ev sahipliğiyle Türkiye'de gerçekleştirilecek.

Bunların yanı sıra, TÜBA-AR ve TÜBA-KED'in eksik sayıları bu yıl itibarıyla tamamlandı. MEB ile imzalanan protokol çerçevesinde, temel bilim öğretilerine yönelik I. ve II. "TÜBA Uygulamalı Bilim Eğitimi Kursu", Ankara'da Gazi Üniversitesi'nde ve Atatürk Üniversitesi ev sahipliğinde Erzurum'da gerçekleştirildi. Kök hücre, Kanser, Gıda ve Beslenme Çalışma Grupları'nca düzenlenen çalıştay raporları yayımlandı. Nevşehir Hacı Baktaş Veli Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen "2015 GEBİP Yıllık değerlendirme toplantısı, ödül sahibi genç bilim insanlarımıza olan güven ve inancımızı pekiştirdi. Başta Sayın Aziz Sancar olmak üzere, üyelerimizin uluslararası ve ulusal düzeydeki başarıları bizleri sevindirdi.

Türkiye'nin Ulusal Bilimler Akademisi olma bilinç ve sorumluluğu, farklılıkları zenginlik olarak değerlendirme anlayışı, stratejik kurumsal yönetim yaklaşımı ile sürdürdüğümüz çalışmalarımız, bu sonuçların da teşvik edici etkisi ile devam edecektir. Bu dönemde, Akademi'mizin bina ve mevzuat ihtiyaçlarının karşılanması yönündeki çabalarımızın sonuç vermesi, TÜBA ve Türk bilim hayatı açısından önemli bir adım olacaktır.

Destek ve himayeleri için Sayın Cumhurbaşkanımıza, tekrar şükranlarımızı arz ediyorum. Her zamanki destekleri için Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Fikri Işık'a, çaba ve katkıları için değerli üyelerimize, bilim insanlarımıza, çalışanlarımıza ve tüm paydaşlarımıza teşekkürlerimizi sunuyorum.

2016 yılının Akademi'miz ve Türkiye'miz için iyilik, barış ve başarılar vesile olmasını diliyorum, saygılarımla sunuyorum.

Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
TÜBA Başkanı

içindekiler

»»» KASIM 2015 | SAYI 50

05 AZİZ SANCAR: BİLİME ADANMIŞ BİR HAYATIN PORTRESİ
PROF. DR MEHMET ÖZTÜRK

08 İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDEN NOBEL'E GİDEN YOLDA
AZİZ SANCAR'IN BİLİME KATKILARI
PROF. DR. TAYFUN ÖZÇELİK

12 BİLİM, SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANI FİKRİ İŞİK TÜBA'YI
ZİYARET ETTİ

13 TÜBA-GEBİP VE TÜBA-TEÇEP ÖDÜLLERİ 2016 YILI
BAŞVURULARI 21 ARALIK'TA SONA ERİYOR

15 "TÜRK - İSLÂM BİLİM KÜLTÜR MİRASI PROJESİ"
KAPSAMINDA İLK ESERLER YAKINDA YAYIMLANIYOR

18 "BEÇİN DEFİNESİ" YAYIMLANDI

19 RÖPORTAJ:
PROF. DR. ŞULE PFEIFFER TAŞ: "BEÇİN DEFİNESİ KİTABI
BUGÜNE KADAR BİLİNMEYEN BİRÇOK YENİ BİLGİ İÇERİYOR"

24 GIDA KATKI MADDELERİ SAĞLIĞIMIZ İÇİN RİSK MİDİR?
PROF. DR. FATİH GÜLTEKİN

28 TÜBA - GEBİP 2015 YILLIK DEĞERLENDİRME TOPLANTISI
NEVŞEHİR'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

31 TÜRKİYE'NİN İLK ULUSLARARASI BİYOTİP ve GENOM
MERKEZİ AÇILDI

33 TÜBA BİLİM EĞİTİMİ PROGRAMI "II. UYGULAMALI BİLİM
EĞİTİMİ KURSU" ERZURUM'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

35 TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR HİTİT
ÜNİVERSİTESİ AKADEMİK YILI AÇILIŞINA KATILDI

36 RÖPORTAJ:
PROF. DR. NAMIK KEMAL ARAS: "TOPLUM, BİLİME DAYALI
TEKNOLOJİ İLE GELİŞİR"

42 TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR'DAN
AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NDE "AÇILIŞ DERSİ"

43 TÜBA 48. GENEL KURULU 13 ARALIK'TA...

44 AZERBAIJAN MİLLİ İLİMLER AKADEMİSİ
70. YIL KUTLAMALARI

44 TÜBA HEYETİNİN TÜRKMENİSTAN ZİYARETİ

FİKRİ İŞIK YENİDEN BİLİM,
SANAYİ ve TEKNOLOJİ
BAKANI

14

TÜBA İŞ BİRLİĞİYLE
DÜZENLENEN '2.
ULUSLARARASI KÖK
HÜCRE VE HÜCRESEL
TEDAVİLER KONGRESİ'

59

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

2015
ULUSLARARASI
AKADEMİ
ÖDÜLLERİ
AÇIKLANDI

16
TÜBA Akademi Ödülleri Açıklandı

Mehmet GENÇ
Sosyal ve Beşeri
Bilimler

Niyazi Serdar SARIÇİFTÇİ
Fen ve Mühendislik
Bilimleri

Zulfiqar A. BHUTTA
Sağlık ve Yaşam
Bilimleri

GÜNCE

Sahibi

**Türkiye Bilimler Akademisi Adına:
TÜBA Başkanı**

Prof. Ahmet Cevat ACAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Asiye KOMUT

50. Sayının Editörü

Prof. Dr. Kenan ÇAĞAN

Grafik Tasarım

Fatih Akın ÖZDEMİR

TÜBA Günce

Piyade Sokak No: 27, 06690

Çankaya-ANKARA

Tel: 0.312. 442 29 03 (pbx)

Faks: 0.312. 442 64 91

e-posta: tubagun@tuba.gov.tr

ISSN: 1302-9541

Baskı

Ses Reklam ve Matbaacılık Ltd. Şti.

Ayten Sok. 28/7 Tandoğan/ANKARA

Tel:+ 90 312 215 62 00

Fax: +90 312 215 61 81

www.sesreklam.net

Günce 5.000 Adet basılmıştır.

Kasım 2015

Sorumluluk

TÜBA Günce'de yayımlanan yazıların hukuksal sorumluluğu yazarlara aittir.

Güncel, yerel ve süreli bir yayındır.

www.tuba.gov.tr

www.facebook.com/turkiyebilimlerakademisi

twitter.com/TUBA_TurkBlmAkad

45 HÜ'DE TEMEL BİLİMLERİN DÜNÜ BUGÜNÜ ve YARINI
ÇALIŞTAYI

46 TÜBA GIDA, BESLENME ve KANSERİN ÖNLENMESİ
SEMPOZYUMU RAPORU YAYIMLANDI

48 TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR, 2015 DÜNYA
BİLİM FORUMU'NA KATILDI

49 TÜBA - RABİ MEDRESE'DE ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI
HUKUKU YAZ OKULU

50 HAY-ON-WYE SEFERLERİ: BİR KİTAP AŞIĞININ GÜNCE Sİ
PROF. DR. AHMET NURİ YURDUSEV

54 TÜBA "KÖK HÜCRE TEDAVİLERİNE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR
SEMPOZYUMU"

56 RASYONEL BİREYSEL DAVRANIŞ ve KAYIPTAN KAÇINMA
PROF. DR. İSA SAĞBAŞ

60 BİR KADERİN GÖLGESİ: "GÖNÜL YARASI"
DOÇ. DR. ÖMER SAY

64 RÖPORTAJ:
2013 TÜBA GEBİP ÖDÜL SAHİBİ DOÇ. DR. AKIN AKDAĞ:
"BİLİM SORULARA YANIT VERMEK DEĞİL YENİ SORULAR
KEŞFETMEKTİR"

70 SORGULAMA TEMELLİ BİLİM EĞİTİMİNE GEÇİŞ
AYSU ERÖZEL - UZMAN

74 - 78 HABERLER

TÜBA ŞEREF ÜYESİ PROF. DR. AZİZ SANCAR 2015 NOBEL KİMYA ÖDÜLÜ'NÜ KAZANDI

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar, hücrelerin hasar gören DNA'larını nasıl onardığını ve genetik bilgisini nasıl koruduğunu haritalandıran araştırmaları dolayısıyla Kimya alanında 2015 Nobel Ödülü'ne layık görüldü.

Prof. Dr. Aziz Sancar

Akademi Şeref Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar, ilk açıklamasında ödülün sürpriz olduğunu, kendisini ve ailesini mutlu ettiğini belirtti. Ülkesi Türkiye için de çok mutlu olduğunu ifade eden Profesör Sancar Nobel Kimya Ödülü kazanan ilk Türk bilim insanı oldu.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Akademi Şeref Üyesi Prof. Aziz Sancar'ın Nobel Kimya Ödülü'nü almış olmasının TÜBA ve ülkemiz için çok önemli bir gurur ve sevinç kaynağı olduğunu belirterek şunları söyledi "Akademi Şeref Üyemiz Prof. Dr. Aziz Sancar, bilim dünyasında çığır açıcı katkı ve başarılarını, gururla izlediğimiz bir bilim insanımız. Prof. Dr. Sancar'ın Kanser tedavisi açısından da büyük önem taşıyan DNA onarımına ilişkin katkıları dolayısıyla Kimya dalında Nobel Ödülü'ne layık görülmesi, Türk bilim camiası ve Akademi'miz açısından gerçek ve sembolik değeri büyük ve teşvik edici bir olay. Bize bu gururu ve sevinci yaşatan değerli hocamızı içtenlikle tebrik ediyoruz." Aziz Sancar'ı telefon ile arayarak tebrik ve teşekkürlerini ileten Başkan Acar, TÜBA Üyesi Prof. Dr. Sancar'ı Türkiye'ye davet etti.

Araştırma sonuçları yeni kanser tedavilerinin geliştirilmesinde de kullanılan Prof. Dr. Sancar, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından verilen Nobel Ödülü'nü yine kimya alanında İsveçli Tomas Lindahl ve ABD'li Paul L. Modrich ile paylaştı. Bu yılın başarılı

isimlerine 3 milyon İsveç kronu (Yaklaşık 2.8 milyon TL) tutarındaki Nobel Ödülü, Alfred Nobel'in ölüm yıldönümü olan 10 Aralık'ta düzenlenen törende verilecek. Törene TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar ile Akademi Konsey Üyeleri Prof. Dr. Tayfun Özçelik ve Prof. Dr. Fahrettin Keleştimur da katılacak.

Prof. Dr. Aziz Sancar kimdir?

TÜBA Şeref Üyesi ve Kuzey Carolina Üniversitesi(ABD) Biyokimya ve Biyofizik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar, kanser tedavisinde 'ritmik saat' buluşuna imza atarak dünyaca çapında üne kavuşmuştu. 1946 yılında Mardin'de dünyaya gelen, Sancar, 'DNA tamiri' ve 'hücre döngüsü kontrol noktası' gibi konularda yaptığı çalışmalarla da adını duyurmuştu.

Prof. Dr. Aziz Sancar 1946'da Mardin, Savur'da 8 kardeşin 7'ncisi olarak dünyaya geldi. Sancar, 1963 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni 1971 yılında bitirdi ve eğitim için ABD'ye gitti. 1997 yılından bugüne ABD North Carolina-Chapel Hill'de North Carolina Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik Bölümü'nde görev yapan Prof. Sancar, gerçekleştirmiş olduğu 300'e yakın bilimsel makale ve bu makalelere yapılan 12 binden fazla atıfla, bilimsel araştırmada eşine az rastlanır bir başarıya imza attı.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra yurt dışında yaptığı çalışmalarla Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi'ne kabul edilen Sancar, buraya kabul edilen üç Türk'ten biri olmuştu.

Aziz Sancar: Bilime Adanmış Bir Hayatın Portresi

Prof. Dr. Mehmet Öztürk

Dokuz Eylül Üniversitesi

İzmir Uluslararası Biyotıp ve Genom Enstitüsü

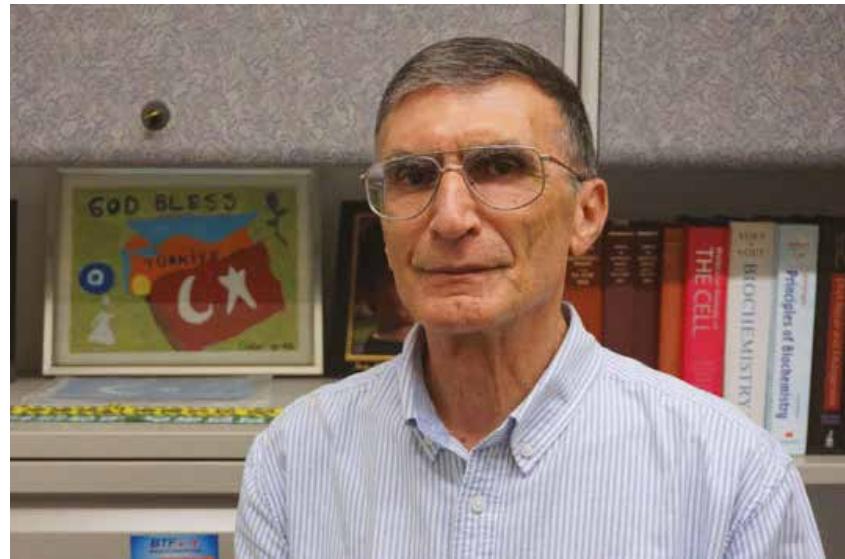
Aziz Sancar 1946 yılında Mardin'in Savur kasabasında doğdu. Altmış dokuz yıllık hayatının ilk 28 yılı Türkiye'de geçti. 7 Ekim 2015'de bir gece yarısı telefonuyla Nobel Kimya Ödülü'ne layık görüldüğü haberini, North Carolina Eyaleti'nin 57.000 nüfuslu Chapel Hill kasabasındaki mütevazı evinde aldı. Tamamı ABD'de geçen kırk bir yıllık bilim hayatının neredeyse her günü bilimle iç içe geçti. Çok zorda kalmadıkça, bu yoğun bilim hayatından uzaklaşmadı. Hayatı boyunca hiç sinemaya, tiyatroya gitmedi. Bu sıra dışı bilim adamının bilim dışı tek uğraşısı Türk, Fransız ve Rus klasiklerini okumak oldu.

Bir çiftçi ailenin 10 çocuğundan birisi olarak Dünya'ya gelmişti. "Ailem fakir sayılmazdı" dese de, orta ikinci sınıfa kadar, yazları giyebileceği ayakkabısı yoktu, çıplak ayakla dolaşırdı. Okuma-yazma bilmeyen anne-babasının tek önceliği çocuklarını okutmaktı. Özellikle annesi, çocuklarını okutup, onları zahmetli çiftçilik hayatından kurtarmak için çok uğraştı. Mardin'de liseyi okurken kimyaya ve futbola merak sarmıştı. İyi bir kaleciydi ama boyunun kısa olduğunu düşünüyordu. Üniversiteye gitmeye karar verdi. Aynı liseden üç-beş arkadaşının ısrarıyla İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne kaydoldu. Üniversite hayatı ders çalışmakla geçti. Öyle ki, 1969 yılında fakülteyi birincilikle bitirdi ama, İstanbul'u hiç tanıyamamıştı. Mezun olduktan sonra Topkapı Sarayı'nı gezmeye heveslendi; bindiği otobüs onu Topkapı Otobüs Garajına götürdü!

Amerikan sosyal yaşamına uyum sağlayamadı ve geri döndü.

Hekim olunca, iki yıllık mecburi hizmet için Mardin'e tayin istedi. Çalıştığı sağlık ocağının en beğenilen doktoru oldu. Öyle ki, muayene ettiği kadınlar yazdığı reçeteleri muska yapıp başlarında taşıyordu. Belki de, memleket insanının bu trajikomik durumuna dayanamayıp insanlığa bilim yoluyla hizmet etmeye karar verdi ve TÜBİTAK bursuyla John Hopkins Üniversitesi'ne gitti ancak Amerikan sosyal yaşamına uyum sağlayamadı ve geri döndü. Türkiye'de iki yıl daha hekim olarak çalıştı, ama duramadı, ABD'ye geri döndü.

1974 yılında, 28 yaşında Texas Dallas Üniversitesi'nde Stanley Rupert'in laboratuvarında doktora eğitimine başladı. Ama parasızdı. Ev tutamadığı için çalıştığı

laboratuvarda yatıp-kalkıyordu. Ta ki, bir gece yangın hortumuyla banyo alırken güvenlik görevlisine yakalanıncaya kadar. Araştırma konusu olarak, 'Fotoliyaz' adlı bir bakteri enziminin DNA onarımındaki mekanizmasını çözmeyi seçmişti. Ülkücü bir Türk olarak kendisine çok güveniyordu. Ancak, araştırmacılığa göreceli olarak geç bir yaşta başladığı için, teknik yönden çok zayıftı ve bu eksikliğini basit olarak kurguladığı deneylerle kapatmaya çalışıyordu. Ama bu basit deneyler hep başarısızlıkla sonuçlanıyordu. İnatçıydı, geri adım atmadı. Kendisine "Senin deneysel araştırma

Prof. Dr. Aziz Sancar'ın ABD'de geçen kırk bir yıllık bilim hayatının neredeyse her günü bilimle iç içe geçti. Çok zorda kalmadıkça, bu yoğun bilim hayatından uzaklaşmadı. Hayatı boyunca hiç sinemaya, tiyatroya gitmedi.

için yeteneğin yok, ama galiba iyi bir hekimsin. Neden gidip hekimlik yapmıyorsun?” diyen doktora arkadaşına, “Fotoliyazın mekanizmasını çözebilmek için sağ kolunu vermeye razı olduğunu” söylemişti. Uzun uğraşlar sonucu Fotoliyaz genini klonladı. Gerisini getiremeden doktora hocası yeterliliğini verdi ve 1977’de mezun oldu. Fotoliyaz enzimi çalışmalarına 1983’e kadar ara verdi. Mekanizmayı ancak 1986’da çözebildi.

İnandığı yola kendini adamak nedir, bunu en iyi onda görebiliriz

Aziz Sancar’a Nobel ödülü kazandıran ‘nükleotid çıkarımlı DNA onarımı’nın mekanizması ile ilgili çalışmaları da, kötü koşullarda başladı. Kendisi de bir araştırmacı olan nişanlısı Gwendolyn Boles’un peşinden giderek, New York’ta bir iş bulması gerekiyordu. Üç

→ Prof. Sancar ve eşi Gwendolyn Boles

1974 yılında, 28 yaşında Texas Dallas Üniversitesi’nde Stanley Rupert’in laboratuvarında doktora eğitimine başladı. Ama parasızdı. Ev tutamadığı için çalıştığı laboratuvarında yatıp-kalkıyordu. Ta ki, bir gece yangın hortumuyla banyo alırken güvenlik görevlisine yakalanıncaya kadar.

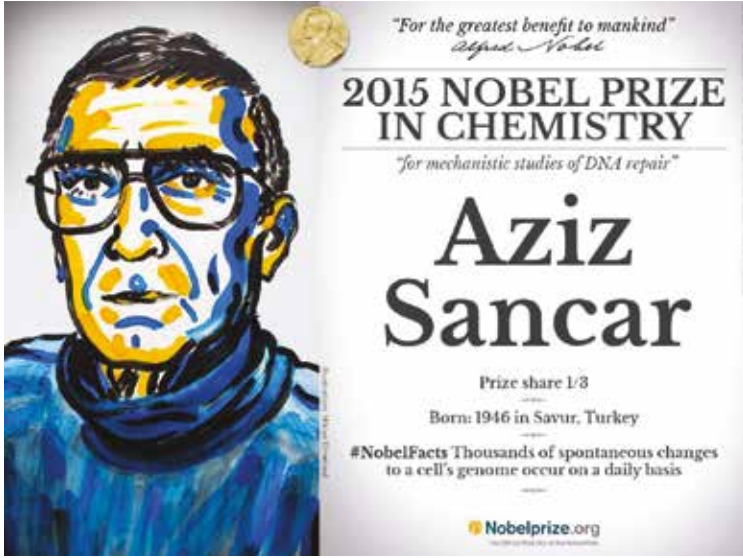
laboratuvara başvurdu ama kabul edilmedi. Sonunda New York’a yakın bir şehir olan Connecticut’taki Yale Üniversitesi’nde Dean Rupp’ı razı etti. Ancak Rupp’ın doktora sonrası bir araştırmacı için parası yoktu. Aziz Sancar kendisine teklif edilen teknisyen kadrosuna razı oldu ve iki yıl içinde nükleotid çıkarımlı onarımı sağlayan genlerini klonladı. İlgili proteinleri saflaştırıp, mekanizmayı çözdü. 28 yaşında başladığı bilim hayatının dokuzuncu yılında, yani 37 yaşında, kendisine 32 yıl sonra Nobel Ödülü getirecek olan başarıyı yakalamıştı.

DNA onarım mekanizmaları Aziz Sancar’ın seyir defterinde hala yerini koruyor. North Carolina

Kendisine “Senin deneysel araştırma için yeteneğin yok, ama galiba iyi bir hekimsin. Neden gidip hekimlik yapmıyorsun?” diyen doktora arkadaşına, “Fotoliyazın mekanizmasını çözebilmek için sağ kolunu vermeye razı olduğunu” söylemişti.

Üniversitesi’ndeki 15 kişilik araştırma ekibinde iki grup ‘DNA onarımı ve DNA hasarı denetimi’ konusunda çalışıyor. Üçüncü bir grup ise ‘Kriptokrom ve Sirkadyan Saat’ konusunu araştırıyor. Bilimsel kariyerinin başında kendisini çok uğraştıran Fotoliyaz enzimi sayesinde, Aziz Sancar yaklaşık olarak 24 saatlik (circadian) bir tempo ile çalışan günlük biyolojik saatin en önemli yapıtaşlarından birisini, kriptokromu keşfetti. Bakteride Fotoliyazı kodlayan genin, insan gibi memeli hayvanlarda iki benzeri (ortolog) bulundu. Ancak bu genlerin kodladığı proteinler, DNA onarımını gerçekleştiriyordu. Enzimin mavi ışıkla çalışması ilkesinden yola çıkarak, Aziz Sancar, Fotoliyaz ortologlarının, memeli hayvanlarda mekanizmasında ışık olan başka bir işlevi olması gerektiğini düşündü. Sancar, bu işlevin ne olabileceği konusundaki hipotezini, 1995 yılında Türkiye’ye yaptığı bir uçak seyahatinde jetlag konusunda yazılmış bir popüler bilim yazısına bağlar: Günlük biyolojik saatimizin her sabah güneş ışığıyla yeniden ayarlandığı biliniyordu. Fotoliyaz ortologları memeli hayvanlarda bu işi yapıyor olabilirlerdi. Farede bulunan iki Fotoliyaz ortologunu işlevsiz hale getirdi ve hayvanların biyolojik saatinin tamamen bozulduğunu gösterdi. Kriptokrom 1 ve Kriptokrom 2 adını verdiği bu proteinler, bugün günlük biyolojik saati düzenleyen sistemin esasını oluşturan dört ana unsurdan birisi olarak bilim tarihinde yerini aldılar. Görünüşe göre, bu proteinler biyolojik saatteki görevleri için mavi ışığa ihtiyaç duymasalar da, kriptokromların yeryüzündeki hayat için çok kritik bir öneme sahip olduğunu kimse inkar etmiyor.

Her gerçek bilim insanının tek amacı bilinmeyi öğrenmek, saklı olanı açığa çıkarmak, hayatı ve evreni düzenleyen kuralları tanımlayabilmektir. Bu tanımlamaların tekrarlanabilir kanıtlara dayanması, bu kanıtların bilim dünyasında kabul görmesi esastır. Bilimde esas olan diğer bir kural ise kuşkuçuluktur. Bu nedenle, kanıtlarınız size ne kadar güvenilir gelirse gelsin, başka bilim insanları buna ikna olmadıkları

sürece, sonuçlarımızdan kuşku duyulur ve bu durum bir bilim insanı için utanılacak bir şey değildir. Sonuçlarınızı inandırıcı kılmak için daha fazla çalışmanız, daha fazla kanıt toplamanız gerekir. Örneğin, ülkemizde “Deli Dana Hastalığı” olarak bilinen bir hastalığa yol açan, sadece proteinden oluşan bir virüsün (prion) var olduğunun bilim dünyasında geniş kabul görmesi 30 yıldan fazla bir zaman almıştır. Üstelik, bilim dünyası tarafından geniş kabul görse de, her buluş Nobel Ödülü ile taçlandırılmaz. Özellikle yaşam bilimleri alanında bilgi patlaması yaşadığımız bir tarihsel dönemde, bu alanda Nobel alabilmek için olağanüstü başarı elde etmeniz şarttır. Bazen başarı yetmez, “lobi” yapmak gerekir ki, günümüzde birçok bilim insanı bu yola başvurmaktan çekinmemektedir. Aziz Sancar, lobi yapmak bir yana, bilimsel toplantılarda görünmeyi bile zaman kaybı olarak gören, kendisini bilime öylesine adanmış bir kişidir. Haftanın her günü sabah yediden itibaren ofisindedir. Öğle öğünü almayan Sancar, genellikle gece on bire kadar laboratuvarından ayrılmaz. Haftanın her günü işe gelir. Sadece yarım gününü aile yakınlarına ayırmıştır. Yılda iki hafta izin kullanır ve Türkiye’deki ailesini ziyaret eder.

Ülkemizde hakim olan süslü ve gürültücü bilimci havasını onda bulamazsınız

Aziz Sancar’ın en öne çıkan özelliği mütevaziliğidir. Alçak gönüllü havası, giyimine-kuşamına, konuşmasına, öğrencileri ve diğer araştırmacılara olan davranışına, bilime olan katkılarını anlatış biçimine yansır. Ülkemizde hakim olan süslü ve gürültücü bilimci havasını onda bulamazsınız. Boş konuşanı, dalkavukları sevmez, kendini öven bilimcilere değer vermez. Kendi alçak gönüllülüğünü başkalarında da arar.

Azım deyince aklıma ilk gelen kişi Aziz Sancar’dır. Kendisini Savur’un tozlu sokaklarından Stockholm Konser Salonu’na götüren en önemli özelliğinin- zekasını bir yana bırakırsak- azmi olduğunu söyleyebilirim. Hipotezini kurduktan sonra, onu doğrulayan ya da yanlışlayan sonuca varıncaya kadar denemekten yılmaz.

Öğrencilerinden de bunu ister. Asla pes etmek yok.

Adanmışlık Aziz Sancar’a yakıştırılabilecek bir diğer özelliktir. İnandığı yola kendini adamak nedir, bunu en iyi onda görebiliriz. Yoğun ve akıl almaz koşullarda geçen hayatı, bilime adanmışlığın en çarpıcı örneğidir. Bilim adına hayatın birçok yönünden vaz geçen bir kişiliktir karşımızdaki. Bir gazeteci ile sohbetinde “kızlar beni hep terk etti” diyor Aziz Sancar. Laboratuvarında çalışırken tanışıp evlendiği, şimdi aynı üniversitede profesör olan Gwen Sancar onu terk etmeyen tez “kız” ise, bu hiç de şaşırtıcı değildir. Çünkü, Gwen Sancar, eşinin kendini adadığı alanda yer almayı tercih etmiştir.

Aziz Sancar vefalı adamdır. Türkiye’ye vefalıdır, çünkü ülkesiyle ilişkisini hiç koparmamıştır. Eşi Gwen’le birlikte

Aziz Sancar, bilimsel toplantılarda görünmeyi bile zaman kaybı olarak gören, kendisini bilime öylesine adanmış bir kişidir.

Chapell Hill’de, Türk öğrenci ve araştırmacılarının konaklaması için “Türk Evi”ni kurmuştur. Türk Evi’nde her yıl resmi ve dini bayramlar kutlanır. Ondandan fazla Türk öğrenci ve araştırmacı yetiştirmiştir. Nobel Ödülü’nü Türkiye-ABD kayıtlı olarak almıştır. Atatürk’e vefalıdır. Türkiye Cumhuriyeti’nin en iyi eğitim kurumlarında yetiştiğini, bu kurumlar sayesinde bugünkü yerine gelebildiğini söylemektedir. Türk bilimcilerine, dostlarına vefalıdır. Ülkemizde birçok bilimsel toplantıya katılmış, araştırma merkezlerine danışmanlık yapmıştır, yapmaktadır. Türk bilim dostları da Aziz Sancar’a sahip çıkmışlardır. Kendisine TÜBİTAK ve Koç Vakfı Bilim Ödülleri verilmiştir. Türkiye Bilimler Akademisi üyeliğine seçilmiştir.

Aziz Sancar’ın Nobel Kimya Ödülü’nü gururla ve sevgiyle selamlıyoruz.

Kaynaklar

- Huang et al. Proc Natl Acad Sci USA 89: 3664-3668, 1992.
- Sancar A & Rupp WD. Cell 33:249-260, 1983.
- Soto C. Trends Biochem Sci 36: 151-158, 2011.
- Taniş T. Hürriyet 10 Ekim 2015.
- Thresher et al. Science 282: 1490-1494, 1998.
- Xue et al. Current Biology 19:1453-1457, 2008.
- Zagorski N. Proc. Natl. Acad. Sci. USA 102: 16125-16127, 1992.

İstanbul Üniversitesi'nden Nobel'e Giden Yolda Aziz Sancar'ın Bilime Katkıları

Prof. Dr. Tayfun Özçelik

TÜBA Konsey Üyesi

Bilkent Üniversitesi

İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi 2015 Nobel Kimya Ödülü'nün "DNA onarımının mekanistik çalışmaları" alanında üç bilim insanına birlikte verildiğini açıkladı.

Türkiye Bilimler Akademisi üyesi çok değerli bilim insanımız Aziz Sancar 'nükleotid kesim onarımı' alanında yaptığı buluşlarla ödüle layık görüldü. Dr. Sancar halen "University of North Carolina School of Medicine – Sarah Graham Kenan Professor of Biochemistry and Biophysics" olarak araştırmalarını sürdürmektedir. Ödülü paylaştığı diğer iki bilim insanı Tomas Lindahl ve Paul Modrich ise diğer DNA onarımı mekanizmaları olan 'baz kesim onarımı ve yanlış eşleşme onarımı'nı keşfetmişlerdir. Her üç araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak ve büyük oranda bakteri hücrelerinde yaklaşık 40 yıldan fazla süredir çalışmaktadırlar. Aydınlattıkları temel mekanizmalar daha sonra insanlar dahil olmak üzere kompleks organizmalarda da gösterilmiştir. Örneğin, nükleotid kesim onarımı bozuklukları ile deri kanserleri arasında, yanlış eşleşme onarımı bozuklukları ile kolon kanseri ve lösemi hastalıkları arasında direkt nedensel ilişkiler bulunmuştur. İnsan genetiği alanında olan bu araştırmaların bir bölümü ülkemizde yürütülmüştür.

DNA'nın 1953 yılında keşfinden sonra bilim dünyasına bu molekülün çevresel faktörlere karşı çok dirençli olduğu, neredeyse hiç bozulmadığı düşüncesi hakim olmuştur. Halbuki bu doğru değildir. Ultraviyole ışığı, iyonize radyasyon veya yaşam tarzı seçenekleri (obezite, sigara, hareketsiz yaşam gibi) sürekli olarak DNA molekülünü haraplamakta, dizilimini bozmaktadır. Buna rağmen DNA'nın yapısı çok büyük bir oranda korunur. İşte

- İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi'nden 1969 yılında mezun olan Dr. Sancar, 1995 TÜBİTAK Bilim Ödülü (Biyolojik Bilimler) ve 2007 Vehbi Koç Ödülü aldı. 2006'da Bilkent Üniversitesi tarafından Fahri Doktora tevcih edildi. Soldan sağa Hasan Erten, Ali Doğramacı ve Aziz Sancar.

bu korunma, DNA onarımı olarak adlandırılan temel mekanizmalarla mümkündür. Böylece hücre, genetik bilgisini bozulmadan bir sonraki hücreye aktarır. Aziz Sancar ve birlikte Nobel ödülünü paylaştığı araştırmacılar yaşam için temel bir gereksinim olan bu mekanizmaları moleküler düzeyde çözmüşlerdir.

İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi "Lindahl, Modrich ve Sancar'ın buluşları bir hücrenin nasıl yaşadığı hususunda bize en temel bilgileri vermektedir. Yeni kanser tedavilerinin önünü açacaktır." demiştir.

Bir erişkinin DNA'sı dünya ile güneş arasında kalan mesafeyi 250 kez gidip dönebilecek uzunluğa ulaşmış, kendisini trilyonlarca kez çoğaltmasına rağmen tek hücre olduğu dönemdeki gibi hemen hemen hiç değişmeden aynı diziyi koruyabilmiştir.

● Bilkent Üniversitesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü kuruluşu, Mayıs 1996 Ankara ziyareti. Soldan sağa Ekber Kuckartheyev, Emel, Frank Ricciardone, Tayfun Özçelik, Marie Ricciardone, Işık Yuluğ, Mehmet Öztürk, Aziz Sançar ve Aslı Tolun.

Nobel'e doğru...

Aziz Sançar 1969 yılında İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra önce bir hekim olarak ülkemizde hizmet vermiş, bir NATO-TÜBİTAK bursu ile Johns Hopkins, ardından University of Texas in Dallas'a gitmiştir. Danışmanı Claud Rupert ile fotolizasyon (fotolizasyon) olarak adlandırılan bir geni klonlamış ve genetik mühendisliği ile bakterilerde çok yüksek oranlarda çoğaltmıştır. Bu genin kodladığı enzim ultraviyole ışıkları ile haraplanan DNA'nın onarımını yapmaktadır. Bu buluş Dr. Sançar'ın önce master, ardından doktora derecesi almasını sağlamıştır. Ancak bir postdoc pozisyonu hemen mümkün olmamıştır. Yılmayan Dr. Sançar önce teknisyen ardından postdoc olarak 1977-1982 yılları arasında Yale University School of Medicine'da çalışmıştır. Proje desteği olmadığı için fotolizasyon enzimi araştırmalarına bir süre için ara vermiştir. İşte bu dönemde başladığı nükleotid kesim onarımı araştırmaları ile Nobel Ödülü'nü almıştır.

DNA ve daha fazlası...

DNA onarımı yaşamın devamlılığı için kimyasal bir temel oluşturmaktadır. Böylece canlılığın temel bilgileri bir hücreden diğerine, bir nesilden sonrakine aktarılır. Anne ve babadan gelen 23 çift kromozom şeklinde organize olmuş bu bilgi, tek hücreden milyarlarca hücreye uzanan yaşam yolculuğumuzda hiç durmadan çoğaltılmakta, onarılmakta, en üst düzeyde korunmakta, zamanı gelince bir sonraki nesle aktarılarak devamlılık sağlanmaktadır. Tek bir hücrenin çekirdeğinden genom olarak adlandırılan 23 çift kromozomu çekip çıkarsak ve kıvrımlarını açarak artarda dizsek yaklaşık iki metre uzunluğunda olacaktır. Örneğin, zigot ilk bölünmesinin ardından iki, ardından dört, ardından sekiz, birinci hafta içinde 128 hücreye ulaştığında DNA neredeyse 300 metre uzunluğa doğru yaklaşmıştır. Bir erişkinin DNA'sı dünya ile güneş arasında kalan mesafeyi 250 kez gidip dönebilecek uzunluğa ulaşmış, kendisini trilyonlarca kez çoğaltmasına rağmen tek hücre olduğu dönemdeki gibi

hemen hemen hiç değişmeden aynı diziyi koruyabilmiştir. Kimyasal reaksiyonların rastgele oluşan yanlışlıklara eğilimi göz önüne alındığında bu derece korunmuşluk kimyasal açıdan imkansız olmalıdır. Bir de bunun üstüne her gün karşılaştığımız radyasyon ve reaktif molekülleri eklediğimizde, bırakın yüz yıla yaklaşan yaşam sürelerimizi veya milyar yıl düzeyine çıkan gezegenimizdeki canlılığın geçmişini, bir zigottan bir fetusa bile geçmeden kimyasal bir kaos sonucunda hızlandırılmış bir yok olma sürecine girmemiz gerekirdi.

Peki nasıl oluyor da yaşam kendi içinde olumsuz gelişmeleri içeren pek çok farklı sürece rağmen devamlılığını sağlıyor ve hatta olumlu süreçlerle gelişmesini sürdürüyor? İşte bu yüz milyonlarca yılı içeren bir dönemde ortaya çıkan bir grup gen ve kodladıkları proteinlerin DNA'yı onarması ile mümkün olmaktadır.

Canlılığın sırlarını çözmek için en doğru yollardan bir tanesi en basit organizmaların incelenmesi ile başlar. Burada çözülen mekanizmalar insana kadar uzanan canlılar dünyasında yeni bakış açılarıyla irdelenerek gelişir. Kalıtsal materyalin nükleik asitler olduğunun anlaşılmasından kromozomların keşfine; DNA'nın üç boyutlu yapısının çözülmesinden değişimin müteasyonlarla, çeşitliliğin rekombinasyonlarla geldiğinin anlaşılmasına; genetik kodun çözülmesinden genom düzenleme mekanizmalarının aydınlatılmasına kadar ve daha onlarca farklı örneği verilebilecek araştırmalarla bu kanıtlanmıştır. DNA onarımının varlığının tanımlanması ve mekanizmalarının çözümü için de durum farklı olmamıştır. 1950 ve 1960'lı yıllarda bakterilerde yapılan bazı temel gözlemler DNA onarımının varlığına işaret etmekteydiler. Bu ilk gözlemleri yapan ve hücresel düzeyde nasıl hissedildiğini tanımlayan bilim insanlarından Evelyn M. Witkin ve Stephen J. Elledge da yine bu yıl Amerikan Nobel'i olarak kabul gören Lasker Temel Tıp Bilimleri Ödülünü almışlardır. Bunun ardından DNA onarımının mekanistik çözümlemesinin Nobel Kimya Ödülü ile onurlandırılması bilim dünyası için ayrı bir memnuniyet kaynağı olmuştur.

1960'lı ve 1970'li yıllara geri dönersek akademik hayata girmeye hazırlanan üç araştırmacı yaklaşık 40 yıllık bir yolculuğun onları Nobel Ödülü'nde bir araya getireceğini bilmiyorlardı. İstanbul Üniversitesi'nde Aziz Sançar, Princeton Üniversitesi'nde Thomas Lindhal ve Stanford

Dr. Sançar'ın ilk göz ağrısı olan Fotolizasyon enziminin gerçek biyolojik işlevinin ne olduğunu keşfetmesi 1996 yılındaki bir uçak yolculuğunda okunan bir yazının çaktığı şimşekle olmuştu.

Üniversitesi'nde Paul Modrich bakteri hücrelerinde yapılan gözlemlere dayanan araştırmalarıyla DNA onarımının temel mekanizmalarını çözmeye başladılar. Aziz Sancar birkaç yıl ülkemizde hekimlik yaptıktan sonra 1973 yılında biyokimya alanında bir kariyeri seçti. Bakterilerde gözlenen bir fenomen merakını uyandırmıştı. Öldürücü dozlarda UV radyasyonunun ardından gözle görünen mavi ışıkla aydınlatılırlarsa, bakteriler aniden ve hiç beklenmedik şekilde canlanıyorlardı. Bu sihirli etkinin kimyasal olarak nasıl gerçekleştiğini çözmek Sancar'ın hedefi haline gelmişti. Böylece University of Texas in Dallas'ta Claud Rupert'in doktora öğrencisi olarak UV hasarlı DNA'yı onaran enzimin genini klonladı. Fotolizaz olarak adlandırılan bu enzimi bakterilerde çok miktarlarda üretti. Bu başarı Dr. Sancar'a doktora derecesini kazandırırken bilim dünyası bu buluşun önemini hemen kavrayamadı. Doktora sonrası araştırmacı olarak katılmak istediği üç laboratuvarı reddedildi. Ama bu kendisini bilim yolculuğunda alıkoymadı ve Yale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde bir laboratuvar teknisyeni olarak o günlerde DNA onarımının araştırıldığı en önde gelen gruplardan birinde çalışmaya başladı. Fotolizaz enzimi üzerindeki araştırmalarına ara vermişti ama konunun tamamen dışına çıkmadı. Bakterilerde ışığa bağlı (aydınlık) ve ışıktan bağımsız (karanlık) olmak üzere iki temel onarım mekanizması olduğu biliniyordu. Dr. Sancar karanlık mekanizma üzerine yoğunlaştı. Birkaç yıl içinde bu sistemin üç temel geni uvrA, uvrB ve uvrC'yi tanımladı ve izole etti. Enzimlerinin temel özelliklerini inceledi. Tüm bilim dünyasının çığır açıcı gelişmeler olarak nitelendirdiği bir dizi deneyle söz konusu enzimlerin UV hasarını nasıl tanıdıklarını, daha sonra DNA dizisinde iki farklı noktada moleküler bir kesim yaptıklarını, 12-13 nükleotidi içeren bir fragmanı çıkararak DNA polimerazın marifetiyle yenilediklerini en yüksek çözünürlükte aydınlattı. Aziz Sancar'ın bu üstün başarısı tüm araştırma alanını değiştirmişti. Buluşlarını 1981-1987 yılları arasında bir dizi makale olarak J Mol Biol, Proc Natl Acad Sci, Cell, J Biol Chem dergilerinde yayınladığında diğer DNA onarımı mekanizmalarının da keşfinin önünü açtı.

Fotolizaz enzimine geri dönersek, Dr. Sancar'ın ilk göz ağrısı olan bu molekülün gerçek biyolojik işlevinin ne olduğunu keşfetmesi 1996 yılındaki bir uçak yolculuğunda okunan bir yazının çaktığı şimşekle olmuştu. Bu seyahat sırasında Bilkent Üniversitesi'ne gelerek Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü'nün kuruluş çalışmalarına ilgili bilgi almış, ilköğretim üyeleriyle yemeğe gitmişti (Resim 1). Aradan 10 yıl geçtikten sonra fahri doktora tevcihi (Resim 2) ve üç yıl sonra İhsan Doğramacı Konferansı (Resim 3 ve 4) için Bilkent Üniversitesi'ni ziyaretinde bizlerle çok ilginç bir hikayeyi paylaştı:

“Ertesi gün (1996 yılı) Amerika'ya döndüm. Uçaktayken uçak dergisinde jet-lag ve biyolojik saat (biological clock) üzerine yazılmış bir makale vardı, çünkü kıtalar arası seyahat edenler için jet-lag önemli bir sağlık sorunudur. Bu makaleyi okuyunca gözüm açıldı. İnsandaki fotolizaz benzeri genler DNA onarım genleri değil (çünkü bir türlü DNA onarımı aktivitesini göremiyorduk), circadian (sirkadyen) saat genleridir diye karar verdim. Bunun çok büyük bir iddia olduğunu ve doğru çıkarsa çok büyük bir buluş olacağını biliyordum. O tarihte sadece bir insan circadian saat geninin olduğu biliniyordu ve onu da elde eden olmamıştı. Hemen üniversitemin patent ofisiyle görüştüm ve bu geni, ki adını bitki geninin adı nedeniyle “cryptochrome” (kriptokrom) koydum, patentledik. İlk makalemiz sadece bir hipotez olarak 1996 Kasım ayında yayınlandı. Ancak yayın bir biyokimya dergisinde idi ve circadian saat üzerinde çalışan yüzlerce araştırmacının ilgisini çekmedi. İspat için hemen işe koyulduk. İki kriptokromdan birinin (CRY2) gözde, ötekini (CRY1) de orta beyinde

● İhsan Doğramacı Konferansı, Nisan 2009. TÜBA tarafından Türkçe çevirisi yapılan "Molecular Biology of the Gene" ders kitabında DNA onarımı.

yüksek düzeyde yapıldığını keşfettik." (hikayenin tümü için Cumhuriyet Bilim Teknoloji 23 Ekim 2015, sayı 1492).

İşte bu gözlemlerle, Dr. Sancar yeni bir çığır açıcı buluş yaparak sonraki yirmi yıllık süreçte DNA onarımıyla birlikte biyolojik saat üzerinde araştırmalarını yoğunlaştırdı. Bugün biliyoruz ki DNA onarımının bozulması başta deri, meme, kolon gelmek üzere pek çok kanserin ve lösemilerin temelinde yer alıyor. DNA onarımı genleri çalışmadığında, hücreler mütasyonlar biriktirerek kontrolsüz bir çoğalma yoluna giriyorlar. Bu genlerin incelenmesini içeren tanı testleri milyonlarca kişiye hastalık ortaya çıkmadan önce tanı hizmetlerinin sunulmasını mümkün kılıyor. Diğer yandan tedaviye yönelik olarak ilaç endüstrisi ve akademide onlarca farklı grup araştırmalarını sürekli artan bir yoğunlukla sürdürüyorlar.

2015 yılına geldiğimizde Aziz Sancar'ın bilim dünyasına yepyeni bir armağan sunduğunu görüyoruz. Bakterilerde başlayan DNA onarımı hikayesini tüm insan genomunun DNA onarım haritasını çıkararak yepyeni bir düzeye taşıdı. "Şimdi bir araştırmacı bize gelerek insan genomunun herhangi bir noktasına yönelik ilgisini belirttiğinde, buranın nasıl onarıldığını söyleyebiliyoruz. Altı milyar nükleotid çiftinden herhangi bir noktayı seçin ve biz de size nasıl onarıldığını söyleyelim." diyor Dr. Sancar.

Fotoliz veya insanlardaki yeni adıyla kriptokrom genlerine dönersek, başta uyku bozuklukları olmak üzere kanser gelişimi, metabolik hastalıklar gibi pek çok patofizyolojik süreçlerde rol aldıkları bugün birer birer ortaya çıkıyor.

Aziz Sancar bir bilge kişi ve yol göstericisi olarak ülkemizin bilim insanları ile her zaman yakın ilişki içinde olmuştur. Öğretim üyelerimizin bilimsel araştırmalarında danıştıkları bir kaynak olmuş, öğrencilerimizin lisans stajı veya mezunlarımızın lisans üstü tez projelerinde danışmanlık yapmış, doktora sonrası araştırmacılar yetiştirmiştir. Bu bilim insanları kariyerlerinin sonraki aşamalarında Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) 'Üstün Başarılı Genç Bilim

● İhsan Doğramacı Konferansı, Nisan 2009. Oturanlar: Hasan Erten, Reyhan Ayfer, İhsan Doğramacı, Kürşat Aydoğan, Tayfun Özçelik, Atilla Güllü, Volkan Atalay; Ayakta: Ferhan Aydoğan, Ali Doğramacı, Orhan Aytür, Aziz Sancar, Abdullah Atalar, Ludmilla Pollock, Jale Erten, Mehmet Öztürk, Elife Öztürk, İclal Özçelik, Rengül Atalay, Ayser Doğramacı.

İnsanı Ödülü (GEBİP) gibi ödüller kazanmışlar, farklı üniversitelerde öğretim üyesi olmuşlardır.

Aziz Sancar Hocamıza bilim dünyası ve insanlığın bilgi birikimine armağan ettiği buluşları için müteşekkirimiz. Başarıları temel bilimlerin taşıdığı önemin en canlı bir göstergesidir. TÜBA olarak kendisini içtenlikle kutluyor, en derin hürmetlerimizi sunuyoruz.

Kaynaklar

- Avery, O.T., C.M. Macleod, and M. McCarty, Studies on the Chemical Nature of the Substance Inducing Transformation of Pneumococcal Types: Induction of Transformation by a Desoxyribonucleic Acid Fraction Isolated from Pneumococcus Type Iii. *J Exp Med*, 1944. 79(2): p. 137-147.
- Dulbecco, R., Experiments on photoreactivation of bacteriophages inactivated with ultraviolet radiation. *J Bacteriol*, 1950. 59(3): p. 329-47.
- Sancar, A. and C.S. Rupert, Cloning of the phr gene and amplification of photolyase in Escherichia coli. *Gene*, 1978. 4(4): p. 295-308.
- Sancar, A., A.M. Hack, and W.D. Rupp, Simple method for identification of plasmid-coded proteins. *J Bacteriol*, 1979. 137(1): p. 692-3.
- Sancar, A., et al., Identification of the uvrA gene product. *J Mol Biol*, 1981. 148(1): p. 45-62.
- Sancar, A., et al., Identification of the uvrB gene product. *J Mol Biol*, 1981. 148(1): p. 63-76.
- Sancar, A., et al., Identification of the uvrC gene product. *Proc Natl Acad Sci U S A*, 1981. 78(9): p. 5450-4.
- Sancar, A. and Rupp, W. D. A Novel Repair Enzyme: UVRABC Excision Nuclease of Escherichia coli Cuts a DNA Strand on Both Sides of the Damaged Region. *Cell*, 1983. 33(1), 249-260.
- Sancar, G.B., et al., Action mechanism of Escherichia coli DNA photolyase. I. Formation of the enzyme-substrate complex. *J Biol Chem*, 1987. 262(1): p. 478-85.
- Jorns, M.S., et al., Action mechanism of Escherichia coli DNA photolyase. II. Role of the chromophores in catalysis. *J Biol Chem*, 1987. 262(1): p. 486-91.
- Sancar, G.B., et al., Action mechanism of Escherichia coli DNA photolyase. III. Photolysis of the enzyme-substrate complex and the absolute action spectrum. *J Biol Chem*, 1987. 262(1): p. 492-8.
- Sancar, A., Regulation of the mammalian circadian clock by cryptochrome. *J Biol Chem*, 2004. 279(33): p. 34079-82.
- Zagorski, N. (2005) Profile of Aziz Sancar. *Proc. Nat. Acad. Sci. USA*, 2005. 102(45), p. 16125-16127. <http://www.pnas.org/content/102/45/16125.full.pdf>
- Hu J, Adar S, Selby CP, Lieb JD, Sancar A. Genome-wide analysis of human global and transcription-coupled excision repair of UV damage at single-nucleotide resolution. *Genes Dev*, 2015. 29(9): p. 948-60.

CUMHURBAŞKANI R. TAYYİP ERDOĞAN, TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR'I KABUL ETTİ

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ı 14 Eylül 2015 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etti.

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde basına kapalı olarak gerçekleştirilen ve yaklaşık 45 dakika süren kabulde Prof. Dr. Acar, TÜBA ve faaliyetleri hakkında bilgi verdi.

BİLİM, SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANI FİKRİ İŞİK TÜBA'YI ZİYARET ETTİ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık 6 Ekim tarihinde TÜBA'yı ziyaret etti.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık'ın gerçekleştirdiği ve Bakanlık Müsteşarı Prof. Dr. Ersan Aslan'ın da hazır bulunduğu ziyarette Akademi Konsey Üyeleri ile bir araya gelen Işık, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ve Konsey Üyeleriyle ülkemizde ve dünyada bilim alanındaki durum ve gelişmeler hakkında bilgi ve görüş alışverişinde bulundu.

Akademi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ın TÜBA'nın 2015 yılı faaliyetleri, önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilecek projeleri ile bina, yasa gibi ihtiyaçlarına

ilişkin konuşmasının ardından Konsey Üyeleri, Türkiye'nin bilim, eğitim ve yenilik politikaları, bilimsel çalışmaların teşviki, ilgili kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonun geliştirilmesi ile TÜBA'nın ihtiyaçlarının karşılanması ve geliştirilmesine ilişkin görüş ve önerilerini ifade ettiler.

Görüşmede Bakan Fikri Işık, Türkiye Bilimler Akademisi'nin seçkin üyeleri ile çocuklara bilim sevgisi aşılama ve rol modeli sunma, bilimsel anlayışı yaygınlaştırma, bilim insanları ve politikaları konusunda danışmanlık yapma, bilimsel başarıları ödüllendirme ve teşvik etme gibi işlevlerinin ülkemizin gelişimi açısından önemli olduğunu; bu konulara ilişkin mevcut proje ve faaliyetler yanında yenilerinin devreye sokulmasını, bilimsel konulara ilişkin değerlendirme ve önerilerin sunulmasını, ilgili bakanlık ve kuruluşlar arasında iletişim ve işbirliğinin geliştirilmesini gerekli ve yararlı gördüğünü, Akademi'nin sözü edilen faaliyetlerinin desteklenmesi, bina ve yasa ihtiyaçlarının karşılanmasını önemsediklerini belirterek Başkan ve üyelere teşekkürlerini ifade etti.

TÜBA-GEBİP ve TÜBA-TEÇEP ÖDÜLLERİ 2016 YILI BAŞVURULARI 21 ARALIK'TA SONA ERİYOR

373 TÜBA - GEBİP, 180 TÜBA - TEÇEP Ödülü

TÜBA - GEBİP ve TEÇEP 2016 Ödül başvuruları, 21 Aralık 2015 günü mesai saati sonuna kadar yapılabilecek. 2001 yılından bu yana Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödülleri Programı (GEBİP) kapsamında, üstün nitelikli bilimsel çalışmalarıyla öne çıkan 373 genç bilim insanı; 2008'den beri Bilimsel Telif ve Çeviri Eser Ödülleri Programı TEÇEP kapsamında da; üniversitelere yönelik bilimsel nitelikli 180 Türkçe telif ve çeviri eser ödüllendirildi.

TÜBA Başkanı Prof. Dr Ahmet Cevat Acar konuyla ilgili açıklamasında şunları ifade etti: "Başarılı bilim insanlarının ve nitelikli bilimsel eser üretiminin teşvik edilmesi, ülkemizin bilimsel ve topyekün gelişimi bakımından büyük önem taşımaktadır. Akademimizce yürütülen üstün başarılı genç bilim insanlarını teşvik amacına yönelik TÜBA-GEBİP ile nitelikli Türkçe bilimsel eserler üretimini özendirilmeye yönelik TÜBA-TEÇEP, ülkemizin en saygın ödülleri arasında yer almaktadır. Bilimsel liyakate göre nesnel ve titiz bir değerlendirme süreci sonunda verilen Ödüller, Türkçe ve Türkiye kaynaklı bilimsel çalışma ve

ürünleri destekleyici ve artırıcı bir işlev de görüyor. Ödül başvurularının ve bu konuda üniversite yöneticilerinin destek ve teşviklerinin artmasını, ödüllerin etkinliği ve yararlılığı bakımından sevindirici bir gelişme olarak değerlendiriyoruz."

GEBİP Ödülü sahiplerine 3 yıl boyunca her yıl için 20.000 TL ödeniyor. Ayrıca aktif GEBİP ödül sahibine üç yıl boyunca her yıl, tez aşamasındaki doktora öğrencilerinin çalışmalarında kullanılmak üzere, 6.000 TL, uluslararası nitelikteki bilimsel çalışmaları kapsamında düzenleyecekleri ulusal ve uluslararası toplantılar için ise 4000 TL'ye kadar destek sağlanıyor. İlk 3 yıldan sonraki 5 yıl boyunca yılda bir kez yurt dışı bilimsel toplantılara ve etkinliklere katılım desteği olarak Avrupa ülkeleri için 1500\$ karşılığı TL, Avrupa dışı ülkeler için 2000\$ karşılığı TL veriliyor. TEÇEP kapsamında ise; telif eserler için 20.000 TL ve çeviri eserler için ise 12.500 TL "ödül", Kayda Değer Eser Ödülü (Mansiyon) olarak ise telif eserlerde 7.000 TL, çeviri eserlerde 4.000 TL parasal ödül veriliyor.

TÜBA GEBİP ÖDÜLLERİ

2016
TÜBA Üstün Başarılı Genç Bilim
İnsanlarını Ödüllendirme Programı
GEBİP

SON BAŞVURU TARİHİ: 21 ARALIK 2015

TÜBA TEÇEP ÖDÜLLERİ

2016
TÜBA Bilimsel Telif ve Çeviri Eser
Ödülleri Programı
TEÇEP

SON BAŞVURU TARİHİ: 21 ARALIK 2015

TÜBA TEÇEP'e,
üniversitelere yönelik, Türkçe telif eser yazarlar veya
yabancı dildeki bir eseri Türkçeye çevirenler başvurabilir.

FİKRİ IŞIK YENİDEN BİLİM, SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANI

Başbakan Davutoğlu'nun açıkladığı 64. hükümette Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak yer alan Fikri Işık, "Hükümetimiz önümüzdeki 4 yılda hayırlı hizmetler yapacak." dedi.

Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun açıkladığı 64. hükümette Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak yer alan AK Parti Kocaeli Milletvekili Fikri Işık yaptığı değerlendirmede yeni hükümetin hayırlı olmasını diledi. "İnşallah, hükümetimiz önümüzdeki bu 4 yılda hayırlı hizmetler yapacak" diyen Işık, Bakanlık görevine kendisini tekrar layık gören Başbakan Ahmet Davutoğlu ve bunu onaylayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür etti.

Fikri Işık, 13 Eylül 1965'te Gümüşhane'nin Babacan köyünde doğdu. Annesi ev hanımı, babası inşaat işçisi olan Işık'ın, 4 kardeşi bulunuyor. Ailesinin Kocaeli'ye göç etmesiyle eğitimine burada devam eden Işık, çocukluk yıllarında inşaatlarda babasına yardım etti, kardeşiyle bir süre fırıncılık yaptı.

ODTÜ Fen Bilimleri Eğitimi Matematik Öğretmenliği Bölümü'nden 1989 yılında mezun olan Işık, İzmit ve İstanbul'da özel okullarda İngilizce ve matematik

öğretmenliği yaptı. Işık, gıda sektöründe faaliyet gösteren iki ayrı aile şirketine yöneticilik görevini yürüttü. Siyasi çalışmalarına 1999 yılında Fazilet Partisi'nden Hereke Belediye Başkan adayı olarak başlayan Işık, 2001 yılında AK Parti Kocaeli kurucu İl Yönetim Kurulu Üyesi ve AR-GE'den sorumlu il başkan yardımcısı olarak görev yaptı. Işık, 2003'te AK Parti Kocaeli il başkanlığına seçildi.

Fikri Işık 2013 yılında Bakan oldu

Işık, 2007 genel seçimlerinden sonra, AK Parti Kocaeli Milletvekili olarak TBMM'ye girdi. Meclis'te çeşitli komisyonlarda çalışan Işık, AK Parti'nin Genel Merkez Teşkilatı'nda da çeşitli görevler üstlendi.

TBMM'de Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanlığı görevine getirilen Işık, 25 Aralık 2013'te Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı oldu. Işık, görevine bir sonraki hükümette ve 7 Haziran seçimlerinden sonra oluşturulan geçici seçim hükümetinde de devam etti.

"TÜRK-İSLÂM BİLİM KÜLTÜR MİRASI PROJESİ" KAPSAMINDA İLK ESERLER YAKINDA YAYIMLANIYOR

Proje kapsamında Bursalı Mehmed Tahir'in 'Osmanlı Müellifleri', Kâtib Çelebi'nin 'Levâmiü'n-nûr fî Zulmeti Atlas Minor' ve Ebherî'nin 'İsaguci' başlıklı eserleri yayımlanacak ilk eserler olacak.

TÜBA tarafından 2014 yılında başlatılan "Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi" kapsamında Bursalı Mehmed Tahir'in 'Osmanlı Müellifleri', Kâtib Çelebi'nin 'Levâmiü'n-nûr fî Zulmeti Atlas Minor', Ebherî'nin 'İsaguci Mantık Kitabı' başlıklı eserlerin Aralık ayında basılması öngörülmüştür.

2014 yılı Mart ayı itibarıyla www.tuba.gov.tr adresinden, Arapça, Farsça gibi farklı dillerde ve eski/farklı Türk lehçelerinde yazılmış Türk-İslam klasiği sayılabilecek eserlerin transliterasyonu, çevirisi ve yayına hazırlanmasını yapabilecek tüm bilim insanlarının/akademisyenlerin başvurularına açılan projeye TÜBA, yoğun geçen yaklaşık iki yılın ardından şimdiye kadar Türkçeye çevrilmemiş eserleri günümüze kazandırmıştır.

Yayımlanacak eserler, yayının nitelik ve kapsamı, TÜBA Proje Yayın/Yürütme Kurulu'nun 2014 ve 2015 yıllarında yaptığı toplantılarda ele alındı ve bunun sonucunda yapılan çağrı doğrultusunda 150'nin üzerinde başvuru değerlendirildi.

Proje kapsamında ilk aşamada belirlenen eserleri; matematik, astronomi, tarih, coğrafya, edebiyat, mühendislik gibi çeşitli alanlardan seçilmiş birçok ünlü âlim/bilim adamı/yazar tarafından kaleme alınmış eserler oluşturdu. Belirlenen eserlerin bir kısmını başvurular içerisinden kabul alan eserler, bir kısmını ise Proje Yayın Yürütme Kurulu'nun belirlediği ve sipariş yoluyla yetkin akademisyenlere/bilim insanlarına hazırlanacak eserler oluşturdu.

1- Bursalı Mehmed Tahir'in Osmanlı Müellifleri

Bursalı Mehmet Tahir Bey tarafından yazılan üç ciltlik Osmanlı Müellifleri, Osmanlı yazar ve âlimlerinin biyografilerini içeren önemli bir eser. Osmanlı araştırmalarında Sicill-i Osmanî ile birlikte en çok kullanılan biyografi kitabı. Kişilerin mesleklerine göre tasnif edildiği birinci ciltte, mutasavvıflar, âlimler; ikinci ciltte, şairler ve edipler; üçüncü ciltte, tarihçiler, tabipler, matematikçiler ve coğrafyacılar yer alıyor. 30 yıllık bir araştırmanın ürünü olan eserde toplam 1691 önemli Osmanlı şeyh, fakih, şair, tarihçi, hekim, matematikçi ve coğrafyacılarının biyografilerini, faaliyet alanlarına göre düzenlenmiş şekilde içeriyor. Bundan önce akademik niteliklere sahip bir edisyon olarak kamuoyuna kazandırılmayan bu eser TÜBA tarafından yayımlanıyor.

2- Kâtib Çelebi'nin Levâmiü'n-nûr fî Zulmeti Atlas Minor

17. yüzyıl başlarına ait olan bu eser Kâtib Çelebi tarafından Latince'den Türkçeye tercüme edildi. Kâtib Çelebi'nin çok tanınmış Cihannümâ adlı eserinin özellikle Osmanlı ülkesi ve havalisi dışında kalan coğrafyalar hakkında yazdıklarına kaynak teşkil eden bu eser Cihannümâ kadar tanınmamakla birlikte en az onun kadar önemli ve değerli bir eser.

3- Ebherî'nin İsaguci Mantık Kitabı

İsaguci Mantık Kitabı, Klasik Mantık'ın esas kitabı olan İsağoge'nin eserinin Arapçaya yapılmış çok bilinen bir tercümesi. Mantığın bütün konularını kapsamakla birlikte son derece kısaltılmış bir eser ve medreselerde mantık alanında okutulan ilk kitap olması bakımından önemli. Türkiye'deki eski tarihli bir nüshasının tıpkıbasımı eşliğinde yayımlanıyor.

TÜBA AKADEMİ ÖDÜLLERİ AÇIKLANDI

Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerine aldığı
TÜBA Akademi Ödülleri'ni 2015 yılında Mehmet Genç,
Niyazi Serdar Sarıçiftçi ve Zulfiqar A. Bhutta kazandı.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

2015
ULUSLARARASI
AKADEMİ
ÖDÜLLERİ

Ödül Sahipleri: Mehmet GENÇ, Niyazi Serdar SARIÇIFTÇİ, Zulfiqar A. BHUTTA

TÜBA'nın bilim insanlarını teşvik ve takdir misyonu kapsamında uluslararası düzeyde ihdas edilen TÜBA Akademi Ödülleri 27 Kasım 2015 itibarıyla belirlendi.

Fen ve Mühendislik Bilimleri, Sağlık ve Yaşam Bilimleri ve Sosyal ve Beşeri Bilimler olmak üzere üç kategoride ve her kategoride bir ödülün oluşması ve bütün bilim insanlarına açık olan TÜBA Akademi Ödülleri'ni almaya bu yıl; Fen ve Mühendislik Bilimleri kategorisinde Linz Johannes Kepler Üniversitesi

(Avusturya) Öğretim Üyesi Niyazi Serdar Sarıçiftçi, Sağlık ve Yaşam Bilimleri kategorisinde Toronto Üniversitesi (Kanada) Öğretim Üyesi ve Ağa Han Üniversitesi (Pakistan) Kadın ve Çocuk Sağlığı Mükemmeliyet Merkezi Direktörü Zulfiqar Ahmad Bhutta, Sosyal ve Beşeri Bilimler kategorisinde ise İstanbul Şehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Mehmet Genç hak kazandılar ve Akademi Madalyası'nın ve 30 bin doların sahibi oldular.

Fen ve Mühendislik Bilimleri, Sağlık ve Yaşam Bilimleri ve Sosyal ve Beşeri Bilimler olmak üzere üç kategoride ve her kategoride bir ödülün oluşması TÜBA Akademi Ödülleri bütün bilim insanlarına açık olmakla birlikte aday gösterme esasına dayanıyor. Uluslararası nitelikteki Akademi Ödülleri ilgili alanda özgün, öncü ve çığır açıcı çalışmaları olan bilim insanlarına tevcih ediliyor.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

2015 ULUSLARARASI AKADEMİ ÖDÜLLERİ AÇIKLANDI

Mehmet GENÇ
Sosyal ve Beşeri
Bilimler

Niyazi Serdar SARIÇİFTÇİ
Fen ve Mühendislik
Bilimleri

Zulfiqar A. BHUTTA
Sağlık ve Yaşam
Bilimleri

TÜBA Akademi Ödülleri, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından, 14 Aralık 2015 Pazartesi günü Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen törenle tevdi edilecek.

Her yıl Fen ve Mühendislik Bilimleri, Sağlık ve Yaşam Bilimleri ve Sosyal ve Beşeri Bilimler olmak üzere üç kategoride ve her kategoride bir ödülün oluştuğu TÜBA Akademi Ödülleri bütün bilim insanlarına açık. Aday gösterme esasına dayanan ödüller ilgili alanda özgün, öncü ve çığır açıcı çalışmaları olan bilim insanlarına tevcih edilen uluslararası nitelikteki Akademi Ödülleri'nin her yıl bir tanesinin, üç kategori arasında dönüşümlü olarak, Türkiye'den veya Türkiye bağlantılı bilim insanlarına verilmesi kararı alındı. 2015 yılı için Türkiye bağlantılı ödül Sosyal ve Beşeri Bilimler kategorisi olarak belirlendi.

2015 yılında TÜBA üyeleri, Türkiye'deki üniversite rektörlükleri ve dünyadaki bilim akademileri aday göstermeye davet edilmişlerdir. Ulusal ve uluslararası hakem görüşleri ve alan komitelerinin değerlendirmesi sonucunda TÜBA Akademi Konseyi'nce ödül tevcih edilen bilim insanları:

Fen ve Mühendislik Bilimleri kategorisinde Linz Johannes Kepler Üniversitesi (Avusturya) Öğretim Üyesi Niyazi Serdar Sarıçiftçi. Avusturya Bilimler Akademisi tarafından aday gösterilen Sarıçiftçi, güneş enerjisinin elektrik enerjisine dönüştürülmesinde en etkin yöntemlerden biri olan C60 molekülü ile iletken polimerleri etkileştirmek suretiyle geliştirdiği organik fotovoltaik piller alanındaki çalışmaları nedeniyle TÜBA 2015 Akademi Ödülü'nü almaya hak kazandı.

Sağlık ve Yaşam Bilimleri kategorisinde Toronto Üniversitesi (Kanada) Öğretim Üyesi ve Ağa Han Üniversitesi (Pakistan) Kadın ve Çocuk Sağlığı Mükemmeliyet Merkezi Direktörü Zulfiqar Ahmad Bhutta. Pakistan Bilimler Akademisi tarafından aday gösterilen Bhutta; aile sağlığı alanında, yeni-doğanlar dahil, anne-çocuk sağlığı konusunda yürüttüğü epidemiyolojik araştırmalar ve sağlık politikalarının oluşturulmasına temel oluşturan çalışmaları nedeniyle ödüle layık görüldü.

Sosyal ve Beşeri Bilimler kategorisinde İstanbul Şehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Mehmet Genç. TÜBA Üyesi Mustafa Çiçekler tarafından aday gösterilen Genç, geliştirdiği yöntem ve bakış açıları (iaşecilik, gelenekçilik ve fiskalizm üçlemesi) ve yaptığı keşif ve izahlar (iltizam, malikane, esham, yed-i vahid) ile Osmanlı iktisat tarihinin ve sisteminin anlaşılmasına yaptığı katkılar nedeniyle ödüle hak kazandı.

TÜBA Akademi Ödülleri, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından, 14 Aralık 2015 Pazartesi günü Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen törenle tevdi edilecek.

Mehmet Genç kimdir?

4 Mayıs 1934'te Arhavi'de doğdu. İstanbul Haydarpaşa Lisesi'ni takiben Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nde okudu. Bir ara Maiyet Memurluğu ve Kaymakam Vekilliği yaptıktan sonra 1965 İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Türk İktisat Tarihi Enstitüsü'nde asistan olarak akademik dünyaya intisap etti. Uzun yıllar İstanbul Üniversitesi'nde çalıştı. 1990 yılında Misafir Öğretim Üyesi olarak The Center for the Study of of Islamic Societies and Civilizations, Washington University, St. Louis/Missouri'de bulundu. 1996'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Sosyoloji ve Metodoloji Dalı'nda Doktora Şeref Diplomasını aldı. 1999 yılında emekli oldu. 1999-2006 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü'nde, 1999-2009 yılları arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde Öğretim Üyeliği yaptı. 2006-2013 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde yüksek lisans ve doktora dersleri verdi. Cumhurbaşkanlığı 2015 Kültür Sanat Büyük Ödülü sahibi de olan Mehmet Genç, İstanbul Şehir Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi olarak akademik hayatını sürdürüyor.

Niyazi Serdar Sarıçiftçi kimdir?

1961'de Konya'da doğdu. 1980 yılında İstanbul Avusturya Lisesi'nden mezun oldu. 1986 yılında Viyana Üniversitesi'nde Fizik alanında yüksek lisans unvanını aldı. 1989 yılında yine aynı üniversitede Fizik alanında doktora derecesine ulaştı. Doktora sonrası çalışmalarını ilk olarak 2 yıl Stuttgart Üniversitesi'nde, 1996 yılına kadar da Santa Barbara Kaliforniya Üniversitesi'nde (UCSB) iletken polimerler ve güneş pilleri üzerinde sürdürdü. Ardından; Nobel Kimya Ödülü'nü (2000) alan Prof. Alan J. HEEGER ile başarılı çalışmalar gerçekleştirdi. Sarıçiftçi doçent unvanını 1992

yılında Türkiye'de aldı. Avusturya Bilimler Akademisi Üyesi ve aynı zamanda Avusturya'nın en prestijli Bilim Ödülü olan Wittgenstein Ödülü'nün de sahibi olan Sarıçiftçi, 1996 yılından beri Avusturya Linz Johannes Kepler Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapıyor.

Zulfiqar Ahmad Bhutta kimdir?

1977'de Peshawer/Pakistan Khyber Medical College'ı en iyi derece ile tamamladı. 1980'de Londra/İngiltere'de Royal College of Physicians and Surgeons'da Çocuk Sağlığı Uzmanı oldu. 1981'de İngiltere'de M.R.C.P. Pediatri, 1987'de Pakistan College of Physicians & Surgeons'da FCPS: Fellowship in Paediatrics, 1990'da Edinburg'da Fellowship of Royal College of Physicians (FRCP), 1996'da Stockholm Karolinska Enstitüsü'nde PhD, 1997'de İngiltere'de Fellowship of the Royal College of Paediatrics & Child Health (FRCPC), 2004'te Pakistan Academy of Sciences'da Fellow, 2009'da American Academy of Pediatrics'de Honorary Fellow, 2012'de Londra Royal College of Physicians Honorary Fellow, 2013'te Fellow of International Union of Nutrition Scientists (IUNS) unvanlarını aldı. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Kanada'da da değişik üniversitelerde misafir öğretim üyesi olarak bulunan Bhutta; çocuk sağlığı alanında özellikle yeni-doğan, enfeksiyon hastalıkları ve beslenme konularında, faklı ülkelerde hem hizmet sunumunda, hem araştırmada, hem de Dünya Sağlık Örgütü gibi küresel politika belirleyici kuruluşlarda çalıştı. Halen Küresel Çocuk Sağlığı ve Politikası Robert Harding Başkanlığı Eş Direktörü, Çocuk Hastalıkları Hastanesi Araştırma Enstitüsü Pediatri, Beslenme Bilimleri ve Halk Sağlığı profesörü olarak çalışan Zulfiqar Ahmad Bhutta, Karaçi/Pakistan Aga-Khan Üniversitesi Kadın ve Çocuk Sağlığı Mükemmeliyet Merkezi Kurucu Direktörlüğü görevini de sürdürüyor.

“BEÇİN DEFİNESİ” ESERİ YAYIMLANDI

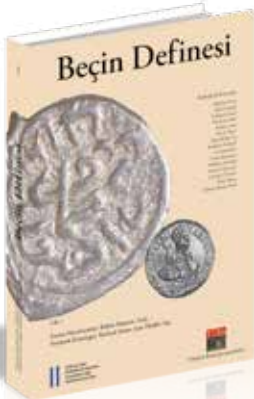
Muğla-Milas'ta gerçekleştirilen “Beçin Kazıları” sonunda Türkiye'de bulunan en büyük define olan ve yaklaşık 50.000 Osmanlı sikkesi ile Avrupa ülkelerine ait 800'ün üzerinde sikkeleri içeren “Beçin Definesi”ne ilişkin eser, TÜBA ve Avusturya Bilimler Akademisi iş birliğiyle hazırlandı.

“Beçin Kalesi Kazıları” sonucunda ortaya çıkarılan ve şimdiye kadar Türkiye'de ortaya çıkarılan Osmanlı dönemine ait en büyük buluntu olan “Beçin Definesi”, Türk-İslam arkeolojisi yanında Osmanlı-Avrupa ekonomik ilişkileri bakımından da önemli kanıtlar içeriyor. Bu defineye ilişkin TÜBA ve Avusturya Bilimler Akademisi (ÖAW) ortaklığıyla yürütülen araştırma projesinin ürünü olan ve iki cilt ve bir dizinden oluşan “Beçin Definesi”, bu değerli hazinenin kamunun ve bilim dünyasının istifadesine sunulması bakımından büyük önem taşıyor. Almancası Avusturya Bilimler Akademisi tarafından “Der Münzschatz

von Beçin” başlığıyla yayımlanan eserin Türkçesi, Türkiye Bilimler Akademisi tarafından yayımlandı.

Eseri yayına Rahmi Hüseyin Ünal, Friedrich Krinzing, Michael Alram ve Şule Pfeiffer-Taş hazırlarken, Almandan Türkçeye Suzan Tammer ve Şule Pfeiffer-Taş çevirdi. Kitapta; Aydoğan Demir, Bernard Prokisch, Füsün Okyar, Gültekin Teoman, Leonhard Reis, Mara Rodrigues, Michael Alram, Nikolaus Schindel, Rahmi Hüseyin Ünal, René Traum, Robert Linke, Roswitha Denk, Şakir Çakmak ve Şule Pfeiffer-Taş olmak üzere 14 yazarın da çalışması yer alıyor. Hazineyi oluşturan sikkelerin çizimleri ve fotoğraflarının da yer aldığı kitabın editörlüğünü yine Şule Pfeiffer-Taş yerine getirdi.

TÜBA tarafından yayımlanan “Beçin Definesi” eseri, <https://satis.tuba.gov.tr> adresi üzerinden edinilebilir.

Prof. Dr. Şule Pfeiffer Taş: “Beçin Definesi kitabı bugüne kadar bilinmeyen birçok yeni bilgi içeriyor.”

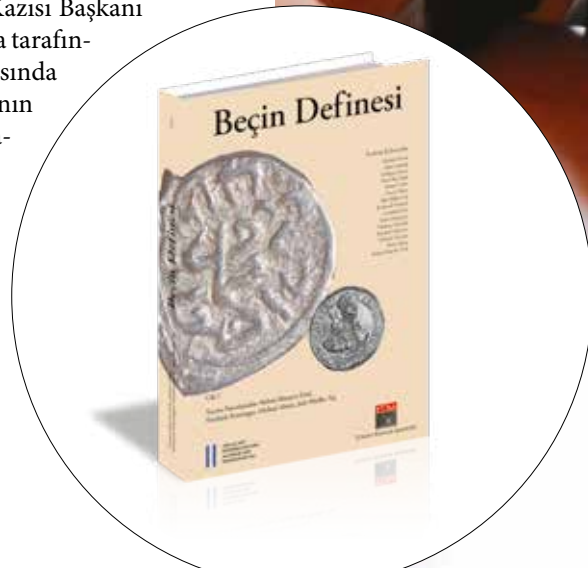
“Beçin Definesi kitabının, konu hakkındaki araştırmalara özellikle yöntem konusunda büyük bir ivme katacağın-
dan eminiz.”

Prof. Dr. Şule Pfeiffer Taş'ı uzun bir çalışmanın eseri olan ve TÜBA tarafından yayımlanan “Beçin Definesi” adlı kitabın editörlüğünü yapmaya götüren süreç aslında daha üniversite sıralarında başlıyor. 1980’lerin başında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Ortaçağ Tarihi Bölümü’nde öğrenciyken hocalarından aldığı izinle Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü’nün derslerine giren Prof. Dr. Taş’la Beçin Kalesi’nde bulunduğu büyük bir heyecan yaratan ve tarihe ışık tutan Beçin Definesi hakkında ve “Beçin Definesi” kitabının önemi hakkında konuştuk.

Arkeolojiye olan ilgim nedeniyle 1984 yılında, öğrenci olarak Efes Kazısı’na katıldım. Benim bu ilgim, Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal’in dikkatini çekti. Kendisi o sıralarda Anadolu Uygarlıkları kitabını hazırlıyordu ve bana kütüphane araştırmaları yapmak için çeşitli görevler verdi. Bu sırada beni sürekli sınavdan geçirdiğini çok sonra anladım. Daha sonra da beni yurt dışına göndermek istediğini, kendisinin klasik arkeoloji alanında birçok kişiyi yurt dışına gönderdiğini, ancak özellikle Selçuklu-Osmanlı kültürü araştırmaları konusunda da bilim insanı yetiştirmek için katkı vermek istediğini belirterek Avusturya’ya gitmemde yönlendirici oldu. Kendisini büyük bir saygı ve minnetle anıyorum.

Beçin, Türkiye’de, resmî izinli kazılarda ortaya çıkarılan en büyük gümüş sikke definesi

2000 yılında, Beçin ören yerinde, Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Başkanı ve Beçin Kazısı Başkanı Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal hoca tarafından yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulundu. Bir taş duvar kalıntısının çevresinde çalışma yapılırken ortaya çıkan define, Türkiye’de, resmî izinli kazılarda ortaya çıkarılan en büyük gümüş sikke definesidir. Define’nin bulunuşu ve Beçin Arkeolojisi ile ilgili bölümler kitapta Kazı Başkanı Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal tarafın-

Define'nin ilk parçasının bulunduğu gün, bu heyecan verici haber bütün televizyon kanalları aracılığıyla duyuruldu. Bu kadar büyük bir definenin temizliğinin, konservasyonunun ve belgeleme çalışmalarının yapılması oldukça zor bir işti.

dan ayrıntılı olarak yayınlandı. Define'nin ilk parçasının bulunduğu gün, bu heyecan verici haber bütün televizyon kanalları aracılığıyla duyuruldu. Bu kadar büyük bir definenin temizliğinin, konservasyonunun ve belgeleme çalışmalarının yapılması oldukça zor bir işti. Bir önceki yıl, benim Efes Kazı Başkanlığı altında yürüttüğüm Ayasuluk Projesi kazı çalışmaları sırasında, Aydınöğlü İsa Bey'e ait bir define bulunmuştu ve bu definenin bilimsel araştırmasını ben yapıyordum. Bu definenin kısa sürede belgelenmesi için yeni bir yöntem geliştirmiştik. Beçin Definesi'nin bulunması konusunu yakından takip eden Cumhuriyet Gazetesi değerli araştırmacı yazarı Özgen Acar ve Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü yetkililerinin yönlendirmesiyle Efes Kazısı Başkanı ve Avusturya Arkeoloji Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Friedrich Krinzinger ile kazı yerini ziyaret ettik. Ben o dönemde başkan yardımcılığı görevindeydim. Prof. Dr. Krinzinger, Rahmi Hoca'ya bu ziyaret sırasında, Efes Kazısı'nın im-

kanlarından faydalanarak bu definenin temizlik, konservasyon ve değerlendirme aşamalarında Beçin kazı ekibine teknik destek sağlayabileceğini söyledi. Rahmi Hoca, teşekkür ederek üzerinde düşüneceğini belirtti. Kendisi, Türkiye'de bu iş için başka bir kurumdan destek bulamayınca, bu iş birliğinin gerçekleşmesi için girişimde bulundu. Benim doktora tezime zaten Osmanlı Devleti'nin özellikle 16. yüzyılın ikinci yarısını, para tarihi ve ekonomi tarihi ile bağlantılı olarak eleştirel bir biçimde anlatan "Selaniki Tarihi'nin Viyana nüshası" üzerine idi. Beçin Definesi'nin çok büyük bir kısmı da bu döneme ait sikkelerden oluşuyordu. Böylelikle Beçin Definesi projesine de dahil oldum.

Osmanlı darp sisteminin bir rekonstrüksiyonun yapılması ilk kez bu çalışma ile mümkün oldu

Define'de toplam 48.800'ün üzerinde Osmanlı akçesi 843 Avrupa gümüş sikkeleri birlikte bulunmuştur. Bunların bir kısmı, bir yangın sonrası eriyerek birbirine yapışmış haldedir. Define, 16. yüzyıl sonu 17. yüzyıl başında Osmanlı Devleti'nin para ve ekonomi tarihi ile ilgili birçok yeni bilgiye ulaşmamızı sağlamıştır. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük bir ekonomik kriz yaşanmış ve akçenin değeri tedavüldeki yabancı paralar karşılığında düşürülmüştür. Bu konuda daha önce yapılan araştırmalarda, numizmatik açıdan değerlendirme yapılmaksızın, Osmanlı Devleti'nin resmi olarak taşıdığı ve akçelerin gümüş oranını düşürdüğü şeklinde bilgiler yer al-

maktadır. Ancak, Beçin Definesi'ndeki akçeler üzerinde yaptığımız arkeometrik araştırmalar, sikkelerin sadece ağırlığının düşürüldüğü, ancak gümüş oranının kanunla belirlendiği üzere %98'lere kadar korunduğunu ortaya koymuştur. Tabii ki kalpazanlık faaliyetleri vardır; ancak devletin bunlara karşı ciddi yaptırımlar uyguladığı yaptığı düzenlemelerle darphaneleri çok sıkı denetlediği de Osmanlıca arşiv belgelerinden kanıtlanmıştır. Bu çalışma ile ilk kez, Osmanlı darp sisteminin bir rekonstrüksiyonunun yapılması mümkün olmuştur. Define'de bulunan

Define, 16. yüzyıl sonu 17. yüzyıl başında Osmanlı Devleti'nin para ve ekonomi tarihi ile ilgili birçok yeni bilgiye ulaşmamızı sağlamıştır. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük bir ekonomik kriz yaşanmış ve akçenin değeri tedavüldeki yabancı paralar karşılığında düşürülmüştür.

Avrupa sikkelerinden bazıları çok ender bulunan sikkeler ve Avrupa ile olan ekonomik ilişkilerin de çok önemli maddi belgesidir. Avrupa sikkeleri, Doğu ile ticaret için düşük ayarlı sikke darp edildiğini de göstermektedir.

Define maalesef şu anda sergilenmiyor

Define maalesef define şu anda sergilenmiyor. Beçin Definesi çalışmaları tamamlandıktan sonra, Viyana Sanat Tarihi Müzesi Sikkeler Bölümü Müdürü olan ve şu anda Avusturya Bilimler Akademisi Başkan Yardımcısı görevini yürüten Beçin Definesi kitabını birlikte yayına hazırladığımız Doç. Dr. Michael Alram ile birlikte bir sergi projesi de hazırlamıştık, ancak resmi olarak gündeme gelmedi. Define'deki sikkelerden seçtiğimiz 250-300 kadar sikkenin Viyana Sanat Tarihi Müzesi'nde geçici olarak sergilenmesi ve sonra definenin muhafaza edildiği Milas Müzesi'nde kalıcı sergiye dönüştürülmesi için hazırladığımız bu projenin gerçekleşmesini ümit ediyorum. Bunun için Türkiye Cumhuriyeti Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün olumlu görüşleri olursa böyle bir girişimde bulunulabilir.

Beçin Definesi ilk önce Almanca 2 cilt ve bir de DVD olarak yayımlandı

Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal'ın iş birliği için uygun görüş bildirmesinden sonra, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü de bu iş birliği için onay verdi. Projenin, 1997 yılında, benim de Türkiye'ye gelen delegasyonda yer aldığım Avusturya Bilimler Akademisi ve Türkiye Bilimler Akademisi arasında imzalanan ikili anlaşma kapsamında yürütülmesine karar verildi. Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü, Avusturya Arkeoloji Enstitüsü, Avusturya Bilimler Akademisi, Türkiye Bilimler Akademisi, Viyana Sanat Tarihi Müzesi, TÜBİTAK, Viyana Güzel Sanatlar Akademisi gibi birçok kurumdan uzmanların katılımıyla bir araştırma ekibi oluşturuldu. Ben de bu projenin genel koordinatörlüğü, araştırmacısı, yazarı ve yayına hazırlanması ile görevlendirildim. Aslında, bu proje gündeme geldiğinde bu kadar büyük bir projenin yürütülmesinin çok zor bir iş olduğu için nefesimin kesildiğini ve buna cesaret etmekte çok tereddüt ettiğimi belirtmek isterim. Çünkü büyük bir sorumluluk altına girdiğimin farkındaydım. Define'nin büyüklüğü, önemi ve Avrupa'daki hemen hemen bütün ülkelerden sikke içermesinin yanı sıra Avusturya ve Türkiye'den birçok uzmanın katıldığı disiplinler arası bu çalışmanın beni korkuttuğunu itiraf etmeliyim.

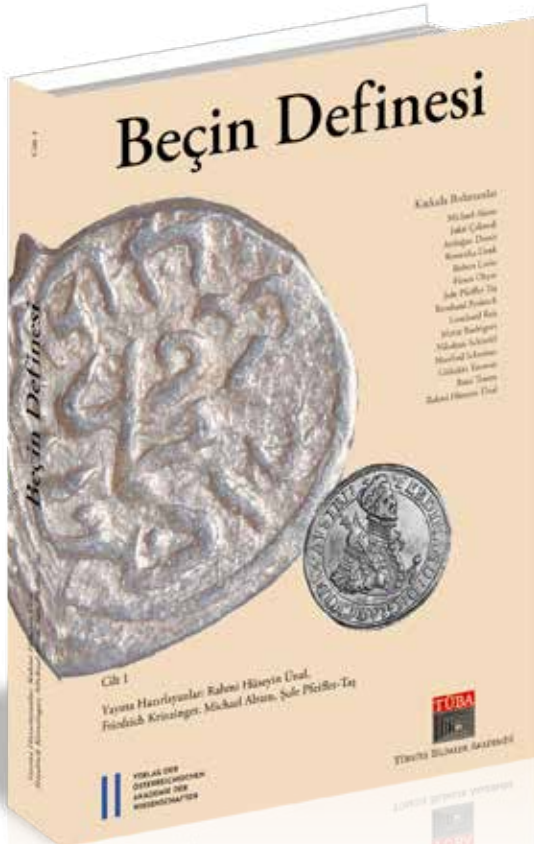

2010 yılında Almanca baskının hemen ardından, daha önce iki kurum arasında yapılan protokolde de imza altına alındığı üzere Türkçe baskısı için çalışmalara başlandı.

Ayrıca, ekipte benim dışımda her iki dile hakim olan başka kimse de yoktu.

Dolayısıyla, ekip içindeki iletişim ve bilimsel metinlerin çevirilerinin kontrolü de söz konusuydu. Zaten Prof. Dr. Friedrich Krininger, Doç. Dr. Michael Alram, Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal'ın uluslararası çalışmalarda ve büyük projeleri yönetmedeki tecrübeleri olmasa, bu projenin sonuçlanması mümkün olmazdı. Ayrıca, Avusturya Bilimler Akademisi'nde o dönemde başkan yardımcısı olan Prof. Dr. Herbert Friesinger ve TÜBA bu projeye inanıp bize destek vermeseydi, proje gerçekleşmezdi. Hepsine kalpten teşekkür borçluyuz. Ayrıca, Avusturya Arkeoloji Enstitüsü Efes Kazı Evi sikkelerin temizlenmesi, konservasyonu, tasnifi ve belgelenmesi için altyapısını bize sundu. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleriyle projenin başlamasından itibaren 2001-2005 yılları arasında her kazı sezonu bir grup sikkeleri müzeden teslim alıp T.C. idari makamlarının izni ve denetimi ile güvenliği sağlayan eskortlar eşliğinde tutan a k l a r

ile Avusturya
K a z ı

Evi'ne getirdik. Burada sikkelerin muhafazası için demirden ayrı bir dolap yapıldı. Görevli bakanlık temsilcilerinin denetiminde çalışmalar sürdürüldü. Bir restoratör ekibi Avusturya Arkeoloji Enstitüsü Restorasyon Sorumlusu Dr. Karl Herold denetiminde temizlik ve konservasyon işlemlerini gerçekleştirdi. Bu işlemleri tamamlanan sikkelerin bizim tarafımızdan hemen tasnifi, tanımları, çizimleri yapıldı, tipolojileri çıkarıldı, tek tek fotoğrafları çekildi. Numizmatik tasnif ve belgeleme işlemlerinin büyük bir kısmı Nikolaus Schindel ve benim tarafımdan yapıldı, bir süre L. Reis ve G. Teoman da eşlik etti. İlk başladığımızda günde 200 sikkenin tanımlamalarını ve tasnifini yapabilir miyiz diye düşünüyorduk. Sonunda kendimizi aşarak 1000 sikkeye ulaştık ve bunu kutladık. Bu çalışma temposunu müzede uygulamamız mümkün olmazdı. Çünkü sabah 7'den akşam 7-8'e kadar çalışıyorduk. Fotoğrafları Niki Gail ile birlikte çeken Andrea Sulzgruber kitap Almanca olarak yayınlandıktan sonra bu projenin asla sonuçlanmayacağını ve bizim pes edeceğimizi düşündüğünü itiraf ettiğinde çok güldük. Ben de şimdi geriye baktığımda gerçekten ne kadar zor bir iş olduğunu daha iyi anlıyorum. Bu çalışmaların ardından, kitabın yayına hazırlanması süreci başladı. Bu arada ben ve Aydoğan Demir Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Osmanlıca belgeleri araştırdık. Bu dönemde uzun süre arşiv çalışması devam etti. Özellikle Osmanlı para tarihi ve darphane yönetimi ile ilgili yayınladığım yeni belgeler numizmatik verilerle birleşince yeni bilimsel sonuçlar ortaya çıktı. Bu bilgilerin de arkeometrik araştırma sonuçları ile birlikte değerlendirilmesi gerekiyordu. Bütün bu çalışmalar her konunun uzmanı ile birlikte yapıldı. Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'nden

Prof. Dr. Manfred Schreiner ve ekibi tarafından o zaman TÜBİTAK'ta görevli olan Dr. Füsun Okyar ile birlikte yapılan analizler gerek Osmanlı akçeleri gerekse Avrupa sikkelerinin kalp para üretim teknikleri ve sikkelerin gümüş oranları ile ilgili çok önemli bilgilere ulaşmamızı sağladı. Bütün bunların ardından kitabın Almanca redaksiyonu da oldukça zor bir süreçti. Kitap 2010 yılında Almanca olarak yayınlandığında Avusturya Bilimler Akademisi'nde Türkiye Bilimler Akademisi'nin o dönemki başkanı Prof. Dr. Yücel Kanpolat'ın da katılımıyla çok güzel bir tanıtımı yapıldı.

Türkçe baskının yayınlanması ile 15 yıldır devam eden zor bir süreç tamamlandı

2010 yılında Almanca baskının hemen ardından, daha önce iki kurum arasında yapılan protokolde de imza altına alındığı üzere Türkçe baskısı için çalışmalara başlandı. Almanca metinlerin Türkçeye çevrilmesi oldukça zor bir işti. Bu işi Suzan Tammer ile ben birlikte üstlendik. Numizmatik ile ilgili terimler için

Türkçe baskının bir an önce yayınlanması konusunda büyük katkı sağlayan TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Acar'a teşekkür borçluyuz. Türkçe baskının yayınlanması ile benim için 15 yıldır devam eden zor bir süreç tamamlanmış oldu.

bazen yeni bir Türkçe karşılık bulmak zorunda kaldık. Bu arada, TÜBA'da 2011'deki mevzuat değişikliği sonrası yaşanan duraksamalar, yayın personelinin işten ayrılması, yönetim değişikliği, uygun personel temininin zaman alması gibi nedenler, Kitabın Türkçe baskısının hazırlanmasını ve basımını biraz geciktirdi. Türkçe baskının bir an önce yayınlanması konusunda büyük katkı sağlayan TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Acar'a teşekkür borçluyuz. Türkçe baskının yayınlanması ile benim için 15 yıldır devam eden zor bir süreç tamamlanmış oldu. Bu kitap, Osmanlı numizmatigi ve para tarihi araştırmaları için yönlendirici olacaktır. Bugüne kadar bilmediğimiz birçok yeni bilgi içermektedir. Ayrıca, Viyana Okulu'nun antik dönem numizmatik araştırmalarında kullanılan yöntemleri ilk kez Osmanlı numizmatigi için uygulandı. Bu yayın, bilimsel kazılarda ele geçirilen bir definenin böyle bir yöntemle araştırılarak yayınlanmasının bilime katkılarını ortaya koyması açısından çok değerli. Buna yukarıda bahsettiğim disiplinler arası araştırmalar da eklenince, bazı yabancı bilim insanları tarafından ifade edilen bu konudaki 'yüzyılın kitabı' tanımlamasını hak ettiğini düşünüyorum. Tabii ki, projenin artık sonuçlandırılması gerektiği için hemen hemen her yayında olduğu gibi açıklığa kavuşturamadığımız bazı sorular, eksikliklerimiz ve hatalarımız vardır; ancak bunları en aza indirmeye çalıştık, affola! Bu kitabın, bu konudaki araştırmalara özellikle yöntem konusunda büyük bir ivme katacağından eminiz.

Prof. Dr. Şule Pfeiffer Taş kimdir?

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Ortaçağ Tarihi Bölümü'nden 1984 yılında mezun oldu. 1985 yılında Goethe Enstitüsü bursu ile Almanya'ya ve 1986 yılında Avusturya Bilim Bakanlığı bursu ile Viyana'ya gitti. 1973 yılında yayınlandığından beri en önemli başvuru kitaplarından olan "Osmanlı Numizmatigi" kitabının yazarı ve Prof. Dr. Taş'ın hocası Prof. Dr. Anton Schaendlinger tarafından yürütülen Avusturya Saray ve Devlet Arşivi'nde bulunan Osmanlıca belgelerin yayınlanması projesine katıldı. 1994 yılında Viyana Üniversitesi'nde Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nde doktorasını tamamladı. Bu süre içinde meşhur Osmanlı tarihçisi Hammer-Purgstall adına kurulan enstitüde de ders verdiğini ve projeler yürüttü. Avusturya Bilim Bakanlığı'nın Müze Pedagojisi gibi çeşitli projelerinde görev yaptı. 1997 yılından itibaren de Avusturya Bilimler Akademisi ve Avusturya Arkeoloji Enstitüsü tarafından yürütülen Efes Kazıları'nda idari görev yanında Efes'in Aydınogulları Beyliği ve Osmanlı idaresindeki dönemini kapsayan Ayasuluk Araştırmaları Projesi'ni yürütmeye başladı. 1999 yılında Avusturya Bilimler Akademisi tarafından Prof. Dr. Taş'ın hocası Prof. Dr. Andreas Tietze tarafından hazırlanan Tarih Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı projesinin redaksiyonu ile görevlendirildi. 2001 yılından itibaren de Beçin Definesi projesi başladı. 2009 yılında Sanat Tarihi'nden doçentlik unvanını aldı ve Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nde göreve başladı. Aynı üniversitede 2014 yılında Sanat Tarihi profesörlüğü unvanını aldı. Halen aynı üniversitede Grafik Tasarım Bölümü Başkanlığı ve Türkiye Tarih Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü görevlerini yürütüyor. Aynı zamanda Avusturya Bilimler Akademisi'nde Ayasuluk projesi yayın çalışmaları devam ediyor.

Gıda Katkı Maddeleri Sağlığımız İçin Risk midir?

Prof. Dr. Fatih Gültekin

TÜBA Gıda ve Beslenme Grubu Üyesi

Alanya Alaadin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya Ana Bilim Dalı

Gıda katkı maddeleri tüketiciler için hep gizemli bir konu olmuştur. Üzerinde çok konuşulan, yazılan, sosyal medyada geniş yer bulan, bazen tüketicileri endişelendiren ve bilinmezliklerle dolu bir konu. Gıda katkı maddeleri zararlı mıdır? Zararlı ise gıdalara katılmasına neden izin verilmektedir? Zararlı değilse koparılan bunca yaygaranın sebebi nedir? Katkı maddeleri helal midir?

Bu yazımızda merak edilen bu konulara ilişkin bilgi vermeye çalışacağız.

Katkı maddeleriyle ilgili bir kontrol var mı?

Öncelikle şunu belirtelim. Gıda katkı maddeleri sadece bizim bir sorununuz değil, tüm dünyanın sorunudur. Dolayısıyla ülkemiz insanına yönelik yapılan özel bir uygulama yoktur. Bu konudaki komple teorilerine itibar edilmemelidir.

Gıda katkı maddeleri tüm dünyada sıkı bir kontrol ve takip altındadır. Kimse izin verilmemiş bir katkı maddesini gıda üretiminde kullanamaz. Katkı maddelerinin kullanımına izin verilmeden önce uzun araştırmalar yapılır. Önce hücre kültürleri ve deney hayvanlarında çalışmalar yapılır. Bu araştırmalardan insanlar için zararsız olan miktarlar belirlenerek kullanılmasına izin verilir. Daha sonra da bunu tüketen insanlar takip edilir. Herhangi bir olumsuz etki gözlenirse kullanımı yasaklanır veya tüketilmesine izin verilen miktarlar azaltılır. Gıda katkı maddelerinin hangilerinin hangi gıdada ne kadar kullanılabileceği Türk Gıda Kodeksi'nde belirlenmiştir. Ülkemizde katkı maddelerinin tüm kontrol ve izinleri Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca yürütülmektedir. Bunun yanında Dünya Sağlık Örgütü'yle koordineli çalışan uluslararası kuruluşlar vardır. Avrupa Birliği'nde ise Avrupa Birliği Gıda Güvenliği Otoritesi (European Food Safety Authority - EFSA) düzenlemelerden sorumludur.

Katkı maddeleri zararlı mıdır?

Kritik soru budur. Tüm katkı maddeleri için zararlıdır veya zararsızdır diye bir genelleme yapmak yanlıştır.

Katkı maddelerinin sağlık riskleri eldeki bilimsel verilere göre yapılmaktadır. Bugünkü verilere göre zararsızdır, ancak yarın bazı yan etkilerinin olduğu tespit edilebilir.

Bir de konuya nasıl yaklaştığınız önemlidir. Bu sorunun cevabı tüketicinin duyarlılık düzeyine göre değişmektedir. Çünkü konu siyah ve beyaz gibi net değildir. Arada gri alanlar vardır. Bu konu antivirüs programlarına benzetilebilir. Antivirüs programlarının bir koruyuculuk düzeyi vardır. Genelde orta düzeyde koruyuculuk tercih edilmektedir. Ancak orta düzeyde koruyuculuk isterseniz bu program bazı virüslere karşı bilgisayarı koruyamaz. Daha iyi koruma sağlamak için koruyuculuk düzeyini yükseltmeniz gereklidir. Yüksek düzeyde koruyuculuk istediğinizde ise program bazı faydalı dosyaları da virüs gibi algılamaktadır.

İşte katkı maddelerinin güvenliği de böyledir. Şayet antivirüs programında olduğu gibi orta düzeyde bir koruyuculuk sizin için yeterli ise, Türk Gıda Kodeksi'ne uygun olarak üretilen tüm gıdalar güvenlidir. Katkı maddelerini bir sorun olarak görmeye gerek yoktur, gönül rahatlığıyla tüketebilirsiniz. Ancak dün güvenli olduğu söylenen bazı katkı maddelerinin bugün zararlı diye yasaklanması, tüketilmesi güvenli olan sınırların düşürülmesi, bazı katkı maddelerinin bazı hastalar için risk sayılması gibi konular sizi rahatsız ediyorsa o zaman katkı maddelerine biraz daha bilinçli yaklaşmanızda fayda vardır. Bir diğer deyişle antivirüs programının koruyuculuk düzeyini yükseltmeniz gerekir. Gerek katkı maddelerinin kullanımına izinden önce yürütülen titiz çalışmalar, gerekse kullanımda yapılan takiplerinde sahipsiz olmadığımız, toplumun sağlığı konusunda resmi kurum ve kuruluşların çok titiz davrandığı söylenebilir ve bu tüketicileri rahatlatmalıdır. Bunun yanında mevcut bilimsel verilere göre hareket edildiği ve katkıların güvenilirliğinin zaman içinde değişebileceği de göz önüne alınarak bir ihtiyat payı bırakılmalıdır. Kimse tüm katkı maddeleri %100 güvenlidir diyemez. Katkı maddelerinin geçmişine baktığımız zaman böyle kesin ifadelerin yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Örnek vermek gerekirse kırmızı bir gıda boyası olan Red2G'ye bakılabilir. Bu madde vücudumuzda kanserojen bir madde olan aniline dönüştüğü için 2007 yılında yasaklanmıştır. Amaranat ve sunset yellow gibi sentetik gıda boyaları Avrupa gıda güvenliği otoritesi EFSA tarafından 2009 - 2010 yıllarında yeniden değerlendirmeye alınmış ve bunların güvenli kabul edilen günlük tüketilebileceği miktarlar düşürülmüştür.

Katkı maddelerinin hepsinde sağlık açısından bir miktar risk var mıdır?

Katkı maddelerinin bir kısmında hiçbir sağlık riski yoktur. Çünkü bunlar doğal olarak tükettiğimiz gıdalarla aynı yapıdaki moleküllerdir. Bu yüzden bu tip katkı maddelerinin olumsuz etkileri detaylı bir şekilde araştırılmaz bile. Çünkü zararsız olduğu tüm bilim çevrelerince kabul edilmektedir.

Kanser riskinin en yüksek olduğu katkılar salam, sucuk, sosis ve pastırma gibi işlenmiş et ürünlerinde kullanılan nitrat ve nitritlerdir.

Bazı katkı maddeleri ise vücudumuza yabancı moleküllerdir. Bunlar, vücuttan atılması gereken maddeler gibi algılanır ve ilk fırsatta uzaklaştırılmaya çalışılır. Bu tip moleküllerin, ancak vücudumuzun uzaklaştırma kapasitesini aşmayacak miktarlarının kullanılmasına izin verilir. Bu tip moleküller gıda maddesi değildirler. Her ne kadar vücudumuz bunları uzaklaştırıyorsa da bazı sağlık riskleri hala barındırırlar.

Bu maddeler hangi hastalıklar için risktir?

Bu maddelerin bir kısmı kanser riskini artırmaktadır. Kanser riskinin en yüksek olduğu katkılar salam, sucuk, sosis ve pastırma gibi işlenmiş et ürünlerinde kullanılan nitrat ve nitritlerdir. Günlük 50 g işlenmiş et ürünü tüketen bireylerde kalın bağırsağın bir bölümü olan kolon kanserine yakalanma riski yaklaşık %20 artmaktadır. Kolon kanserinden ölüm oranı yaklaşık %5'tir. Dolayısıyla normalde her 100 kişiden 5 kişi kolon kanserinden yaşamını yitirirken, bu kişiler aynı zamanda günde 50 g işlenmiş et ürünü tüketirse 5 kişiye ilave olarak 6. kişi de kansere yakalanmaktadır. Sadece nitrat ve nitritlerin değil, BHA, BHT, siklamat, sakkarin, allura red AC ve asesulfam potasyum gibi birçok katkı maddesi de kanser riskini artırabilirler. Bunların yüksek miktarları kansere yol açmakla birlikte, tüketilmesine izin verilen düşük miktarlarının kansere yol açma riski çok düşük olmaktadır. Bu yüzden gıdalara katılmasına izin verilmektedir.

Kansere ilave olarak diğer sağlık riskleri şöyle sıralanabilir: Tartrazin, sodyum sülfid ve BHT gibi katkı maddeleri alerjik tepkimelere yol açabilir. Potasyum sorbat ve sodyum bisülfid gibi bazı katkı maddelerinin yüksek miktarları DNA'ya hasar verebilir. Sukraloz ve aspartam gibi tatlandırıcılar migren ağrılarını tetikleyebilir. Tartrazin ve amarant gibi sentetik gıda boyaları hiperaktiviteyi artırabilir, bunun yanında hücrelerde enerji üretiminin yapıldığı mitokondriyal solunumu baskılayabilir. Kolalarda bulunan fosforik asit osteoporoz yani kemik erimesine yol açabilir. Monosodyum glutamat gibi lezzet artırıcılar obeziteyi artırabilir.

Katkı maddelerinin risklerini artıran etmenler nelerdir?

Katkı maddelerine maruziyet ne kadar fazla olursa riskler de o kadar fazla olmaktadır. Hazır gıda tüketimi gün geçtikçe arttığından, yapılan çalışmalarda bazı katkı maddelerinin güvenli tüketim sınırından fazla tüketilebildiğini göstermektedir. Bunun yanında görünmeyen risk artırıcıları vardır. Bunlardan birisi katkı maddelerinin sinerjisi-

tik etkileridir. Kendi başlarına tüketilmeleri güvenli iken ikili, üçlü vb. kombinasyonlarda beklenmeyen zararlı etkiler ortaya çıkabilmektedir. İkincisi ise uygunsuz saklama koşullarıdır. Bir koruyucu olarak kullanılan sodyum benzoat, katkı maddesi olarak eklenmiş olan veya gıdanın içinde bulunan C vitamini ile birlikte bulunur ve depolanma esnasında ısı veya ışığa maruz kalırsa kanserojen bir madde olan benzene dönüşmektedir. Bu yüzden market önlerinde güneşe maruz kalan ve içinde koruyucu olarak sodyum benzoat kullanılmış olan içecekler tüketilmemelidir.

Katkı maddeleri helal midir?

Katkı maddelerinin dört kaynağı vardır. Bitkisel kaynaklar, hayvansal kaynaklar, mikrobiyal kaynaklar ve sentetik üretim. Fıkıh uzmanları katkı maddesi üretiminde şayet domuz yağı gibi helal olmayan hayvansal kaynaklar veya maddeler kullanıldı ise o takdirde katkı maddesinin tüketilmesinin de helal olmayacağını belirtmektedirler.

Sağlıklı beslenme için nasıl bir yol izlenmelidir?

Her ne kadar Türk Gıda Kodeksi'ne uygun miktarlarda tüketilmesi güvenli kabul edilse de, katkı maddelerinin bir kısmının tüketilmesinde az da olsa bazı sağlık riskleri bulunmaktadır. Bu risklerden kaçınmak için şöyle bir strateji geliştirilebilir:

Varsa katkısız ürün tercih edin!

Genel yaklaşım olarak işlenmiş ürün yerine, işlenmemiş gıdalar tercih edilmelidir. Yani eti salam, sucuk veya sosis olarak değil de et olarak tüketmeye alışılmalıdır. İşlenmiş ürün alırken de varsa katkısız ürünler tercih edilmelidir. Örneğin nar ekşili sos yerine nar ekşisi, içinde siyah renk verici maddeler bulunan zeytin yerine rengi tam siyah olmasa bile doğal fermente zeytin, meyve aromalı yoğurt yerine sade yoğurt, içinde antibiyotik bulunan peynir yerine bulunmayanlar tercih edilmelidir.

En az katkılı ürünü tercih edin!

Şayet alacağınız gıda ürününde katkısız markalar yoksa, paketli ürünlerin gıda etiketi incelenmeli ve aynı ürün grubunda en az sayıda katkı maddesi içeren markalar tercih edilmelidir.

Bir koruyucu olarak kullanılan sodyum benzoat, katkı maddesi olarak eklenmiş olan veya gıdanın içinde bulunan C vitamini ile birlikte bulunur ve depolanma esnasında ısı veya ışığa maruz kalırsa kanserojen bir madde olan benzene dönüşmektedir. Bu yüzden market önlerinde güneşe maruz kalan ve içinde koruyucu olarak sodyum benzoat kullanılmış olan içecekler tüketilmemelidir.

Riskli katkılardan uzak durun!

Bazı katkı maddeleri tamamen güvenli iken bir kısmında az da olsa potansiyel riskler vardır. Bu riskli katkıları içermeyen gıda ürünleri tercih edilmelidir. Örneğin aspartam gibi sentetik tatlandırıcı yerine şeker kullanılmış, allura red AC yerine pancar kırmızısı kullanılmış ürünler alınmalıdır. Kaçınarak sağlık risklerini azaltabileceğiniz katkı maddelerine bu konuda yazılmış eserlerden veya "Gıda katkı maddeleri" (Server İletişim) gibi ücretsiz cep telefonu uygulamalarından listeler halinde ulaşabilirsiniz.

Katkı maddesi kullanılmayan bir dünya artık mümkün değildir. Gıdaları ve gıda katkı maddelerini daha yakından tanımalı ve özellikle riskli olabilecek katkı maddelerini tüketmeyecek veya daha az tüketecek bir yol izlenmelidir.

Tüketicilerin bu tercihi üreticileri de bu tip katkı maddelerini kullanmaktan uzaklaştıracaktır. Bunun yanında katkı maddelerinin orta düzeyde güvenilir olduğu da unutulmamalı ve aşırı hassas yet göstererek birşey yeyip içemez duruma gelinmemelidir.

Kaynaklar:

- Gültekin F. Fark Etmeden Yediklerimiz: Gıda Katkı Maddeleri, Server İletişim, 2014.
- Gültekin F. A'dan Z'ye Gıda Katkı Maddeleri (Ansiklopedik Sözlük), Server İletişim, 2014.
- Gültekin F. Gıda Katkı Maddelerine Yönelik Tüketici Rehberi, Server İletişim, 2014.
- Gültekin F. Bir Bakışta Gıda Katkı Maddeleri (Özet Tablolar), Server İletişim, 2014.
- Gültekin F, Doguc DK. Allergic and immunologic reactions to food additives. Clin Rev Allergy Immunol. 2012, DOI: 10.1007/s12016-012-8300-8.
- Gültekin F, Yasar S, Gurbuz N, Ceyhan BM. Food additives of public concern for their carcinogenicity. J Nutrition Health Food Sci. 2015;3(2):1-6.
- Gültekin F, Doguc DK, Vatansev H, Taysi E. The effects of food and food additives on behaviors. International Journal of Health and Nutrition, 2013; 4 (1): 21-32.

'TARİHİ ve ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LUGATI' PROJESİ SÖZLEŞMESİ İMZALANDI

Andreas Tietze'nin 'Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati' yayına hazırlık sözleşmesi Prof. Dr. Semih Tezcan ve TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar tarafından imzalandı.

1914 yılında Viyana'da doğan ve hayatını kaybedene kadar Türk dili ve kültürüne ilgisini sürdüren Prof. Dr. Andreas Tietze'nin, bugüne kadarki en önemli ve kapsamlı eseri olan "Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati" 7 cildi sözlük ve 1 cildi dizin olmak üzere toplam 8 ciltten oluşuyor. İmzalanan sözleşmeye göre Prof. Dr. Tezcan'ın yürütücülüğünü yapacağı projenin 1 Ekim 2015 tarihinde yayına hazırlık çalışmaları başlayacak olup, 31 Ekim 2017'de 8 cildinin de baskısı tamamlanmış olacak.

TÜBA, bu 8 ciltlik çalışmayı bir proje ile tamamlamak üzere 2013 yılında Prof. Tietze'nin varisleri ile görüşmelere başlamış, 2014 yılının Nisan ayında ise Simurg

Kitapçılık ve Yayıncılık Ltd. ve Prof. Tietze'nin varisi olan kızı Dr. Fatma Filiz Tietze ve Ağustos ayında da Avusturya Bilimler Akademisi ile sözleşme yapılarak basımı yapılan ve yapılacak tüm ciltler için tüm hukuki haklar ve belgeler devralınmıştı.

Türkçedeki sözcük dağarcığını 14. yüzyıla kadar götürün ve Rumeli ile Irak ve Azerbaycan gibi komşu ülkelerde konuşulan Türkçeyi de kapsayan büyük bir eser olan Lugat'ın 1. cildi (A-E harfleri), 2002 yılında Avusturya Bilimler Akademisi ve Simurg Yayınevi; 2. cildi (F-J harfleri) ise 2010 yılında Avusturya Bilimler Akademisi tarafından yayımlanmıştı.

Prof. Dr. Semih Tezcan

TÜBA – GEBİP 2015 YILLIK DEĞERLENDİRME TOPLANTISI NEVŞEHİR'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

TÜBA-GEBİP 2015 Yıllık Değerlendirme Toplantısı Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi (NEÜ) ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

NEÜ – Kültür ve Kongre Merkezi'nde saat 15:00'te başlayan Toplantı'ya; TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev, TÜBA üyeleri, Türkiye Bilimler Akademisi Genç Bilim İnsanlarını Ödüllendirme Programı (GEBİP) Ödül'ü sahipleri, akademisyenler, bilim insanları ve öğrenciler katıldı.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar GEBİP Yıllık Değerlendirme Toplantısı açılışında yaptığı konuşmasına Akademi'nin kuruluşu ve faaliyetleri hakkında bilgi vererek başladı. Akademi başkanlığı görevini 3 yıldır hizmet mevkii olarak gördüğünü ifade eden Prof. Acar sözlerine şöyle devam etti: "Farklılıkları zenginlik sayan bir yaklaşımla sadece bilimsel alanda değil ve her bakımdan ülkemizin kalkınmasına bize düşen rol çerçevesinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz."

24 farklı üniversiteden 38 genç bilim insanı...

Bugüne kadar TÜBA tarafında GEBİP kapsamında 373 bilim insanına projeleriyle ilgili çalışmaları konusunda

maddi destek sağlandığını ifade eden Prof. Acar; "2015 yılında bu destek 80 bin lirayı buluyor. TÜBA-GEBİP Ödülü'nü kazanan isimler ülkemizde ve dünyada farklı başarılarla da imza atıyorlar. Bu yıl 24 farklı üniversiteden 38 genç bilim insanımız GEBİP Ödülü'ne layık görüldü. Türkiye Bilimler Akademisi Telif ve Çeviri Eser Programı TÜBA-TEÇEP kapsamında da 2008'den bugüne kadar bu yıl verdiğimiz 19 ödül ile beraber toplam 180 eser ödüllendirildi. Bu programın temel amacı Türkçe bilimsel yayın sayısı ve niteliğini artırmaktır.

Prof. Dr. Acar ayrıca; "Bu yıl Akademi Ödülleri'mizi de devreye soktuk. Yıl sonu itibarıyla da ödül sahiplerini belirleyeceğiz. 2016 GEBİP ve TEÇEP başvurularının 21 Aralık'a kadar süreceğinin de altını çizmek isterim." dedi.

NEÜ Rektörü Prof. Dr. Filiz Kılıç ise, Toplantı'ya ev sahipliği yapmanın kendileri için onur verici olduğunu dile getirerek başladığı konuşmasında: "İnsana bahsedilen duygulardan biri olan merak; bilim ve teknolojinin gelişmesinde önemli bir konuma sahiptir. Öğrenme ve

öğretme adına büyük bir kapasiteyi barındıran merak duygusu insanı anlayıp ihtiyaçlarına cevap verme noktasında bir tür rehber gibidir. Burada önemli olan bu duygunun yönlendirilebilir olmasıdır. Bu duygu doğru, yol ve yöntemlerle yönlendirilebilir ve kullanılabilirse insanın tasavvurundaki her şeye yaklaştırılabilir. Bilim adına önemli bir konuma sahip olan merak duygusu bu noktada bilgi ve gençliğin heyecanı ile harmanlandığında aşılmaz sanılan engelleri birer birer ortadan kaldırır.” dedi. Rektör Prof. Dr. Kılıç, NEÜ hakkında bilgi vererek konuşmasını sonlandırdı.

Açılışın ardından TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Rektör Prof. Dr. Filiz Kılıç’a TÜBA-GEBİP Yıllık Değerlendirme Toplantısı’na ev sahipliğinden dolayı plaket takdim etti. Rektör Kılıç ise Başkan Prof. Dr. Acar’a günün anısına plaket takdiminde bulundu.

Toplantı TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Metin Balcı’nın “Nobel Ödüllü Prof. Dr. Aziz Sancar Emekli Olmalı mı?” adlı konferansı ile devam etti. Hemen ardından ise TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Reşat Apak “İstanbul Üniversitesi’nde Antioksidan ve Patlayıcı Tayinlere Toplu Bakış” başlıklı konferansını verdi.

24 Ekim Cumartesi günü saat 10:00’da başlayan ve NEÜ – Tafana Tesisleri’nde devam eden TÜBA-GEBİP 2015 Yıllık Değerlendirme Toplantısı; Akademi üyeleri ve 34 GEBİP ödül sahibinin yer aldığı mühendislik, fen, sosyal ve yaşam ve sağlık bilimleri alanlarında 6 eş zamanlı oturumla gerçekleştirildi. Ödül sahibi genç bilim insanları kendi çalışma alanlarını tanıttı ve son bir yılda yürüttükleri araştırmalara ilişkin sunum yaptı. Oturumlarda projelerin değerlendirilmesi ve geliştirilmesiyle ilgili konular ele alındı.

4 alandaki projelerin sunum ve değerlendirmelerinin tamamlanmasını takiben düzenlenen Genel Değerlendirme Toplantısı’nda Akademi Başkanı ve alan moderatörleri tarafından GEBİP Ödül sahiplerinin projeleri değerlendirildi ve öneriler dile getirildi. Toplantı’da ödül sahiplerine danışmanlık ve oturum başkanlığı yapan kimya alanında TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mustafa Reşat Apak ve fizik-matematik alanında ise Asli Üye Prof. Dr. Metin Arık alanlarında öne çıkan çalışmalar hakkında değerlendirmelerde bulundu. Mühendislik Bilimlerinde Asli Üye Prof. Dr. Ahmet Murat Tekalp ve Asli Üye Prof. Dr. Fikrettin Şahin görüşlerini aktardı. Sosyal Bilimlerde TÜBA Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev söz alırken, Sağlık ve Yaşam Bilimlerinde Asli Üye Prof. Dr. Mustafa Solak konuştu.

Genel Değerlendirme Toplantısı’nda konuşan TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar: “Programımız gayet başarılı bir şekilde sürdürülüyor. Son yıllarda yurt dışındaki bilim insanlarının Türkiye’ye çekilmesi hususu, üzerinde durulan önemli bir gündem maddesi.

NEÜ Rektörü Prof. Dr. Filiz Kılıç

Yrd. Doç. Dr. Tefvik Metin Sezgin

Doç. Dr. Serdar Göktepe

Doç. Dr. Fatih Danişman

Yrd. Doç. Dr. Deniz Sezer

Yrd. Doç. Dr. Urartu Özgür Şafak Şeker

Aslına bakılırsa GEBİP bu işlevi 14 yıldır sessiz sedasız bir biçimde yerine getiriyor çünkü biliyorsunuz bizim programımızda ödülünden faydalanabilmek için Türkiye’de çalışma şartı söz konusu. Dolayısıyla programın önemli bir rol üstlendiğini söyleyebiliriz. Yurt dışında çalışma ve yurt dışına gitme halinde ödülün kesilmesi ya da dondurulması konusunu yeniden değerlendirmesi ihtiyacı görünüyor. Şu anda konuyla ilgili kalıcı ya da radikal bir karar almış değiliz ama üyelerimizin ya da GEBİP Ödül sahiplerinin Türkiye’deki çalışmalarını sürdürmelerine mani olmayan yurt dışı çıkışlarının mevzuat koşullarını da göz önüne alarak olabildiğince programın devamlılığına mani olmayacak bir olgu olarak değerlendirilmesi yönünde bir tutum içerisinde olduğumuzu da belirtmek isterim. Bazı münferit vakalarda konseyimizce verilen kararlar da sözüne ettiğim genel yaklaşıma uygundur.

Katıldığım toplantılarda hiç alanım olmamasına rağmen arkadaşlarımızın sunumlarının ne denli etkili olduğunu gördüm. Bu Türk bilimi ve Türkiye’nin bilimsel gelişimi adına çok sevinilecek bir husus. Layık olmak koşuluyla bütçe imkanlarımızı sonuna kadar zorlayıp ama seçim ölçütlerinden ve buna ilişkin değerlendirmelerden de savunulamayacak tavizler vermeden daha fazla genç bilim insanımızı ödüllendirmeye çalıştığımızı da ifade etmek isterim.” dedi.

Temel bilimlere talebi artırmalıyız

Temel bilimler önemli bir mesele diyerek sözlerine devam eden Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu’nun (TÜBİTAK) temel bilim desteklerini olumlu bulduğunu ancak bunun sorunun çözümü için yeterli olmadığına işaret etti. Acar, “Bilgi üreteceksiniz, sonra Ar-Ge, ardından inovasyona ve ticari ürüne dönüşmesi sürecini düşünürsek, bu işin kaynağı aslında temel bilimlerde yatıyor. Temel bilimlere olan talebin hem sayısal hem de niteliksel bakımdan artırılması gibi bir sorunla karşı karşıyayız. Fizik bölümünde 2015 yılı kontenjanı 1000’in altına düşmüş görünüyor yani manzara çok iç açıcı değil. Bu açıdan başta kamu yönetimi ve personel rejimi olmak üzere bu alan mezunlarının talebini daha eşitlikçi hale getirecek düzenleme değişiklikleri yapılmalı. Alan mezunlarının talebini “ diye konuştu.

Bilimsel etkinlik sayısını artırmak istediğini dile getiren Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, TÜBA üyelerinin seçilmiş bilim adamları olarak topluma rol model olması gerektiğini vurguladı.

TÜBA Başkanı Acar ve oturum başkanlarının konuşmalarının ardından ödül sahibi genç bilim insanları da GEBİP ile ilgili talep ve memnuniyetlerini aktardılar.

TÜRKİYE'NİN İLK ULUSLARARASI BİYOTIP ve GENOM MERKEZİ AÇILDI

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mehmet Öztürk'ün müdürlüğünü yaptığı Uluslararası İzmir Biotıp ve Genom Merkezi'nin (iBG- İzmir) resmi açılışı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık tarafından 10 Eylül 2015 tarihinde gerçekleştirildi.

Törene; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık, TÜBA Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev, TÜBA Konsey Üyesi ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Birliği (TÜSEB) Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Keleştimur, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Füzün ve 2001 Nobel Tıp Ödülü sahibi Prof. Dr. Tim Hunt'ın yanında Türkiye'den ve dünyadan birçok bilim insanı katıldı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Murat Özgören'in ilk konuşmayı yaptığı uluslararası açılış töreni, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı sanatçıların iki eser seslendirmesiyle başladı. TÜBA Başkan Yardımcısı Prof. Ahmet Nuri Yurdusev açılışta yaptığı konuşmasına, bu tür bir Merkez'in kurulmasından, özellikle TÜBA'nın Asli Üyesi Prof. Dr. Mehmet Öztürk'ün öncülüğünde gerçekleştirilmesinden ve bünyesinde TÜBA-GEBİP ödül sahiplerinin de bulunmasından, duyduğu memnuniyeti ifade ederek başladı. Prof. Yurdusev bütün bilim alanlarını temsil eden TÜBA'nın 'Yaşam ve Sağlık Bilimleri'ne her zaman önem verdiğini ve bu alanda Akademi'nin bünyesinde yer alan çalışma gruplarının da faaliyetlerine devam ettiğini vurguladı ve ayrıca iBG-İzmir'in 'Yaşam ve Sağlık Bilimleri'ne ciddi katkıda bulunacağından emin olduğunu söyledi. Bilimin lokal, ulusal ve evrensel boyutlarının olduğuna işaret eden Yurdusev, iBG-İzmir'in sadece İzmir çevresini değil Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerini de hedeflemesinin anlamlı olduğunu ve bunun İzmir'in

tarihteki misyonuyla da uyumlu olduğunu kaydetti. Uluslararası İzmir Biotıp ve Genom Merkezi Müdürü Prof. Dr. Mehmet Öztürk ise konuşmasında; "Türkiye'nin her yıl 15 milyar dolar mekanik ilaç harcaması var, biyoteknolojik ilaçlar her yıl yüzde 20 artarak piyasaya giriyor. Artık Türkiye'nin bu ilaçlarda dışa bağımlı olmaması gerekiyor. Merkezimizde bu ilaçları üretmek için çalışacağız. Merkezimiz ayrıca kök hücre tedavisi, Akdeniz anemisi ve talasemi gibi hastalıklar için hayati önem taşıyor. Kan ve deri hücrelerinden kök hücre üretilip, karaciğer nakli yapıp, gen bozukluklarını düzeltebilecek hale getirmeyi hedefliyoruz. Bunu el ele inşa etmemiz lazım. Sizlerden

“

Prof. Dr. Mehmet Öztürk:
Türkiye'nin biyoteknolojik
ilaçlarda dışa bağımlı
olmaması gerekiyor.
Merkezimizde bu ilaçları
üretmek için çalışacağız.

”

→ TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mehmet Öztürk

Ankara'dan, yerel yönetimlerden, işadamlarından, hayırseverlerden tek bir beklentimiz var. Bize maddi ve manevi katkıya devam edin. Bunlar, hasta yakınlarınıza umut olarak dönecektir, bize güvenin” dedi.

İzmir'e 150 milyon TL'lik bir yatırım kazandırıldığını vurgulayan Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık “Bu çok amaçlı tesisinin değeri rakamlardan çok öte bir anlam taşıyor. Hastalıkların tanı ve tedavilerinde önemli çalışmalar yapılacak. Bu merkezin en büyük amaçlarından biri de, 2023 yılında Doğu Akdeniz'de en büyük merkez olmak. Her geçen yıl çitasını yükselteceğine inanıyorum. İthal ilaçları geliştirme imkanını elde edeceğiz. Bu tür tesisler çok önemli, her türlü desteği vermeye hazırız. Türkiye'nin yeni bir atılımı yapması, ancak bilim ve teknoloji alanındaki sıçramalarla olacaktır. Türkiye yükte hafif pahada ağır ürünler üretmek zorunda. 4.7 milyar dolarlık ilacı ithal eden Türkiye, her bir kilogram biyoteknolojik ilaca ortalama bir milyon dolar ödedi. Gramı bin dolar. Altının gramı kaç lira bir hesap edin. Yerli üretiminin ne kadar önemli olduğunu ortaya koyuyor. Türkiye biyoteknoloji eylem planı hazırladık. Enstitü araştırma merkezleri açılıyor ama malzeme temin etmede zorlanıyoruz. Araştırma altyapıları kanunu çıkardık. Destek vermeye başlayacağız. Sizler çalışmalarını yapın, millet yetki verirse sizlere destek olmaya devam edeceğiz. Tek isteğimiz bilimsel çalışmalara odaklanmanız.” dedi.

Merkezin Bilimsel Danışma Kurulunda, uluslararası üne sahip 20 bilim insanı yer alıyor. Prof. Dr. Aziz Sancar'ın da aralarında bulunduğu bilim insanları, bilgi birikimi ve araştırmalarıyla merkezin çalışmalarına yön veriyor. 27 araştırmacı ekibin ve 7 inovasyon ile 13 direkt hizmet ekibinin; kanserden ilaç üretimine, anne karnındaki bebeğin kalıtsal rahatsızlıklarının giderilmesinden, yıpranan dokuların yenilenmesine kadar pek çok konuda araştırma yapacağı ve temeli 2006 yılında atılan iBG- İzmir; dünyadaki sayılı tesislerden biri ve aynı zamanda Türkiye'de bu alandaki ilk ve tek merkez.

“

Bilim, Sanayi ve Teknoloji
Bakanı Fikri Işık:
Bu çok amaçlı tesisinin değeri
rakamlardan çok öte bir
anlam taşıyor. Hastalıkların
tanı ve tedavilerinde önemli
çalışmalar yapılacak.

”

Açılış programı; TÜBA'nın standının da yer aldığı 'Yaşam Bilimleri Şenliği, Teknoloji Oturumu, Biyoteknolojide Yenilikler Oturumu, Nobel Oturumu, Uluslararası Bilimsel Açılış Oturumu ve moderatörleri arasında TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Gökhan Hotamışlıgil'in de yer aldığı 'Yaşam için İnovasyon Forumu' şeklinde düzenlendi. Günün sonunda ise 'Yaşam Bilimleri Proje Ödül Töreni ve Kokteyl' gerçekleştirildi. Bilim Şenliği ve oturumlar süresince alanlarında dünyaca ünlü bilim insanları konuşmalar yaptı. iBG- İzmir'de, kanser ile obezite başta olmak üzere bulaşıcı, nörolojik ve dejeneratif gibi küresel sağlık sorunlarının önlenmesi, teşhisi, tedavisine yönelik yenilikçi teknolojiler, araçlar, hizmetler geliştirileceği açıklandı.

TÜBA BİLİM EĞİTİMİ PROGRAMI "II. UYGULAMALI BİLİM EĞİTİMİ KURSU" ERZURUM'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

TÜBA, MEB ile imzaladığı protokol çerçevesinde ve TÜBA Bilim Eğitimi Programı kapsamında; temel bilimler öğretmenlerine yönelik, sorgulamaya dayalı öğrenme ve temel bilim eğitiminin etkinleştirilmesine katkı sağlamayı amaçlayan "II. Uygulamalı Bilim Eğitimi Kursu" Erzurum Atatürk Üniversitesi'nin ev sahipliğinde 31 Ağustos-4 Eylül tarihlerinde gerçekleştirildi.

15 farklı ilden 105 öğretmen

Mayıs ayında Gazi Üniversitesi'nde birincisi düzenlenen Program'ın ikincisine yine MEB tarafından seçilmiş olan 15 farklı ilden 105 öğretmen katıldı. Toplam beş gün süren eğitim programında alanında uzman 33 akademisyen ile TÜBA Bilim Eğitimi Çalışma Grubu ve aynı zamanda Asosye Üyesi Prof. Dr. Hayrunnisa Bolay Belen ve Akademi'nin Asli Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Sarıoğlu, Asosye Üyesi Prof. Dr. İlhami Gülçin tarafından eğitim verildi.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Kurs açılışında yaptığı konuşmada; son zamanlarda ülkemizde temel bilimlere ilgi eksikliğinin önemli bir sorun olduğunun altını çizdi ve sözlerine şöyle devam etti: "Sadece Türkiye'de değil dünyanın birçok ülkesinde bu alanlara olan talep dramatik şekilde düşmektedir.

Her birkaç yılda bir pek çok bilgi artık geçerliliğini yitiriyor, dolayısıyla öğretmenlerimizin de sürekli kendilerini yenilemeleri, MEB ve ilgili diğer kurumların da bu konuda gerekli imkan ve koşulları oluşturması gerekliliği hepimizin ortak paydada birleştiği bir nokta. İmkanlarımız ölçüsünde biz bu programı devam ettirme niyetindeyiz,

böylece kendimize düşen milli görevi de yerine getirmiş olacağız." dedi.

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürü Doç. Dr. Ali Yılmaz ise, Gazi Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 'I. TÜBA Bilim Eğitimi Kursu'ndan alınan olumlu dönütlerin sonucunda TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ile birlikte ikincisini düzenleme kararı aldıklarını belirtti.

Öğretmenlere yapılacak yatırım ükeye yapılacak yatırımdır

MEB'in mottosu: "İnsan insan gölgesinde yetişir". Eğer biz kaliteli insan gücü yetiştirmek istiyorsak öğretmen burada kilit isimlerden bir tanesidir. Bu önemle; öğretmenlerimize zamanın gerektirdiği donanımları kazandırmak amacıyla laboratuvar tekniklerini, bilimsel gelişmeleri güncellemek maksadıyla bu tür toplantıları yapıyoruz.

Doç. Dr. Yılmaz'ın ardında Erzurum Atatürk Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ömer İrfan Küfreoğlu söz aldı ve 2002'de beri yürütülen TÜBA Bilim Eğitimi Programı'na üniversite olarak ev sahipliğini yapmaktan

“

Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar:
Her birkaç yılda bir pek çok bilgi artık geçerliliğini yitiriyor, dolayısıyla öğretmenlerimizin de sürekli kendilerini yenilemeleri, MEB ve ilgili diğer kurumların da bu konuda gerekli imkan ve koşulları oluşturması gerekliliği hepimizin ortak paydada birleştiği bir nokta.

”

onur duyduklarını dile getirdi. Aynı zamanda Kurs'un kimya eğitimcilerinden olan Prof. Dr. Küfrevioğlu, vereceği eğitim kapsamında sekiz deney yapacaklarını ifade etti.

5 gün süresince 'bilimin uygulamalı hali'

Kurs'ta 15 farklı ilden katılan fen bilgisi, kimya, biyoloji, matematik, sosyal bilimler ve fizik alanlarından çok sayıda öğretmen yardımcı doçent, doçent ve profesörlerden uygulamalı eğitim aldılar.

'Bilimin Doğası ve Bilimsel Bilginin Unsurları, Fizik Öğretiminde Argümantasyon Yöntemi Uygulamaları, Süper iletkenlik' gibi onlarca başlık altında verilen eğitim her gün sabah 8:30'da başladı ve öğleden sonra üçte sona erdi.

'Yıllar sonra bir profesörden ders olmak oldukça heyecan verici', 'özellikle uygulamalı bir eğitim olması çok önemli', 'bir an önce öğrediklerimi öğrencilerime aktarmak için sabırsızlanıyorum' ya da 'özgüvenim açısından çok faydalı bir eğitim oldu' şeklinde katılımcı öğretmenlerden çok önemli geri dönüşlerin alındığı Kurs'un yeniden gerçekleştirilmesine dair de çok sayıda öneri sunuldu.

5 günlük eğitimin sonunda gerçekleştirilen kapanışta konuşan TÜBA Asli Üyesi, TÜBA Bilim Eğitimi Çalışma Grubu Yürütücüsü ve YÖK Başkan Danışmanı Prof. Dr. Mustafa Safran "Uygulamalı Bilim Eğitimi Programı TÜBA'nın çok önem verdiği projelerden biri. Umarım bu projede yer alan öğretmen arkadaşlarımız geldikleri gibi gitmiyorlardır. Çünkü bizim en büyük hedeflediğimiz nokta tam olarak burası" dedi ve sözlerini Kurs'un gerçekleşmesine katkıda bulunanlara teşekkürlerini sunarak sonlandırdı.

TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR, HİTİT ÜNİVERSİTESİ AKADEMİK YILI "AÇILIŞ DERSİ" Nİ VERDİ

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, 12 Ekim günü Hitit Üniversitesi'nin 2015-2016 akademik yılı açılış konuşmasını yaptı ve akademik yılın ilk dersini verdi.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan Hitit Üniversitesi'nin açılış törenine siyasilerin yanı sıra TÜBA Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Hitit Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Reha Metin Alkan, yerel yöneticiler, öğretim görevlileri ve çok sayıda davetli katıldı.

Prof. Acar konuşmasında "Akademi Şeref Üyesi Prof. Dr. Aziz Sançar'ın Nobel Kimya Ödülü almasının Türk gençliği ve bilim insanları için güzel bir rol model oldu. Nobel Kimya Ödülü alan Sançar'ın başarısı, TÜBA ve Türkiye için çok önemli bir gurur ve sevinç kaynağı. Sançar, kanser tedavisi açısından büyük önem taşıyan DNA onarımına ilişkin katkıları dolayısıyla ödüle layık görüldü. Mardin'den çıkıp yolu Amerika Birleşik Devletleri'ne düşen Prof. Dr. Sançar'ın ödüle layık görülen araştırmasının yanı sıra bizleri gururlandıran bir başka konu da vataniyle milletiyle gönül bağı koparmamış olmasıdır. Aziz Sançar'ın başarısının, Türk gençliği ve bilim insanları için güzel bir rol model olduğu görüşündeyim. TÜBA'nın, Yükseköğretim Kurumu ve TÜBİTAK ile Türkiye'nin bilimsel araştırma yapan en önemli kurumlarından biri. Akademi'nin temel görevinin özellikle bilimsel düşünceyi yaygınlaştırmak ve bu alandaki başarıları teşvik ederek, ödüllendirmek. Türkçe'nin bilim dili olarak yaygınlaştırılması ve geliştirilmesini temel hedeflerden biri olarak gördük. Bu kapsamda Türkçe Bilim Terimleri Sözlükleri'ni hazırladık. Sosyal Bilimler Sözlüğü daha önce çıkarıldı, Haziran ayı itibarıyla da 33 bin terimi içeren Mühendislik Terimleri Sözlüğü internet üzerinden erişime açıldı. İnşallah, gelecek yıl da 10 binden fazla terimi içeren Temel Bilimler Sözlüğü'nü hazırlayacağız. Ayrıca Türkiye Türkçesinin Tarihi ve

Etimolojik Sözlüğü'nü hazırlamak için de çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 8 ciltlik bu eseri 2017 yılının ilk yarısında tamamlamayı öngörüyoruz." dedi.

Hitit Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Reha Metin Alkan ise "Önümüzdeki yıl Hitit'in üniversite oluşunun 10. yılının, yükseköğretim kurumu olarak ise 40. yılının kutlanacağını söyledi ve sözlerini şöyle sürdürdü: "8 fakültemiz, 3 enstitümüz, 2 yüksekokulumuz ve 7 meslek yüksekokulumuzda, bin 356'sı lisansüstü öğrencisi olmak üzere 16 bine yakın öğrencimiz eğitim-öğretim faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdürmektedir. Bugün sayıları 11'e ulaşan araştırma ve uygulama merkezlerimiz ile konusunda uzman öğretim elemanlarımızca pek çok konuda daha detaylı araştırmalar da yapılmaktadır. Tüm bu eğitim faaliyetleri üniversitemiz bünyesinde tam zamanlı çalışan 600 öğretim elemanı tarafından yürütülmektedir. 400'e yakın idari personelimiz ile Hitit Üniversitesi 17 bin nüfuslu büyük bir güç olmuştur." dedi.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Namık Kemal Aras: “Toplum, bilime dayalı teknolojiyle gelişir”

“Benim prensibim şu; her gittiğin yerde iyi insanlar olduğunu düşüneceksin. Her şeyi biz bilemeyiz, başkalarının bildiğinden ders almak lazım.”

Köyde doğduğu için kendisini çok şanslı hissedem, hayvanların ve bitkilerin arasında büyümüş olmanın hayatını pozitif etkilediğini söyleyen, yakınlarda da 80. yaş gününü kutlayan bir çınar Namık Kemal Aras. 15 Kasım 1935 tarihinde Tokat'ın Reşadiye kazasının Kızılcaören köyünde doğdu ve genç Türkiye Cumhuriyeti'nin emekleme döneminde nükleer çalışmalar alanında büyük adımlar atan genç bilim insanlarından oldu. Şimdi ise dünyayı dolaşmış, sayısız konferans vermiş 100'e yakın yayına imza atmış, toplam kırk yüksek lisans ve doktora öğrencisi mezun etmiş bir isim olarak büyük bir hevesle deneyimlerini yeni nesille paylaşıyor.

Birleştirilmiş sınıflarda ilköğretim...

Doğduğum köy büyük bir orman köyüydü, orada insanlarla beraber olmanın güzelliklerini gördüm. Evimizin tamamı çam ağaçlarından yapılmıştı, o zamanlar evimizde ne elektrik ne de su vardı. Su, köy pınarından herkes tarafından alınıyordu. Kısmen kalabalık bir aile sayılırdık; dört kardeşlik, yakın akrabalarımız vardı. İlkokulu 1942-47 yıllarında köyde tamamladım. Okulumuz 50 metrekare, cami arkasında bir odaydı. Son sınıf ilkokul öğretmenim Ayşe Kaleli'yi çok iyi hatırlıyorum; Ayşe öğretmen bize geldiğinde 19 yaşında bir stajyerdi. O devirlerde ilköğretim öğretmenlerin sayıları azdı fakat çok iyi eğitim görmüş isimler kimselerdi. O zamanlar köylerde koşullar çok iyi değildi fakat öğretmenliği seviyorlardı. Birden beşe kadar tüm sınıfların tek bir odada olduğu bir okuldu. Öğretmenimiz sınıfa dönüp “2. sınıflar siz kendiniz çalışın ben 5. sınıfla konuşacağım” derdi. Ayşe öğretmenimi mümkün olduğunca ziyaret ediyordum; Bana hep “Sizin köydeki öğretmenliğim hayatımın en güzel günleriydi” diyor. Öğretmen Ayşe Kaleli yalnız bizi eğitmedi, akşamları okuma yazma bilmeyenleri eğitiyordu. Köyümüz eğitime önem veriyordu çünkü verimli bir köy değildi, 6 ay yaz, 6 ay kış yaşanıyordu ve insanlar başka şehirlere göç edip eğitim görüyorlardı. Bu yüzden hemen herkes en azından ilkokulu bitirmiştir.

İngilizce öğretmenimiz Atatürk'e Atatürk soyadını teklif edenlerden Agop Dilaçar'dı. Türk Dil Kurumu'nda çalışıyordu, Türkçeyi çok güzel kullanırdı.

1947 yılının Haziran ayında ilkokulu bitirdim ve çok şanslıyız ki ben ve kardeşlerimin daha iyi bir eğitim alması için köyden Ankara'ya taşındık. Babam Mehmet Aras Maden Teknik Arama Enstitüsü'nde bir memurdu. Köydeyken de çiftçilik yapıyordu. Annem okuma yazma bile bilmiyordu. Biz sonradan ona öğretmeye çalıştık ama öğretemedik, olmadı.

Çok şanslıydım her iki diplomamda da “pekiyi” yazıyordum

Ankara çok büyük bir şehirdi... Ortaokula Atatürk Lisesi'nin orta kısmında, 1947'de başladım; sınıfa ilk girdiğimde en arkaya oturdum. Çünkü oradaki öğrenciler üst sınıf ailelerin çocuklarıydı ben ise köyden gelmiştim. Türkçem bile doğru düzgün değildi. İlk günler zor geçti fakat sonra yavaş yavaş alıştım. Çok iyi öğretmenlerimiz vardı: Hiç ikmale kalmadan ortaokulu bitirdim ve 1957'de Gazi Lisesi'ne geçtim. Lise dönemi eğitim hayatım boyunca beni en çok etkileyen dönem oldu. Lise o zaman dört yıldız ve hocalarımızın hemen hemen hepsi yurt dışında eğitim görmüştü. Örneğin İngilizce öğretmenimiz Atatürk'e Atatürk soyadını teklif edenlerden Agop Dilaçar'dı. Türk Dil Kurumu'nda çalışıyordu, Türkçeyi çok güzel kullanırdı. Müzik öğretmenimiz Faik Canselen çok önemli bir isimdi, bizlere ufakık bir mızıka aldırды ve bize müzik öğretti. Onun sayesinde ben hayatım boyunca klasik müziği çok sevdim, muazzam bir etkisi var üzerimde. Amerika'ya gidince ilk işim klasik müzik plakları almak oldu. En çok bizim köyün türkülleri ya da klasik müzik severim.

Matematik öğretmenim Hasan Acar yazılı kâğıtlarını bizim toplamamız ve odasına getirmemizi isterdi. Hiçbirimiz de dönüp başkalarının kâğıtlarına bakmazdık. Bize güveniyordu bize de bu güveni boşa çıkarmamayı öğretti.

Bizim zamanımızda lise bitirmede iki diploma vardı; biri lise tarafından verilen “Bitirme Diploması” diğeri ise Milli Eğitim Bakanlığı'ndan sınavla alınan “Olgunluk Diploması”. Çok şanslıydım her iki diplomamda da “pekiyi” yazıyordum. Bu, istediğin üniversiteye kaydımı yaptırabilirsin anlamına geliyordu. Benim aklımda aslında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde elektrik ya da inşaat mühendisliği okumak vardı, ama İstanbul'a maddi nedenlerden gidemedim. Ankara'da ise Tıp Fakültesi'ne yazıldım ama sevmedim ve sonra da Ankara Üniversitesi (AÜ) Fen Fakültesi Kimya Mühendisliği Bölümü'ne kaydımı yaptırdım. Çok iyi bir karar verdiğim kanısındayım.

● Ankara Üniversitesi Kimya Yüksek Mühendisliği Bölümü 1954-59

Yurt dışında üç okula başvurduğum ve hepsinden kabul geldi

Çok güzel bir üniversite dönemi geçirdim. 50 kişilik kimya sınıfına başladım. Hocalarımız çok iyiydi. Üniversitedeyken nükleer kimya konusunda bir ders aldım ve hoşuma gitti. Atom Enerjisi Kurumu'ndan “belki mezun olunca orada çalışırım” düşüncesiyle burs aldım. Haziran 1959'da, 5 yılın sonunda AÜ'den Kimya Yüksek Mühendisi olarak mezun oldum. Aklımda nükleer konusunda doktora yapmak vardı; Temmuz ayında NATO, ülkelere verdiği paranın bir kısmının eğitimde de kullanılmasını istiyordu ve bu yüzden bir burs başvurusu açtı, üniversitelerde duyuruldu. Birkaç hocam başvurmamı istedi. Dışişleri Bakanlığı NATO Dairesi'nin organize ettiği bir sözlü mülakata girdim. Zamanında mezun olmuş olanların ve belirledikleri sahalarda çalışmak isteyenlerin başvurularını kabul ettiler. Nükleer de bunlardan biriydi. O sene altı kişi bu bursu kazandı, biri de bendim.

NATO Bursu'nu kazanmak beni çok mutlu etti; yol parası ve masrafları veriyorlardı, üniversite maliyetini de karşılıyorlardı ve dolayısıyla aileme hiç yük olmadım. Annem çok üzülde daha gitmeden bile “Ne zaman geleceksin?” diye sorardı. NATO Bursu'nu aldığımda nereye gideceğimi tam bilmiyordum. Üniversitedeki Prof. Tarık Somer hocam yüksek lisansını Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) doktorasını da University of Maryland'da yapmıştı. Başka bir hocam Prof. Cemil Şenvar University of Chicago'da kalmıştı ve orayı öneriyordu. Bu konuda hocalarım çok yardımcı oldular üç üniversiteye de başvurduğum ve üçünden de kabul geldi ve MIT'ye gitmeye karar verdim. Çok da iyi yapmışım. O zamanlar Pan American diye bir havayolu şirketi vardı, New York'tan başlayıp biri doğuya biri batıya doğru dünya turu yapıyorlardı. 29 Ağustos 1959'da Ankara'dan uçağa bindim; İstanbul, Roma, Madrid,

● 1950-54 Ankara Gazi Lisesi

Lizbon yoluyla, New York'a vardım ve son olarak Boston'a 4 Eylül 1959'da 4 günde ulaştım. Boston havaalanından taksiye bindim; MIT'ye en yakın ve en ucuz otele gitmek istediğimi söyledim 30 dolarım vardı ve geceliği 15 dolarlık bir otele gittim. Ankara'da iken bana ilk aylığı MIT'ye gittiğimde alabileceğimi söylemişlerdi ama ne yazık ki param henüz yatmamıştı. Tesadüfen MIT'ye yakın uluslararası öğrencilere yardım eden bir kuruluş vardı ve bana 15 gün boyunca 10 dolara kalabileceğimi söylediler. Geri kalan 15 dolarla o para gelene kadar idare etmek zorundaydım.

MIT'nin yer bulma servisi bana Boston Buswell sokağında öğrencilere oda bulmak konusunda yardım eden bir isim verdi. Yaşlı bir kadın bana "Burada bir Türk var size tanıştırayım" dedi. Tanıştık ve bana bir takım önerilerde bulundular. Daha sonraki arayışlarımda MIT'ye yakın bir ev buldum. 60 dolar aylık istediler. Benim de param yoktu. O Türk aileye gittim ve bana 75 dolarlık bir çek verdiler. Bana yardım eden kimseler daha sonra ODTÜ'de rektör olan rahmetli İsmet Ordemir ve eşiydi.

MIT, beni Namık Kemal Aras yapan yerdir

MIT'de doktora başlamadan önce analitik, inorganik, organik, fiziko kimya konularında bir ön sınav vardı. Ben inorganik ve analitik kimyayı hemen verdim. AÜ'de öğrendiğim analitik kimyanın ne kadar iyi olduğunu gördüm.

MIT'de doktora başlamadan önce analitik, inorganik, organik, fiziko kimya konularında bir ön sınav vardı. Ben inorganik ve analitik kimyayı hemen verdim. AÜ'de öğrendiğim analitik kimyanın ne kadar iyi olduğunu gördüm.

İlk zamanlarda, dile, kültüre alışmak zor oldu. Kaldığım yer MIT-Harvard arasında bir yerdi MIT'ye yakındı, bisiklet de almıştım. Çok şanslıydım ki hayatımı değiştiren Prof. Charles Coryell'le tanıştım. Son derece kültürlü, insanları ve özellikle yabancıları seven bir isimdi. Yüksek lisansı kendisiyle yaptım ve doktora başladık. MIT doktora sırasında farklı insanlarla konuşmak tartışmak konusunda çok teşvik ediciydi. New York'a, Chicago'ya nükleer kimya üzerindeki toplantılara gittim. Fakat Coryell rahatsızlandı. Kaliforniya Berkeley Üniversitesi'nden nükleer kimyanın en tanınmışlarından Prof. Glenn Seaborg'la doktora yapmış Glen Gordon MIT'ye geldi ve Coryell "Namık sen Glen'le devam et ben pek yardımcı olamayacağım artık" dedi. Doktora Glen hocayla devam ettim.

● Aras Ailesi Ankara'da Eylül 1939

Coryell beni çok etkilenmişti, yabancı öğrencilerle çok yakındı. Amerikalı öğrenciler “Coryell’le konuşmak için yabancı olmak lazım derdi.” Ben kendisine hep “Prof. Coryell” derdim birkaç ay sonra bana “Prof. Coryell değil Charles demelisin, bana profesör de desen Charles da desen bir şey fark etmez” dedi. Ben de “Mümkün değil bu benim kültürüme ters, yapamam” dedim. 4 yıl sonra doktora sınavı oldu ve ben sınavdan tam çıkarken “Artık ikimiz de doktoruz, bana Charles diyeceksin” dedi. Ne yazık ki Prof. Coryell 1971 yılında vefat etti. Doktora tezim; 235U çekirdeğin parçalanmasında neler oluyor; parçacıkların enerjileri ve alüminyumdaki ulaşma uzaklıkları soruları üzerine kuruluydu. 10-10 çapındaki atomun parçalanması demek 10-15metre çapındaki çekirdeğinin parçalanması demekti. Bir futbol stadyumu atomsa onun içindeki bit toplu iğnede çekirdeği temsil ediyordu. Doktorayı 1963 sonunda bitirdim.

Ben yaşadığım her şeyi bir şans olarak görüyorum

NATO Bursu’yla Amerika’ya gitmek doktora bittikten sonra Amerika’da bir süre kalabilme fırsatını sağlıyordu. Bu konuda da çok şanslıydım. Atom bombasının yapılmasında etkili laboratuvarlardan biri olan Oak Ridge Ulusal Laboratuvarı’na (ORNL) başvurduğum. Prof. Coryell ve diğer hocalar benim için çok iyi referans mektupları yazdılar ve ben 1 Ocak 1964’te ORNL’de gittim ve orada da çok kaliteli insanlarla çalıştım.

1963’te Türkiye’den gelen Çiğdem’le Boston’da tanıştım. Doktoram bitti, para da kazanıyorum, “Evlenmek de güzel olabilir” diye düşündüm. Evlenme teklif ettim ve biz Mart 1964’te Oak Ridge’te evlendik ve 1966’da da oğlumuz doğdu. Çağlan ODTÜ Elektrik bölümünü bitirdi, Amerika’da doktora yaptı ve orada kalmayı tercih etti. Şimdi Kalforniya’da büyük bir şirketin başkan yardımcısı, eşi Aslı, torunlarımız Selin ve Lara ile yaşıyor. Kızım Pınar ODTÜ Ekonomi Bölümünü bitirdi, Amerika’da yüksek lisan yaptı, şimdi İstanbul’da çalışıyor.

Telefondaki ses “Ben İhsan Doğramacı” diye başladı 1965’te Oak Ridge’den Boston’a yazdığımız makale üzerinde çalışmak için gidiyordum ve aynı zamanda

konferansa gidecektim. New York’a geldim, 1966 Eylül’ünde Türkiye’ye gideceğimizi ve orada da o zamanlar pek çok şeyin olmadığını göz önüne alarak 220 voltluk ev aletleri satan bir mağazaya malzeme almak için uğradım, mağazada telefon çaldı. Beni aradıklarını söylediler, ben çok şaşırdım çünkü orada olduğumu bilen yalnızca eşimdi ve hamileydi. Telefondaki ses İhsan Doğramacı olduğunu söyledi. “Sizinle konuşmak istiyorum saat 14:00’te buluşabilir miyiz?” diye sordu. Ben de “Maalesef olamaz çünkü 14:00’te Boston’a gideceğim dedim. Nerede kalacağımı sordu ve Perşembe günü sabah kahvaltıda Boston Hilton Otel’de buluşmak üzere sözleştik. Sırf benimle konuşmak için kalkıp gelmişti. Bu beni çok etkilemişti. Doğramacı hocanın bir iş yapmak için olan azmi ve kararlılığı beni şaşırtmıştı. Bir saat konuştuk; bana yeni bir üniversite kurduklarını söyledi ve Türkiye’ye dönüp dekan olarak Fen Fakültesi’ni kurmamı istedi. Bir saat konuştuğundan sonra kararımı sordu. Kendisinden 1 Ağustos’a kadar izin istedim ve maalesef Hacettepe’ye gidemeyeceğimi söyledim. AÜ’den hocam olan Bahattin Baysal ODTÜ Kimya Bölümü başkanıydı ve beni ısrarla çağırıyordu. ODTÜ’ye gitmeye karar verdim çünkü İngilizce olarak ders verebiliyordum ve yeni bir sistemle kurulmuştu, yerli ve yabancı hocalar da vardı. 1966 Nisan ayında ODTÜ’ye başladım.

“Burayı donatman için ne lazımsa parasını da bulman lazım”

Bahattin Baysal’a araştırma yapmak istediğimi söyledim. Bana bir oda gösterdi “Ben kendisine bomboş bir odada ne yapacağım” dedim. “Sen MIT’den geldin diye böbürleniyorsun, öyle mi? Burayı donatman için ne lazımsa parasını da bulman lazım” dedi. Bunu yapmaya

Araştırma yapmak, etrafında iyi bilen öğrencilerin olması, her hafta onlarla konuşmak, onları yetiştirmek bambaşka bir duygu. Önce insan. O binanın içindeki insan iyiyse orası büyür. İyi bir üniversitede araştırma yapmak çok zevk verici.

● PhD sınavı sonu Prof. Charles Coryell'le

çalıştım. Birkaç yerden proje aldım, para buldum. Araştırma yapmak, etrafında iyi bilen öğrencilerin olması, her hafta onlarla konuşmak, onları yetiştirmek bambaşka bir duygu. O dönemde YÖK yoktu ve ODTÜ kendi sınavını yapıyordu ve öğrencileri de çok kaliteliydi. Önce insan. O binanın içindeki insan iyiyse orası büyür. İyi bir üniversitede araştırma yapmak çok zevk verici. Hiçbir bilim adamı tek başına çalışmaz, benim 100'e yakın yayınam oldu. Hepsinde öğrencilerimin, arkadaşlarımla katkıları var.

O dönemde ODTÜ'deki teknik malzeme Türkiye'de hiçbir yerde yoktu. Birçok laboratuvarın kurulması için Amerika çok yardım etti. ODTÜ'de öğretim üyesi iken 1978-79 yıllarında Nükleer Araştırma Merkezi Müdürlüğü, Atom Enerjisi Başkanlığı yaptım. 1959'da nükleer merkezler kuruldu. Nükleer konular tıpta, tarımda ve birçok alanda kullanılıyor sadece elektrik üretmek için kullanılmıyor.

Sabbatical Year diye bir uygulama var; yani altı yıl çalışınca bir yıl yurt dışına çıkabiliyorsun. Ben ODTÜ'de çalıştığım 32 senenin içerisinde hep bunu yaptım. Her altı yıl sonunda iki sene yurt dışına gittim. Bir yıl ODTÜ maaşımı veriyordu diğer yılı gittiğim üniversite karşılıyordu. Beş sene University of Maryland'da bu şekilde kaldım. Bir yıl da Fulbright Profesörü olarak 1992 yılında MIT'de araştırma yaptım ve ders verdim.

Erdal İnönü inanılmaz bir insandı

1966'da döndüğümde Erdal İnönü ODTÜ Fen Fakültesi dekanıydı. Ben henüz AÜ Fen Fakültesi'nde öğrenciyken Erdal İnönü orada fizik bölümünde biz kendisinin "Paşanın oğlu" olduğunu bildirdik o kadar. Beraber

çalışmadan önce hiçbir tanışıklığımız yoktu. Amerika'dan geldikten bir hafta sonra kendisini ziyaret etmek istedim ve dekanlığın nerede olduğunu sordum. O dönemde ODTÜ'de inşaat vardı dekanlık olarak bir baraka kullanıyordu. Kimya, fizik ve matematik bölümlerinin bitmiş binaları olması ve oralardan bir kısmın Dekanlık olarak kullanabilmesi mümkün olmasına rağmen kendisi barakayı tercih etmişti. Ben ziyaret için barakaya gittim ve "bina değil içindekinin kim olduğu çok daha önemli" olduğunu fark ettim.

1969'da odamda otururken telefon çaldı ve Rektör Erdal Bey benimle görüşmek istediğini söyledi. Yanına gitmek istedim fakat kendisi yanıma geldi "Senden bir ricam var, sen çok aktifsin hem ders veriyorsun hem araştırma yapıyorsun. Bana da bir Rektör yardımcısı lazım senin olmanı istiyorum kabul eder misin?" dedi. "Siz arzu ediyorsanız olurum" dedim. O günden sonra ben de birisine bir şey teklif edeceksam mutlaka ayağına gittim, o şahsı onurlandırmaya çalıştım

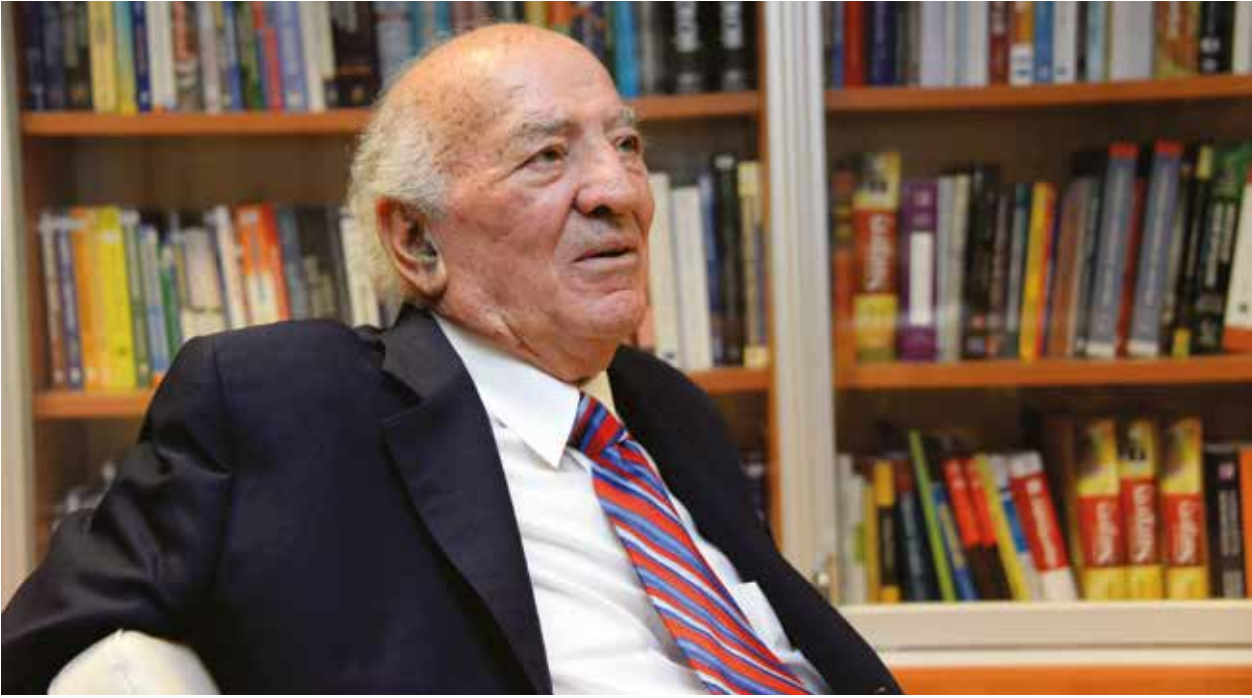
1973'te benim profesörlük jürimde Erdal Bey de vardı ve komisyon başkanıydı ve aynı zamanda rapor yazan isimdi. Dekan olduğum zaman benim için yazdığı 20 sayfalık raporu okudum; benim o zamana kadar yazdığım makalelerin hepsi hakkında yorumlar yaptığını gördüm. Önceden de hatta bugün de pek çok kimse raporlar genel olarak örneğin "O şahsı tanırım, makaleleri iyidir kendisi iyidir" şeklinde yazılır. Bana yazdığı 20 sayfalık detaylı rapordan sonra ben de eğer birisinin jürisindeysen mutlaka Erdal İnönü gibi çalışır oldum. Çünkü kimsenin doçent ya da profesör olması kolay değil, iyi değerlendirmek lazımdı

Her gittiğin yerde iyi insanlar olduğunu düşüneceksin Benim prensibim, her gittiğin yerde iyi insanlar olduğunu düşüneceksin. Her şeyi biz bilemeyiz, başkalarının bildiğinden ders almak lazım.

Değişik insanlarla değişik yerlerde; Almanya Mainz Üniversitesi'nde bir dönem, Tayvan'da iki dönem ders verdim. Dünyanın her yerine; Sibiry'a'dan, Avustralya'ya kadar gittim. Asya Bilim Akademileri Derneği (AASSA) genel başkan yardımcılığı da benim çok değişik yerlerde değişik insanlarla beraber olmamı sağladı ve hala da sağlıyor.

Nükleer enerji pek çok alanda kullanılıyor ama İnsanların aklına ilk önce atom bombası geliyor. Nükleer güç yazık ki atom bombasında kullanılmış. Dünya da su anda 435 tane nükleer reaktör çalışıyor. Gelişmiş ülkelerin

Ben fırsatım olmadığı için yazamadığım bazı yazılarımı artık kaleme almak ve konferanslar vermek istiyorum. İnsanlarla beraber olmayı seviyorum.

Dünyada şu anda 435 tane nükleer reaktör çalışıyor. Gelişmiş ülkelerin hepsinde reaktör var, gelişmemişlerde ise yok. Türkiye'de yapılmasını çok istiyorum.

hepsinde reaktör var, gelişmemişlerde ise yok. Türkiye'de yapılmasını çok istiyorum. Fakat yap-ışlet-devret formülüyle yapılmasın. Bizim insanlarımız çalışsın, teknikleri öğrensın.

Belli başlı konularda araştırma merkezleri kurulmalı

Türkiye'de üretilen maddelerin çoğunun ham maddesi dışarıdan geliyor. Bilime dayalı teknolojiyi geliştirmek zorundayız. Toplum, bilime dayalı teknoloji yapılırsa gelişir. Yakın zamanda Ankara'da 100'den fazla insanımızı kaybettik yurt dışından kuvvetli bir ilgilenme olmadı. Ama Paris'te olunca dünya ayağa kalktı. Niçin? Orada bilime dayalı teknolojinin gücü var, bu yüzden. Bu olmadığı sürece bizim ilerlememiz mümkün değil.

Bir ülkede bilime dayalı teknolojinin gelişmesi için şu 4 konuda gelişme gerekiyor; birincisi araştırma ve teknoloji aktarma konusunda yüksek seviyede bilim insanları, ikincisi teknolojiyi aktarabilecek yüksek seviyede teknik insanlar, üçüncüsü bu konuda yeterli bütçenin oluşturulması, dördüncüsü ise bilime dayalı teknoloji üretimini destekleyen kurumlar.

Ülkemiz için önemli olan belli konuları seçerek bu konuda büyük araştırma merkezlerinin kurulması gerekecektir. Bu gelişmeler üniversite çerçevesinde tam olarak mümkün olmayabilir. Üniversiteler bilim ve teknolojiye kaliteli insanlar geliştirebilir, büyük araştırma

merkezlerinin kurulmasında yardımcı olurlar, fakat bunun için daha geniş bir çalışma ortamına ihtiyaç var.

Türkiye için acilen bazı konularda araştırma merkezlerinin kurulması gerekiyor; örneğin güneş enerjisinin ülkemizde mutlaka geliştirilmesi gerekiyor. Ülkemizden çok daha az güneşli güne sahip ülkeler bu güçten faydalanmak için önemli çalışmalar yapıyorlar, ülkelerindeki elektrik gücünü %20-30 civarına çıkarmaya çalışıyorlar. Bu konu hem temel bilimler alanında hem de teknolojiye kaliteli insan ihtiyacını ortaya çıkaracaktır. Rüzgâr enerjisi, bor enerjisi, nükleer enerji konuları da çok önemlidir. Diğer taraftan mikrobiyoloji, deprem, uzay çalışmaları ve bazı diğer konular üzerinde de acil büyük çalışmalar yapılmalı.

1995'te TÜBA Üyesi seçildim

Ben o dönemde Atom Enerjisi Kurumu'nda çalışıyordum. ODTÜ Kimya Bölümü'nden arkadaşlarım 1995'te benim hakkımda raporlar hazırlayıp TÜBA'ya önermişler. Kabul edildim ve Akademi'nin ilk başkanı Prof. Ayhan Çavdar'la çok pek çok grupta çalıştım.

2000 yılında TÜBA'daki arkadaşlarım AASSA'nın ilk toplantısına benim gitmemi istediler ve yönetim kurulu üyelerinden bir tanesi oldum. Daha sonra genel sekreterlik, 2012 yılından bu yana da başkan yardımcısıyım.

Bazen hedefler koyuyorum bazen de hayat farklı fırsatlar çıkarıyor ve her şey değişebiliyor. Hayatta insanın sağlığı iyi ve mutlaka bir meşguliyeti olmalı. Ben fırsatım olmadığı için yazamadığım bazı yazılarımı artık kaleme almak ve konferanslar vermek istiyorum. İnsanlarla beraber olmayı seviyorum.

TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR'DAN AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NDE “AÇILIŞ DERSİ”

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar,
“Temel bilimlerdeki dramatik düşüş hepimiz için bir alarmdır.”

Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, 13 Ekim 2015 tarihinde düzenlenen törende açılış konuşmasını gerçekleştirdi ve aynı zamanda 15 bini bulan öğrencisiyle 2015-2016 yılı akademik yılına başlayan Amasya Üniversitesi'nin ilk dersini de verdi.

TBMM Başkanvekili Naci Bostancı, Amasya Valisi İbrahim Halil Çomaktekin, CHP Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer, Amasya Belediye Başkanı Cafer Özdemir ve diğer yetkililerin de katıldığı törende Amasya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Metin Orbay tarafından TÜBA Başkanı Ahmet Cevat Acar'a adına dikilen fidanın koordinatlarının yer aldığı sertifika ile çeşitli hediyeler verildi.

Temel bilimlerdeki dramatik düşüş hepimiz için bir alarmdır

Törende yaptığı konuşmada oldukça önemli bir konunun altını çizen Akademi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar “Temel bilimler dediğimiz fizik, kimya, biyoloji, matematik

gibi alanlara olan ilgide ve bu alanlardaki nitelikte dramatik bir düşüş var. Aynı zamanda kontenjanlarda ve doluluk oranlarında ciddi azalmalar olduğunu görüyoruz. Aslında bu hepimiz için bir alarmdır.” dedi.

Türkiye'nin yenilikçilik ve ar-ge ihtiyacını karşılayacak bilimci ve araştırmacıları nasıl yetiştireceğiz?

“TÜBİTAK'ın bu alanlarda çalışan bilim insanlarına teşvikleri olumlu katkı sağlamaktadır. Ama daha fazlasına ihtiyaç vardır. Üniversitelerimizin de özellikle temel bilimler alanlarında, gerekse bu alanların türevi sayılabilecek alanlarda fizik, sağlık fiziği gibi yeni programlar açmak, öğrencilere yan dal, çift ana dal imkanları gibi piyasada daha çok talep gören nitelikleri kazandırmak temel bilimlerin cazibesini arttıracaktır. Sözümlü ettiğimiz alanlardan mezun olan gençlerimizin kamuda istihdamıyla ilgili de bazı sorunlar var. Kamu istihdam mevzuatında da bazı ön açıcı değişiklikler yapılması gereklidir.”

Hedef, bilime birinci derecede önem veren stratejik bakış açısı kazanmak olmalı

“Türkiye’nin 2023 yılında dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmesi için yenilikçi bir ülke, ekonomi ve bu tezi destekleyen bilimsel bir yaklaşımın kabul edilmesi zorunluluğuna vurgulayan TÜBA Başkanı Acar, “İnsanın eğitilmesine ve bilimsel üretime birinci derecede önem verecek stratejik bir bakış açısı kazanmamız gerekiyor. Bunu için hızlı adımlar atmamız ve hepimize rol düşmektedir. Türkiye’nin en önemli sorularından birisi koordinasyon ve iş birliği içinde çalışmamaktır. Ne olursa olsun ortak amaçlar ve paydalar çerçevesinde iş birliği, koordinasyon ve eşgüdümümüzü geliştirmek zorundayız; aksi halde potansiyelimizin gereğince değerlendirilememesi gibi bir problemi yaşama devam edeceğiz. Bilim ve eğitimde kalite ve ülke gerçeklerine, ihtiyaçlarına uygunluk, temel bilimleri özendirme, geliştirmek, uluslararasılaşma da önemlidir. Bilim insanlarının ülkeler arasında dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması gerekir.” şeklinde konuştu.

Türkiye’de tüm bilim alanlarındaki araştırmaları, bilimsel kişiliği ve araştırmacılığı özendirmek ve bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak; gençleri bilim ve araştırma alanına yönlendirmek amacıyla 1993 yılında kurulan TÜBA’nın kök

hücre, kanser, gıda ve beslenme, bilim ve eğitim, enerji ve çevre gibi birçok alanda çalışma yaptığını anımsatıp Türkiye’de bilimsel gelişmelerde bir ivme olduğuna değinen Prof. Dr. Acar, son yıllarda bilime, ar-ge’ye verilen önemin ve kişi başına düşen yayın sayısının arttığını, patent ve tescil oranlarında artışlar olduğunu söyledi.

Gençlere seslenen Acar, “Beceri ve yetkinlik çeşitlendirmesi dediğimiz konunun önemli olduğunu ifade etmek isterim. Kariyer planlaması anlayışı içerisinde çalışma hayatına bakmanın yararlı olduğunu düşünüyorum. Kendini, çevreyi, sektörü değerlendirin, hangisi size daha uygun bilin. Kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerinizi koyun. A planınız yanında mutlak B ve C planınız da olsun. Tek bir diplomayla iş bulma dönemi artık bitmiştir; bir alanda uzman olun fakat yakın alanları da bilin. Siz kendinizi geliştirdiyse mutlak bir karşılığı olacaktır. Milletimizin, devletimizin, ülkemizin potansiyeline güvenmemiz gerektiği görüşündeyim. Sıkıntılarımız var elbette, bunları da açacağız. Türkiye gerek bilim gerek topyekün gelişim alanında daha önemli adımlar atacaktır. Yeter ki akılla izah edilmeyen çok ciddi hatalar yapmayalım. Bu duygu ve düşüncelerle yeni öğretim yılının üniversitemiz için hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum.” diyerek konuşmasını sonlandırdı.

TÜBA 48. GENEL KURULU 13 ARALIK'TA...

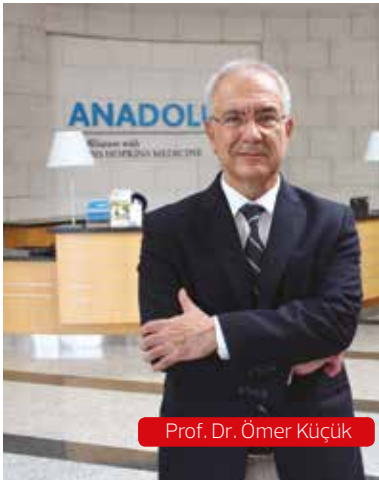
TÜBA 48. Akademi Genel Kurulu 13 Aralık günü Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık'ın katılımıyla The Green Park Hotel Ankara'da gerçekleştirilecek.

Saat 10:00’da TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar’ın konuşmasıyla açılacak olan Genel Kurul, Haziran 2015’te düzenlenen Akademi Genel Kurulu’nda TÜBA Asli Üyesi seçilen Prof. Dr. Ömer Küçük, Prof. Dr. Ertuğrul Kılıç ve Prof. Dr. Hasan Mandal’a üyelik beratları takdim edilecek.

Berat takdiminin ardından ise Türkiye’de ilk defa TÜBA tarafından tevcih edilen Akademi Ödülü’ne Sosyal ve

Beşeri Bilimler alanında layık görülen Mehmet Genç, Fen ve Mühendislik Bilimleri alanında layık görülen Prof. Dr. Niyazi Serdar Sarıçiftçi, Sağlık ve Yaşam Bilimleri alanında layık görülen Prof. Dr. Zulfiqar A. Bhutta tarafından Akademi Konferansı verilecek.

Konferansların ardından Genel Kurul Akademi ve TÜBİTAK Bilim Kurulu üye seçimiyle devam edecek.

Prof. Dr. Ömer Küçük

Prof. Dr. Hasan Mandal

Prof. Dr. Ertuğrul Kılıç

AZERBAJYCAN MİLLİ İLİMLER AKADEMİSİ 70. YIL KUTLAMALARI

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Azerbaycan Milli İlimler Akademisi'nin (AMEA) 70. yıl kutlamalarına katıldı.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, AMEA'nın kuruluşunun 9 Kasım tarihinde gerçekleştirilen 70. yıl kutlamaları dolayısıyla Bakü'ye davet edildi.

Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Darhan Kızıralı, Akademi Başkanı Akif Alizade'yi Türk dünyasında iş birliğini pekiştirmeye ve bilim alanını geliştirmeye emek veren toplum ve devlet adamları ile başarılı bilim adamlarına takdim edilen Uluslararası Türk Akademisi Altın Madalyası ile ödüllendirdi.

70. yıl kutlamaları kapsamında ayrıca "Azerbaycan Milli İlimler Akademisi - 70" adlı kitap ve "Azerbaycan Milli

İlimler Akademisi" başlıklı prospektüs yayımlandı. Bilim ocağının tarihi ile işleyişi, başarıları ile uluslararası ilişkileri anlatıldığı "Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi - 70" adlı kitapta aynı zamanda AMEA'da gerçekleşen önemli olayların kronolojisi de yer alıyor. Prospektüs ise AMEA'nın enstitüleri ile yan kuruluşları hakkında bilgileri içeriyor.

TÜBA ve AMEA arasındaki iş birliği anlaşması yenilendi

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ve AMEA Başkanı Akif Alizade tarafından, 2003 yılında her iki akademi arasında imzalanan iş birliği anlaşması 10 Kasım 2015 tarihinde yenilendi.

İki kurum arasında imzalanan anlaşma; bilimsel ve teknolojik iş birliği alanında sıkı ilişkiler kurmak için ortak sempozyum, konferans ve çeşitli etkinlikler düzenlemeyi, personel ve tecrübe değişiminde bulunmayı amaçlıyor. Anlaşma doğrultusunda, taraflar arasında bilim, teknoloji ve siyaset alanındaki gelişmeler, düzenlenen etkinlikler, bilimsel yayınlar konusunda fikir alışverişi yapılacak.

TÜBA HEYETİ'NİN TÜRKMENİSTAN ZİYARETİ

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar başkanlığındaki TÜBA Heyeti, 17-21 Kasım tarihleri arasında Türkmenistan'ı ziyaret etti.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar başkanlığındaki TÜBA Heyeti, Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguly Berdimohammedov'un daveti üzerine 17-21 Kasım 2015 tarihlerinde Türkmenistan'ı ziyaret etti.

Başkan Acar'ın yanı sıra Akademi Konsey Üyeleri Prof. Dr. H. Fahrettin Keleştimur, Prof. Dr. Muzaffer Şeker ve Prof. Dr. Fikrettin Şahin ve TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mustafa Solak'tan oluşan TÜBA Heyeti, Türkmenistan Sağlık Bakanı, Eğitim Bakan Yardımcısı, Türkmenistan İlimler Akademisi Başkanı; Mahdumgulu, Türkmenistan Petrol ve Gaz, Tarım Üniversiteleri rektörleri, Türkmenistan Tarih ve El Yazmaları Enstitü başkanları ile ikili görüşmeler gerçekleştirdi ve söz konusu kurumlar ile Türkmenistan Teknoloji Merkezi'nde incelemelerde bulundu. Oldukça olumlu geçen ziyaret ve görüşmeler sonunda iki ülke kurumları, TÜBA ve Türkmenistan İlimler Akademisi'nin ve ayrıca ilgili enstitü ve merkezler arasındaki bilimsel iş birliğinin geliştirilmesi konusunda mutabık kalındı.

TÜBA Heyeti, Türkiye Cumhuriyeti Aşkabat Büyükelçisi Mustafa Kapucu'yu da ziyaret etti.

HÜ'DE 'TEMEL BİLİMLERİN DÜNYÜ BUGÜNÜ ve YARINI ÇALIŞTAYI'

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Hacettepe Üniversitesi (HÜ) Fen Fakültesi Dekanı ve TÜBA Asli üyesi Prof. Dr. Bekir Salih başkanlığında 14 Ekim günü HÜ Beytepe Yerleşkesi Mehmet Akif Ersoy Salonu'nda düzenlenen 'Temel Bilimlerin Dünyü Bugünü ve Yarını Çalıştayı'na katıldı.

62 Fen, Edebiyat ve Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı ve yaklaşık 150 akademisyen ile birlikte çok sayıda öğrencinin yer aldığı Çalıştay'da temel bilimlerin -fen ve edebiyat- bugünkü durumu ve temel bilimler alanındaki son gelişmeler ortaya konuldu. Sorunlar tekrar gündeme getirilerek konu hakkında yapılması gerekenler farklı panellerde tartışıldı, fen ve edebiyatın bilim politikalarına yön veren tarafları detaylı bir şekilde masaya yatırıldı.

Çalıştay, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. A. Murat Tuncer ve Akademi Asli Üyesi Prof. Dr. Bekir Salih'in açılış konuşmalarıyla başladı.

TÜBA Başkanı Acar, konuşmasında temel bilimlerin ülkemizin bilimsel ve topyekün kalkınması için hayati önemde olduğunu, Türkiye'nin ar-ge ve yenilikçilik performansının sürekliliği ve gelişimi için temel bilim alanlarına nitelikli gençlerin ilgisinin canlı ve devamlı tutulması gerektiğini, buna karşılık son yıllarda Türk Yükseköğretiminde özellikle doğa bilimlerine olan talebin ciddi oranda düştüğünü söyledi. Acar, daha sonra sözlerine şöyle devam etti: "Fizik, kimya, biyoloji ve matematik gibi bölümlere olan talebin sayı ve nitelik olarak düşmesi, ciddi bir sorundur. Bu konuda YÖK'ün çalışmaları yanında özellikle TÜBİTAK'ın başlattığı destek programı olumlu sonuçlar verecektir. Ancak, çok yönlü bir özellik arzeden sorunun çözümü için başkaca önlemler de gerekmektedir. Bu bağlamda, söz konusu alanlarda piyasada ihtiyaç duyulan sözgelimi "sağlık fiziği" gibi yeni programların açılması, çift ve yan dal imkanları artırılarak, öğrencilerin beceri çeşitliliğinin artırılması gibi çözüm yolları da değerlendirilmelidir. Diğer yandan, özellikle kamu istihdam mevzuatı ve uygulamasında, çeşitli alan mezunları arasında eşitsizliğe yol açan ve esasen çoğunlukla gerekliliği de kalmamış işe almada aranan bazı özelliklerin/kısıtların kaldırılması da yararlı olacaktır."

Acar, bu gibi durumlarda ilk akla gelen yükseköğretimde kontenjan sınırlamasının kalıcı bir çözüm olmadığını, benimsenen çağ nüfusunun daha fazlasına hatta isteyen herkese eğitim imkanı sunmayı amaçlayan yaklaşımın

fırsat eşitliği ve toplumsal hareketlilik bakımından daha uygun olduğunu; ancak bu durumda diplomanın "seçkin model" in uygulandığı dönemlerdeki kadar "iş garantisi" sağlayamayacağını, bu koşullarda işe, mesleğe girişte "yeterlilikler" in ön plana çıkması gerektiğini, bu bakımdan "Yeterlilikler Kurumu" nun misyonunun gelecekte önem kazanması gerektiğini söyleyerek sözlerini tamamladı.

'Temel Bilimlere Genel Bakış, Temel Bilimlerin Sorunları ve Temel Bilimlerin Sorunlarına Çözüm Önerileri'nden oluşan 3 oturum şeklinde düzenlenen Çalıştay'da ayrıca TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Özer Bekaroğlu, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nadide Kazancı, Atatürk Üniversitesi Fen Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yavuz Onganer, HÜ Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Öz, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Enformatik Enstitüsü-URAP (University Ranking by Academic Performance) Başkanı Prof. Dr. Ural Akbulut, Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (FEDEK) Kurucu Üyesi Prof. Dr. Yavuz Ataman, TÜBİTAK Temel Bilimler Araştırma Enstitüsü Müdürü Bilal Kılıç, CNN Türk Gazetesi Yazarı Emin Çapa ve Hürriyet Gazetesi Yazarı İsmet Berkan da konuşmacı olarak yer aldılar.

TÜBA-GIDA, BESLENME ve KANSERİN ÖNLENMESİ SEMPOZYUMU RAPORU' YAYIMLANDI

TÜBA tarafından Ramada Otel Elazığ'da 23 Mayıs 2015 tarihinde düzenlenen 'Gıda, Beslenme ve Kanserin Önlenmesi Sempozyumu'nun Raporu yayımlandı.

TÜBA üyeleri, TÜBİTAK, Sağlık Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, devlet ve vakıf üniversitelerinden, devlet hastaneleri ve özel hastanelerden ve ayrıca çeşitli derneklerden uzmanlık alanı beslenme ve kanser olan öğretim üyeleri ve yöneticilerin katılımıyla gerçekleşen Sempozyum ve yine Akademi tarafından hazırlanan Raporu bu alanda hazırlanmış en kapsamlı çalışma olma özelliğini taşıyor.

Akademi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Rapor hakkında şöyle konuştu: "Türkiye Bilimler Akademisi olarak ülkemiz açısından önemli ve öncelikli konulara dair bilimsel çalışmalarımız devam ediyor. Ulusal paydaşların katılımıyla Elazığ'da düzenlediğimiz "Gıda, Beslenme ve Kanserin Önlenmesi Sempozyumu" ve Raporu, toplum sağlığı açısından önemli konulara ışık tutuyor. Sempozyum'un ve Rapor'un gerçekleştirilmesine katkısı olan üyelerimize, bilim insanlarımıza ve tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum. TÜBA'nın bilim temelli danışmanlık işlevi çerçevesinde benzer çalışmaları devam edecektir."

Prof. Dr. Kazım Şahin, Prof. Dr. Ali Aydın, Prof. Dr. H. Tanju Besler, Prof. Dr. İrfan Erol, Prof. Dr. Fatih Gültekin ve Prof. Dr. Fahrettin Keleştimur'dan oluşan TÜBA-Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu ile Prof. Dr. Taner Demirer, Prof. Dr. Celalettin Camcı, Prof. Dr. Serdar Özkök, Prof. Dr. Nur Olgun, Prof. Dr. Tayfun Özçelik, Prof. Dr. Ahmet Özet, Prof. Dr. Mustafa Solak, Prof. Dr. Bülent Zülfiyar, Prof. Dr. Yusuf Baran ve Doç. Dr. Murat Gültekin'den oluşan Kanseri Çalışma Grubu'nun ortaklaşa hazırladığı ve TÜBA tarafından yayımlanan Rapor'un editörlüğünü ise grupların yürütücülerini Prof. Dr. Taner Demirer ve Prof. Dr. Kazım Şahin yaptı.

Kanser hastalarının %40'ı tamamlayıcı veya alternatif tıp ürünlerini kullanıyorlar

Prof. Dr. Demirer konu hakkında yaptığı açıklamada; kanserin gıda ve beslenme ile ilişkisine dair haberler her gün gündemde yer almakta ve sıklıkla da spekülasyon haberlerin ön plana çıktığını, konunun otoritesi olan veya çoğu zaman olmayan değişik kişiler ve odaklar konusunda görüş belirterek hem vatandaşlarda hem de hastalarda kafa karışıklığına sebep olduğunu ifade etti. Sempozyum sonucunda Rapor'a yansıyan sonuçlardan birkaçını ise şu şekilde sıraladı:

“

Prof. Dr. Taner Demirer:
Rapor'a göre "yenildiği veya içildiği takdirde kanseri önlediği ya da tedavi ettiği gösterilen hiçbir gıda maddesi yoktur."

”

- Yenildiği veya içildiği takdirde kanseri önlediği ya da tedavi ettiği gösterilen hiçbir gıda maddesi yoktur.
- Obeziteden korunma ve alkol tüketiminin azaltılması dışında diyetin kanser riskini kesin olarak azalttığını gösteren spesifik bir kanıt bulunmamaktadır.
- Sigara, başta akciğer kanseri olmak üzere 20 civarında kanser türünü tetikleyen bir etkidir. Sigara tek başına diyet faktörleri ve beslenme alışkanlıklarından kaynaklanan kanserlerden daha fazla hastalığa neden olmaktadır.
- Kansere yol açtığı gösterilen çevre faktörleri arasında radyasyon ve ultraviyole önemli yer tutmaktadır.
- Obezitenin özellikle meme kolon ve endometriyum kanseri riskini artırdığına ilişkin çok sayıda çalışma vardır.
- Odun ve kömür ateşinde ızgara, tütsüleme, tuzlayarak saklama yöntemleri ile hazırlanan gıda maddelerinde kanser başlatıcı maddelerin meydana gelme olasılığı son derece yüksektir.
- Özellikle ağız boşluğu ve yemek borusu kanserleri riskini artırdığı öteden beri bilinen alkolün düzenli tüketilmesi durumunda kadınlarda meme kanseri riskini de belirgin olarak artırdığı gösterilmiştir. Sigara ile birlikte olduğunda alkolün ağız boşluğu ve yemek borusu kanserine yol açma riski çok daha fazla olmaktadır.

Prof. Dr. Demirel sözlerini şöyle sürdürdü: “Gerek tamamlayıcı gerekse de alternatif tıp ve bunlarla ilgili ürünlerin devreye girmesi beslenme ve kanser ilişkisinin en popüler konular arasına girmesine neden oldu. Bugün kanser tedavisi gören hastaların hemen hemen %40’ı aldıkları kemoterapiye ilaveten onkologlarından haberli ya da habersiz tamamlayıcı veya alternatif tıp ürünlerini de kullanır oldular. Bu nedenlerden dolayı TÜBA-Kanser ve Gıda-Beslenme Çalışma Grupları ortak bir çalışma olarak ‘gıda-beslenme ve kanserin önlenmesi’ konulu sempozyumu düzenlemeye ve bu konuyu uzmanlarımızın katılımı ile masaya yatırmaya ve mercek altına almaya karar verdi.

Gıda ve kanser konusunda bütün uzmanlar bir aradaydı Bu Sempozyum’u diğerlerinden ayıran en önemli fark; gıda ve kanser konusunda uzmanlaşmış üniversite öğretim üyeleri, Sağlık Bakanlığı ve Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı yetkililerinin belirlenmiş hedef konular çerçevesinde bir araya getirilmiş olmaları olduğu söyleyen Prof. Dr. Taner Demirel, Sempozyum’da ‘Beslenme alışkanlıkları ve Kanser İlişkisi’, ‘Obezite ve Kanser ilişkisi’, ‘Gıda Hazırlama

Teknikleri ile Kanserde Kemoprevansiyon’ gibi bu alanın en sıcak ve en çok tartışılan başlıklarının bulunduğunu ve ayrıca sunumlara ilaveten interaktif tartışma ve katkılara da yer verildiğini, bütün sunumlar ve interaktif tartışmaların kaydedilerek rapor haline getirildiğini söyledi.

Gıda ve beslenme konusunda ilk defa bu kapsamda bir rapor hazırlandı

Bu rapor, gıda ve kanser konusunda hazırlanmış en kapsamlı çalışma özelliği taşıdığı için altını çizen Prof. Dr. Demirel, “Baskısı henüz tamamlanan Rapor bütün üniversitelere, hastanelere, Sağlık ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlıklarına ve konu ile ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarına ulaştırılıyor. Hem ülkemiz bilim dünyasına hem de konu ile ilgili bütün kurum ve kuruluşlara çok fayda ve katkı sağlayan bir kaynak olacak. Multidisipliner yaklaşım ile hazırlanan Rapor, gerek medya, konunun bütün uzmanları ve halkın her an başvurabilecekleri bir kaynak.” dedi.

Yayımlanan Rapor’a www.tuba.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

TÜBA BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR, 2015 DÜNYA BİLİM FORUMU'NA KATILDI

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Macaristan Bilim Akademisi'nin daveti üzerine 4-7 Kasım tarihleri arasında Budapeşte'de düzenlenen Dünya Bilim Forumu'na katıldı.

2013 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleşen ve oldukça başarılı olan etkinliğin ardından, Macaristan Bilim Akademisi UNESCO, ICSU, AAAS, TWAS ve EASAC ile ortak çalışarak 2015 Dünya Bilim Forumu'na ev sahipliği yaptı.

“Bilimin Gücünün Etkinleştirilmesi” ana teması ile düzenlenen 2015 Forumu, bilimin, insan yaşamının iyileştirilmesi, işletme yenilikçiliği ve politika oluşturma konusunda kapasitesini ortaya koyan konuşmacıları, altı genel kurul toplantısı ve dokuz tematik toplantının yanı sıra çok sayıda yan etkinlik aracılığı ile seçilen hedef kitleye fikirlerini sundu.

70'in üzerinde ders esnasında bilim dünyasının, politikasının ve toplumun en yetkin konuşmacıları görüşlerini Forum katılımcılarıyla paylaştı. 2015 Forumu'nun ana teması iki anlatı üzerinde yoğunlaştı: birincisi BM 'Post 2015 Gündemi'ne katkı yapacak şekilde “Sürdürülebilirlik”; elde edilen başarılar ve devletler tarafından belirlenen büyük hedeflerin karşısındaki sorunlar. İkincisi ise etkili bilgi alışveriş ile bilim-toplum ve bilim-politika yapıcılar arasında

sürekli artan güven ihtiyacının tartışılacağı “İletişim”. Macaristan Parlamentosu'nda yapılan oturumda ise, bilimsel politika tavsiyeleri ile ilgili en son gelişmeler ve prosedürler hakkında bilgi verildi, bilimin politika oluşturmaya katkısı tartışıldı.

Tematik oturumlarda afet risklerinin azaltılması, esneklik, beyin araştırmalarındaki en son gelişmeler, küresel sağlık politikaları, Afrika'daki bilim politikası, sürdürülebilirlik için yenilenebilir enerji dâhil çeşitli sorunlar ele alındı.

Forum esnasında UNESCO ve Sultan Kabus Ödülleri de verildi. 2017 Dünya Bilim Forumu'na Ürdün ev sahipliği yapacak.

TÜBA Başkanı Acar, aynı zamanda Macaristan Bilimler Akademisi Başkanı Prof. Dr. László Lovász'ı ve tedavi gören TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Gyorgy Hazai'yi ziyaret etti ve Macaristan Bilimler Akademisi El Yazmaları Bölümü'nde Doç. Dr. Ahmet Arslantürk ile incelemelerde bulundu.

TÜBA-RABİ MEDRESE'DE 'ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI HUKUKU YAZ OKULU'

TÜBA-Rabi Medrese'de, Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Yaz Okulu'nun üçüncüsü gerçekleştirildi.

Ulusal ve uluslararası organizasyonların düzenlediği TÜBA-Rabi Medrese bu kez; 29-30 Temmuz tarihlerinde İstanbul Üniversitesi (İÜ), Hollanda'dan Leiden Üniversitesi ve İsveç'ten Raoul Wallenberg Institute (RWI) iş birliği ile 'Law on the Bosphorus' başlıklı Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Yaz Okulu'nun üçüncüsüne ev sahipliği yaptı.

25 farklı ülkeden 60 katılımcının yer aldığı Yaz Okulu'nun akademik koordinatörlüğünü TÜBA Başkan Danışmanı ve İÜ Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İbrahim Kaya ve Leiden Üniversitesi'nden Doç. Dr. Pınar Ölçer üstlendi.

Yaz Okulu'nun ilk günü İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Adem Sözüer'in açılış konuşması ile başladı. Derslerin bir bölümünün Mimar Sinan'ın inşa ettiği ve TÜBA tarafından restorasyonu tamamlanan Rabi Medrese'de gerçekleştirildiği Yaz Okulu'nda; RWI'dan Dr. Alejandro Fuentes'in 'Kültürel Çeşitlilik ve İnsan Hakları', İÜ'den Prof. Dr. İbrahim Kaya'nın 'Suriyeli Sığınmacılar ve İnsan Hakları' Leiden Üniversitesi'nden Prof. Van Den Herik'in 'Uluslararası Ceza Hukuku ve Birleşmiş Milletler Yaptırımları ve İnsan Hakları' ve Dr. Jorrit Rijpma'nın 'Avrupa'da İnsan Haklarının Korunması', Bilkent Üniversitesi'nden Dr. Elena Cirkoviç'in 'Irak, Suriye ve Yemen'deki Operasyonlar', Leiden Üniversitesi'nden Doç. Dr. Pınar Ölçer'in "Karşılaştırmalı Hukuk ve İnsan Hakları", Filistin'den Dr. Valentina Azarov'un 'Filistin

ve İnsan Hakları' adlı derslerinin ardından katılımcılar sunumlarını gerçekleştirdiler. Program, sertifikaların takdimiyle sona erdi.

Katılımcılar, programın yanı sıra ilgili tarihi ve güncel mekanları da ziyaret ettiler.

HAY-ON-WYE SEFERLERİ:

Bir kitap aşığının güncesi*

Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev

ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

Birinci Sefer, 28 Mart 1990: Geoffrey (R. Berridge) “Nuri, biz John (Day) ile Hay-on-Wye’a gideceğiz, gelmek ister misin?” dediği zaman tam anlamadım. Bunun üzerine Geoff, Hay-on-Wye’in ikinci el kitapçıları (sahafı) ile bilinen, İngiltere ile Galler sınırı arasında Galler kısmında kalan bir kasaba olduğunu söyledi. Eğer kitaplar ve kitapçılar ilgini çekiyorsa geldiğine sevineceksin, yok çekmiyorsa da geçmiş olursun diye ilave etti. Kitaplar tabii ki ilgimi çekiyordu, ama Leicester’dan arabayla iki buçuk saat gittikten sonra Galler sınırında küçük bir kasabada ne kitapçısı olur diye de düşünmeden edemedim. Kitapçı için insan Londra ya da Oxford ve Cambridge’a gider, ücra bir kasabaya değil diye düşünüyordum. Birleşik Krallık’ta her ne kadar daha altı aydır bulunmaktaysam da, Noel tatili döneminde Thomas Hardy’nin izini sürerek yaptığım Dorset seyahatim aklıma geldi ve Britanya kırsalının güzelliklerini hatırladım. Ücra bir kasabada kitapçı meselesinin henüz tam anlamıyla zihnimde berraklaşmamasına rağmen, en azından kırsal güzelliklerden yol alarak gideceğimiz bir seyahati düşününce, hemen evet dedim.

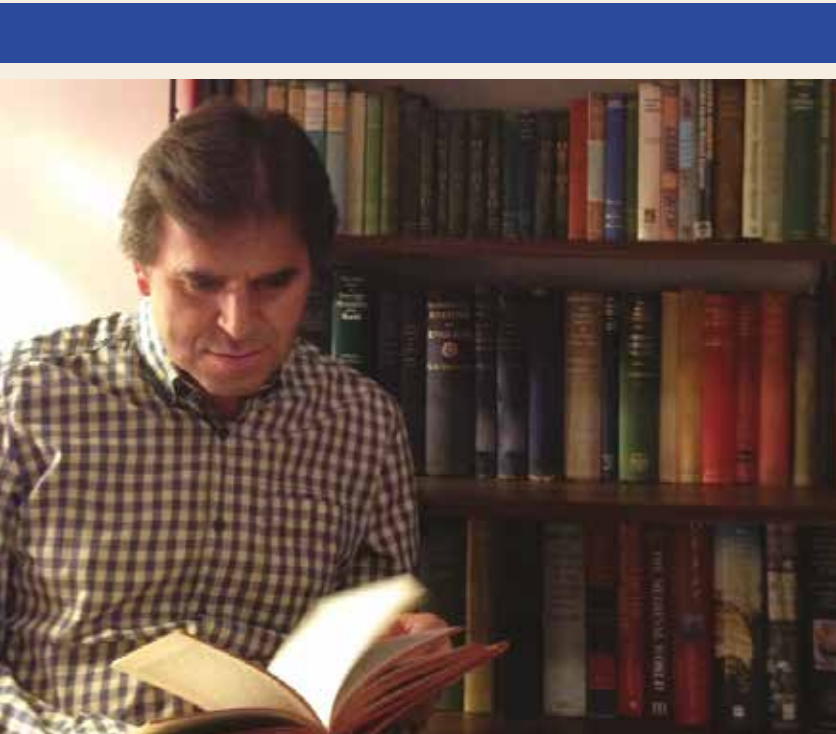
Kararlaştırdığımız gün (28 Mart 1990) Geoff ve John sabah erkenden beni aldı. Şoförümüz Geoff idi. (Zaten sonraki seferlerde de, Zühtü ile gidişimiz hariç, şoför hep Geoff oldu). Bir saatlik Leicester-Birmingham otoyolundan sonra

seyahatimiz daha da güzelleşti. Hele hele anayollardan çıkıp kırsal yollara girince manzara tam anlamıyla nefes kesiciydi. Bir süre sonra İngiltere bölgesini katedip Galler’e yaklaştık ve Wye nehrinin sınır oluşturduğu kısımdan tarihi ve ancak bir arabanın sığabileceği kadar küçük bir köprü üzerinden geçerek Galler ülkesine vardık. Köprü’den bilet alarak geçiliyor: 1 sterlin! Biletçi kıza niçin para aldığını sordum. Öyle ya bütün otoyolların ve köprülerin ücretsiz olduğu bir ülkede, bu köprü niye ücretliydi? Çözemediğim bir Galik aksanla konuşan kızın tarihi bir geleneğe atıfta bulunan cevabını tam anlamadım. Geoff, köprü’nün bakımı için türü bir rasyonel açıklamada bulundu. John başka bir ülkeye girdiğimiz için, her ne kadar pasaport göstermek de, vize ücreti ödüyoruz diye espri yaptı. Bilindiği gibi bizim İngiltere dediğimiz ülke aslında Birleşik Krallık ya da Büyük Britanya’dır ve İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda ülkelerinden oluşan dört uluslu bir devlettir. Köprüden geçtikten 15-20 dakika sonra Hay-on-Wye ulaştık.

Geoff’in kitapçıları ile ünlü olduğunu söylediği ve rehber kitaplarda “the town of books”, kitaplar kasabası, diye tarif edilen Hay-on-Wye gözüme pek de bir şehir ya da kasaba gibi gözükmedi. Britanya ölçeğinde belki de kasabadan çok köye yakındı. Wye nehrinin kenarında, vadinin sırtlarına kurulmuş, tahminen bin kişinin yaşadığı bir yer. Geoff arabayı park ederken saat şu anda 10.30, dönüş için 4.30’da hareket edersek burası için 6 saatlik bir zamanımız var dedi. Ben de 6 saat burada ne yapılır dedim içimden ve bir ara kasabanın eteğine inip nehrin güzelliğini seyredirim diye düşündüm. Geoff ve John öğle yemeğine kadar Old Cinema Bookshop’a (Eski Sinema Kitabevi) bakalım, eğer birbirimizden ayrılırsak da 12.00’de öğle yemeği için Blue Boar’da buluşalım dediler.

Old Cinema Bookshop aynen adı gibi eskiden sinemaymış. Hani televizyonun henüz yaygınlaşmadığı, sinemanın o altın yıllarında, yani 1930’lardan 1950’lere uzanan yıllar. Sinemanın devri küçük yerlerde bitince sinema binası kitabevine dönüştürülmüş. Old Cinema bookshop asma katları kat olarak sayınca üç kattan ibaret. Labirent gibi bir sürü koridoru ve odası var. Kitap rafları ile de bu labirentimsi görünüm tam anlamıyla labirente dönüşüyor. Ben kitapçı ya da sahaf deyince Beyazıt Camiisi yanındaki sahafı bilen birisi olarak böyle büyük bir kitabevini, hele hele ikinci el kitap satan birini, tahayyül etmemiştim. Tek kelimeyle ağzım

* Bu yazının kısmi değişik hali Timur Özkan (der), Ankaralı Gezginler: Dünyadan Gezi Yazıları (Ankara: Pelikan Yayıncılık, 2007) kitabında yayınlanmıştır.

açık kaldı. Birsürü kitap ve istediğin kadar durup, karıştırıp bakabiliyorsun. Geoff'e hayretimi ifade edince bana hele bir de Richard Booth'u gör dedi. Old Cinema Bookshop Hay-on-Wye'daki ikinci büyük kitapçı imiş. Aynı anda 200.000 adet kitap satış için sergileniyormuş. Ben de başladım rafları karıştırmaya. Hem karton hem de bez ciltlerden oluşan kitaplar. Ama çoğu bez cilt. O zamana kadar kütüphanelerde gördüğüm eski kitaplar. Ve hepsi de çok ucuz. Tabii eğer bir kitap, tarihi bir baskı ise ve az bulunan türden ise elbette paha biçilmez. Lakin kitapların çoğu herkesin alabileceği fiyatlarda. Hatta bazı raflar ne alırsan 10 pence (şimdiki kurla yaklaşık 40 kuruş!) türü kitaplarla dolu. Düşünün bir kere. Gayet iyi korunmuş, 300-400 sayfalık hacimli bir bez cilt kitabı 2-3 sterline (8-12 TL) alabiliyorsunuz. Yarabbim! Bu ne muazzam bir şeydir demekten kendinizi alamıyorsunuz, binlerce kitap rahat rahat bakıp, hatta okuyup, sonra da isterseniz ucuz bir fiyata alabiliyorsunuz. Dahası kitaplar konulara göre dizilmiş. Burada felsefe, şurada seyahat, orada edebiyat, arkada bahçecilik, üst katta tarih, alt katta çocuk kitapları gibi. Yani bakması da taraması da kolay. Seçtiğim kitapları bir tarafa ayırıp alt kat üst kat hayran hayran dolaşırken Geoff'in öğle yemeği vakti demesiyle irkildim. Daha bakmadığım bir sürü raf vardı. Kitapları poşetlere koyup önce gidip arabaya yerleştirdik ve öğle yemeği için Blue Boar'da John ile buluştuk.

Blue Boar bir Pub. Pub ise tamamen Britanya'ya özgü bir müessese. Aslında, İngilizlerin pubları geleneksel olarak bizim kahvehanelerin yerini tutuyor. Çünkü her köyün ya da her yerleşim yerinin mutlaka pubı var. Belki fırını ya da bakkalı olmayabilir, ama pubı vardır. Pub bir buluşma ve sosyalleşme mekanı. Bizim kahvehanelerden farklı olarak publarda yemek servisi var. Tabii bugün pubların çoğu geleneksel görünümünden çıktı ve kelimenin anlamıyla barlaştı. Tıpkı bizim kahvehanelerin kafeleşmesi gibi. Blue Boar da böyle bir pub. Yine de geleneksel yönlerini korumaya çalışıyor. Blue Boar'da yemeğimizi yedik. İlk defa bir pub yemeği yiyecektim ve genellikle publarda servis yapıldığı belirtilen "ploughman's lunch" (rençberin azığı) istedim. Ekmek, peynir, turşu, soğan, marul ve diğer yeşilliklerden oluşan sade bir yemek. Yemeğimizi yeyip kahvelerimizi içerek dinlendik. Geoff ve John bana sen de az kitap kurdu değilmişsin mealinde ifadelerle Richard Booth'a gidelim, daha çok seveceksin dediler.

Richard Booth Bookshop (Richard Booth Kitabevi) Hay-on-Wye'daki en büyük kitabevi. Asma katlarla beraber 5 kattan oluşuyor. Aynı anda 400.000 adet kitap satış sunuluyor. Dünyanın en büyük sahafı. Old Cinema Bookshop gibi, aslında bütün kitapçılarda olduğu gibi, burada da kitaplar konularına göre tasnif edilmiş. Fakat daha detaylı tasnifler var. Örneğin bir Türkiye rafı bile var. Fiyatları da bana daha ucuz geldi. Kitabevi sahibi (Richard Booth) dağınık görünümlü biri. Geoff "Americano Guy" (Amerikancı adam) diyor. Kitabevini dolaştıkça bunun nedenini anlıyorum. Richard Booth Amerikan siyaseti ve dış politikası konusunda muazzam bir koleksiyona sahip. Ama sadece bu değil. Nerdeyse her konuda kitap var.

Richard Booth'un Türkiye bölümünde, iki tane Fuat Köprülü eseri buluyorum. Biri 6 diğeri 10 sterlin. Hay için pahalı. Fakat düşünmeden alıyorum. Bu eserlerin orijinal Türkçelerini TTK Kütüphanesi dışında bulmam neredeyse mümkün değil.

Dedim ya Türkiye başlığı altında bir bölüm bile var. Saat 1.30'da başladığım Richard Booth taramasını saat 4.00 olduğunda daha bitirememiştim. Arkadaşlar, şüphesiz daha önce de geldiklerinden, çoktan gitmişlerdi. Saat 4.30 dönüş hareketimiz olduğu için Old Cinema Bookshop gibi Richard Booth'da da bakmak istediğim rafların tamamına bakamadım. Otoparkta arkadaşlarla buluşup dönüş seyahatimize başladık. Kitapçılardan başımı alamadığım için nehir kenarına gidemediğim gibi, kasabayı da tam anlamıyla gezemedim. Gerçi kasaba dediğim gibi küçük bir yer ve 3-4 sokaktan ibaret. Tarihi bir de kalesi var. Tabii bunları sonraki seferlerimde gördüm.

Seyahat öncesinde pek de idrak edemediğim Hay-on-Wye muazzam bir yer olarak çıkmıştı karşıma. Aynen rehber kitaplarda söylendiği gibi bir kitaplar kasabası ya da köyü. Tam 39 tane kitapçı var. Hepsisi tabii ki Old Cinema Bookshop ve Richard Booth Bookshop kadar geniş ve çeşitli değil. Bazıları belli konulara hasredilmiş. Örneğin bir kitapçıya giriyorsunuz ve sadece çocuk kitapları satıyor. Birisi daha çok seyahat kitapları. Başka birisinde bahçecilikle ilgili kitaplar ağırlıkta. Diğerinde haritalar. Örneğin Geoff 18. yüzyıl sonunda basılmış orijinal bir "Avrupa'daki Türkiye" haritasını buradan almış önceki ziyaretlerinin birinde. Yine, bir ziyaretinde de 18. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış meşhur karikatüristlerden James Gilray'in 1793 yılında Londra'ya gelen ilk Türk daimi elçisi Yusuf Agah Efendi'nin

Binlerce kitap rahat rahat bakıp, hatta okuyup, sonra da isterseniz ucuz bir fiyata alabiliyorsunuz. Dahası kitaplar konulara göre dizilmiş. Burada felsefe, şurada seyahat, orada edebiyat, arkada bahçecilik, üst katta tarih, alt katta çocuk kitapları gibi. Yani bakması da taraması da kolay.

Kral III. George'a itimatnamesini sunuşunu resmeden ve aynı yıl basılan hayli muzır karikatürünün orijinalini de orda bulmuş. Tabii ben haritalar ve karikatürlerden çok felsefe, siyaset ve tarih kitaplarıyla ilgilendiğim için bunları pek farketmedim. Hay-on-Wye'a yaptığım bu ilk ziyarette birbirinden değerli bir sürü kitabı oldukça ekonomik denecek fiyatlara bulmuştum. Örneğin Arnold Toynbee'nin 12 ciltlik muazzam eseri A Study of History' nin (Bir Tarih İncelemesi) 8 cildini aldım. Oldukça iyi korunmuş, hepsi bez cilt ve 700-800 sayfalık 8 kitaba sadece 24 sterlin (100 TL) ödediğimi hatırlıyorum. Şimdilerde Hay-on-Wye bir kültür merkezi olmuş durumda. Her yıl edebiyat festivalleri düzenleniyor.

Bu ilk seferimle Hay-on-Wye'yi keşfetmiştim. Buraya insanlar kitaplara bakmak ve almak için geliyorlardı. Aileler çocuklarıyla beraber. Sadece Britanya'dan değil, dünyanın diğer ülkelerinden de insanların geldiğini öğrendim. Özellikle Amerikalılar. Hatta bazı Amerikan akademisyenleri sadece Hay-on-Wye için geliyorlarmış. Ben ise bu seferle sadece Hay-on-Wye'yi keşfetmekle kalmamış, ikinci el kitaplara ve sahaflara bir düşkünlük kazanmışım. Ondan sonra Britanya'dan ayrıldığım 1992 Eylülüne kadar değişik şehirlerde hep ikinci el kitapçılara dolaştım. Sadece Londra, Oxford ve Cambridge gibi çok bilinen metropol ve üniversite şehirlerinde ya da York ve Lincoln gibi tarihi

şehirlerde değil, küçük kasabalarda ve köylerde de. Hay-on-Wye bana küçük yerleşimlerde de değerli kitapçılar olabileceğini gösterdi. Örneğin Cornwall'da küçük bir sahil kasabasında (Fowey) 18. yüzyılın büyük tarihçisi Edward Gibbon'ın meşhur eseri Decline and Fall of the Roman Empire'in (Roma İmparatorluğunun Düşüşü ve Çöküşü) bütün ciltlerini mütevazı bir fiyata aldım. İskoçya'da dolaşırken Aberfeldy kasabasında Atatürk'ün sağlığında yazılan tek biyografisi olan H. C. Armstrong'un Grey Woolf'u (Bozkurt) buldum. Oakham, Uppingham ve Stamford gibi iç bölgelerdeki kasabalardan da birbirinden değerli kitaplar buldum. Adlarını haritalarda bile zor gördüğümüz bu kasabalardaki kitapçılar bana hep Hay-on-Wye'yi hatırlattı. Gerçi özel isimleri Türkçeleştirmek hem hoş hem de kolay değil ama, kendi kendime düşündüm, acaba Hay-on-Wye'yi Türkçe ifade etmek istesek ne denebilir diye. Wye, nehrin adı. Aynı zamanda Y harfinin İngilizce'deki okunuşu. Dahası makas anlamına da geliyor. Ama nehrin özel adını kullanmak gerek. Hay ise, saman demek. O zaman, Hay-on-Wye'yi biraz şiirsellik katarak en güzel "Wye üstündeki saman çöpü" diye ifade edebiliriz. Adı "saman", yani kağıdın hammaddesi, olan bir kasabanın kitaplar ve kültür merkezi olması ne kadar güzel bir tesadüf.

İkinci Sefer, 27 Aralık 1991: İlk ziyaretimden sonra Hay-on-Wye'a gidişim Zühtü (Arslan) ile oldu. Çünkü onun arabası vardı ve normal toplu taşıma vasıtaları ile Hay-on-Wye gitmek zordu. Dolayısıyla ilk ziyaretimden bu yana yaklaşık 21 ay olmasına ve çok istememe rağmen bir daha gidememişim. Ben Hay'den bahsedince Zühtü ilgilendi ve gidelim dedi. İki kişi (Mehmet ve Nizamettin) daha katıldı ve biz dört kafadar bir kış günü yola çıktık. Her ne kadar hava İngilizlerin deyimiyle "oldukça serin" idiyse de, dört mevsim yemyeşil olan bu ada ülkesinde seyahat yine güzel manzaralar sunuyordu. Tabii ki yolu daha kısa sürede aldık. Ben bunu Zühtü'nün Geoff gibi ihtiyatlı değil hızlı sürmesine bağladım. Ücretli köprüden geçerken hangisi olduğunu hatırlamadığım birisi "Deli Dumrul köprüsü" nitelemesinde bulundu. Güldük. Güzel biletçi kız, hiç de Deli Dumrul görünümünde değildi! Biz kitap kurtları, özellikle Zühtü ve ben, yine kitapçılara daldık. Yine Old Cinema Bookshop ve Richard Booth ile başladık ve yine onları bile bitiremedik. Poşetler dolusu kitabı Leicester'a taşıdık. Hay-on-Wye'a "kitapçı köyü" dedi birimiz. Türkçe konuşan arkadaşlar aramızda Hay'den "kitapçı köyü" diye bahsetmeye başladık. Kitap ilgisi ve sevgisi olanlara kitapçı köyünü hep tavsiye ettik. Ben Eylül 1992'de Türkiye'ye döndüm, tabii hayli kargo ve fazla bagaj ücreti ödeyerek.

Üçüncü Sefer, 7 Ağustos 1998: 1998 yazı ve ben tekrar Britanya'dayım, Esin (eşim) ve Arda (oğlumuz, henüz 16 aylık) ile beraber. Geoff ve Sheila (Geoff'in eşi) Hay-on-Wye'dan söz ediyorlar ve ben 1990 Martında beraber gittiğimizi, hatta 1991 Aralıkta da Zühtü ile gittiğimi,

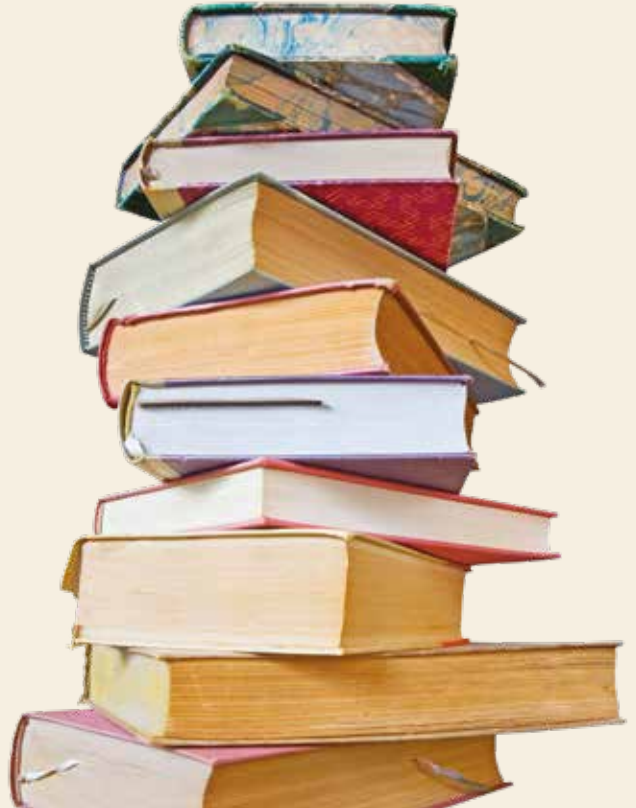
söylüyorum. Esin benden yeterince Hay-on-Wye muhabbeti dinlediği için ilgili ve bilgili. Bizim bu kadar ilgili olduğumuzu gören Geoff ve Sheila mutad ziyaretlerinden birini yapacaklarını belirterek katılmak isteyip istemediğimizi sorunca, hemen evet dedik ve 7 Ağustos 1998 günü sabahtan yola çıktık. Geoff, Sheila, Esin, Arda ve ben. Şoförümüz yine Geoff. Yine saat 10.30 civarı Hay'deyiz. Önce Old Cinema Bookshop'a gidiyoruz ve 12.00'de Blue Boar'da buluşmak üzere taramaya başlıyoruz. Bu kez şaşırarak ve hayran kalmak sırası Esin'de. O da az kitap kurdu değil ve bana Nuri'ciğim sen Arda'ya bak ben kitaplara bakayım diyor. Ben de kitapları araştırmak istiyorum ve biz baba oğul birlikte rafların arasında dolaşıyoruz. Biraz kitapları inceliyorum, biraz Arda'yı gözetliyorum. Old Cinema Bookshop'ın labirentleri Arda'nın çok hoşuna gidiyor ve aralarda koşturup duruyor. Bir anlamda saklambaç oynuyoruz. Hiç kârışan yok. Bilakis görevliler (fazla bir görevli yok aslında) Arda'ya gülümsüyorlar ve bu da onun çok hoşuna gidiyor. Bir süre sonra Arda da kitaplara bakıyor, kendince raftan kitapları çıkarıp geri koyuyor. Esin, yarı espri yarı uyarı ile, Arda'ya ikinci el kitapları üçüncü el haline getirdin diyor. Arkasından Blue Boar'da öğle yemeği ve Richard Booth. Yine diğer kitapçılara zaman kalmıyor. 4.30 dönüş saatimiz. Bu üçüncü ziyaretimde benim ilgilerime Esin'in ilgileri de eklenince, hem fazla bagaj ücretimiz artıyor hem de koleksiyonumuz çeşitleniyor.

Dördüncü Sefer, 5 Eylül 1999: Yaz döneminde karı-koca yine Britanya'dayız. Arda'yı Ankara'da anneannesine bırakarak. Geoff ve Sheila yine bizi Hay-on-Wye'a götürüyorlar. Kathy (Geofflerin kızı) de bize katılıyor. Şoförümüz, güzergahımız ve programımız aynı. Bu kez Old Cinema Bookshop ve Richard Booth dışındaki kitapçılara da bakmaya kararlıyım. Ne de olsa artık yeterince aşına bir mekandayım ve saklambaç oynamak durumunda da değilim. Richard Booth'un Türkiye bölümünde, iki tane Fuat Köprülü eseri buluyorum: The Seljuks of Anatolia: Their History and Culture According to Local Muslim Sources (orijinal adı: Anadolu Selçukluları tarihinin yerli kaynakları) ve Islam in Anatolia after the Turkish Invasion (orijinal adı: Anadolu'da İslamiyet: Türk istilasından sonra Anadolu tarih-i dinisine bir nazar ve bu tarihin menbaları). Biri 6 diğeri 10 sterlin. Hay için pahalı. Fakat düşünmeden alıyorum. Bu eserlerin orijinal Türkçelerini TTK Kütüphanesi dışında bulmam nerdeyse mümkün değil. Hele ikincisi, 1922 yılında Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası'nda yayınlanmış. Nerden bulacağım? Lakin, Hay-on-Wye böyle güzel tesadüflerle dolu.

Beşinci Sefer, 20 Ağustos 2000: Yaz dönemi. Ailecek tekrar ada ülkesindeyiz. Arda artık 3 yaşını geçmiş durumda ve bizimle beraber. Kew Gardens (Londra) civarında kalıyoruz. İngiliz Arşivleri'nin orda. Biz yine kitapçılara dolaşıyoruz. Ama aklımız Hay-on-Wye'da. Bir haftalığına Leicester'a

gidiyoruz. Geoff'i arıyorum ve biz burdayız, ne zaman Hay'e gidiyoruz diyorum. Gülüşüyoruz. Bir kaç gün içinde de programlayıp 20 Ağustos günü yola çıkıyoruz. Bu kez Kathy gelmiyor, yerini William (Geofflerin oğlu) alıyor. Arda daha büyük olduğundan pek fazla kitap üçüncü el durumuna düşmüyor bu defa. Dahası kitapçılar dışında kasabayı da alıcı gözle dolaşıyoruz. Nehiri ve üstündeki kayıkları seyrediyoruz. Arda kayığa binip kürek çekmek istiyor. Esin "Bugün geri dönmeyelim, burda bir gün kalalım, böylece bütün kitapçılara bakabiliriz" diyor. Geoff, "Siz kalın biz dönmek durumundayız" diyor. Kalacak yer araştırıyoruz. Bed-and-Breakfast (kahvaltılı aile pansiyonu mu desem?) bakıyoruz. Fakat vazgeçiyor ve dönmeye karar veriyoruz. Bu arada Hay Kalesi'ni de ilk kez geziyoruz.

Altıncı Sefer, 26 Nisan 2003: 2003 Bahar dönemi. ODTÜ'den izinliyim. Oxford Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi olarak bulunuyorum. Arda ve Esin yok. Geoff Leicester'a bekleriz diyor e-mail'inde, hem Hay-on-Wye'a da gideriz eklemesini yaparak. Bir haftasonu molası vererek Leicester'a gidiyorum ve hemen ertesi günü Geoff ile beraber yola çıkıyoruz. İki kişiyiz ve daha serbest hissediyoruz. Belki bu nedenle Blue Boar'da daha çok zaman harcıyoruz bu kez. Hay hala güzel. İnternet dönemindeyiz artık. Birinci el ya da ikinci el kitapları almak için sanal kitapçılar var, www.amazon.com ve www.bookfinder.com gibi. Lakin bunlar Hay'in yerini tutamaz benim için. Bir kitabı görmek, karıştırmak, onun tozlarını hissetmek bambaşka bir şey. Kitabı almadan senden önceki sahibinin kim olduğuna göz atmak, varsa onun el yazısını ve altını çizdiği yerleri incelemek. Bütün bunları da daha kitabı ödmeden, paketletmeden yapmak. Sanal kitapçılarda bu yok. Ayrıca, yorulmak ve Blue Boar'da dinlenmek zevki de yok. Dahası, adına ister Deli Dumrul Köprüsü diye espri yapın; isterseniz eski Galik geleneklere bakın, ücretli küçük köprüden geçmiyorsunuz. Altıncı ve bugüne dek son ziyaretim bu düşüncelerle geçiyor.

TÜBA 'KÖK HÜCRE TEDAVİLERİNE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR SEMPOZYUMU'

TÜBA tarafından düzenlenen ve Prof. Dr. TING Xie, Dr. Mahendra Rao ve Dr. Wei Li'nin de katıldığı Sempozyum, Ankara Üniversitesi'nde gerçekleştirildi.

Dünyaca tanınmış bilim insanları: Kansas Devlet Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ting Xie, New York Kök Hücre Vakfı Başkanı Dr. Mahendra Rao ve ABD Ulusal Göz Enstitüsü'nde görev alan Dr. Wei Li'nin de katıldığı 'Kök Hücre Tedavilerine Güncel Yaklaşımlar Sempozyumu' TÜBA tarafından gerçekleştirildi.

Türkiye'nin ve Türk toplumunun potansiyeline güveniyorum

20 Ekim tarihinde Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Prof. Dr. Lütfi Tat Konferans Salonu'nda düzenlenen Sempozyum'un açılışında konuşan TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar: Türkiye'nin ve Türk toplumunun potansiyeline güvendiğini ve kök hücrenin gelişen bir alan olduğunu söyledi. Kök hücre tedavilerinin kanser, alzheimer, göz hastalıkları ve eklem rahatsızlıklarına gibi birçok alanda, etkin tedavi gerçekleştirilmediği yeni seçenekler sunduğunu ifade eden Acar, şunları kaydetti: "Kök hücrenin uygulama alanları geniş, çok yönlü ve çok fonksiyonlu. Dünyada ve Türkiye'de bu konuda çok sayıda araştırma yürütülüyor. Türkiye'nin bilim ve teknoloji stratejileri çerçevesinde kök hücre araştırmaları da öncelikli konular arasında yer alıyor. Biz TÜBA olarak özellikle stratejik ve politik düzeyde öneri üretme bağlamında çeşitli faaliyetler yürütüyoruz. Özellikle Kök Hücre ve Kanser Çalışma Grubu'muz oldukça aktif. Ulusal Kök Hücre Çalıştayı ile başlayan bir dizi çalışma yaptık. İlgili bütün paydaşları sürece dahil etmek amacıyla yola çıktık. Kök hücre ve benzeri hususlardaki etkinlikleri rapor haline getirip ilgili kurumlarla paylaşıyoruz."

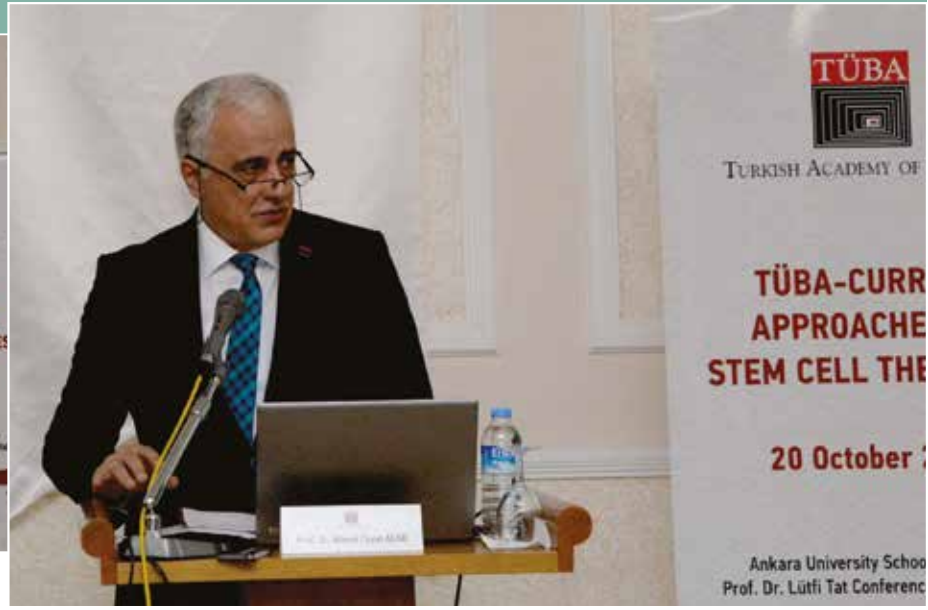
Acar, kök hücre çalışmalarının uzun soluklu bir süreç olduğuna işaret ederek, "Olumsuzluklara rağmen kendimize olan güvenimizi ve potansiyelimizin kıymetini göz ardı etmeyelim. Türkiye'nin ve Türk toplumunun potansiyeline güveniyorum." dedi.

Prof. Dr. Acar ayrıca, Prof. Dr. Ting Xie, Dr. Mahendra Rao ve Dr. Wei Li'nin Sempozyum'a katılım plaketlerini de takdim etti.

Akademi'miz bir koordinasyon kurumu...

Akademi Başkanı Prof. Dr. Acar'ın ardından konuşan TÜBA Asli Üyesi ve TÜBA-Kök Hücre Çalışma Grubu Eş Yürütücüsü Bülent Zülfikar: "TÜBA bildiğiniz ve kendisinden bilim alanına ve insanlığa daha fazla katkıda bulunmasını istediğiniz bir kurum, farkındayız. Ben ve Murat Elçin Hoca'nın yürütücülüğünü yaptığı TÜBA-Kök Hücre Çalışma Grubu'nun faaliyetlerini bu farkındalıkla sıkılaştırdığımız bir süreç içindeyiz. Tıbbın en hızlı gelişen alanlarından birindeyiz. Aslında hayatın en hızlı gelişen alanı da desek yeridir. Çünkü kök hücrenin kendisi, kendini sürekli yeniliyor ve çoğaltıyor ve pek çok yeni dokunun oluşmasını da sağlıyor. Zorluğu da var bu alanın; sahasında olmanın hakkını vermek, uzmanları buluşturmak, dinlemek, tartışmak, dinletmek, sorunları saptamak ve bunlar için çözüm önerileri oluşturmak ve bu çözümün parçası olmak zorundayız. Bir alanda doğru olmak, o alanı istismar etmemek, yanlış karşı durmak, bilimin özgürlüğünü korumak, akademisyenlerin hassasiyetinin farkında olmak, uzmanların doğduğu topraklara ve yaşadığı ülkenin insanına ve insanlığa karşı sorumluluğunu hatırlatmak ile bu iş yakından ilişkili.

TÜBA Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi Prof. Dr. Alp Can

Akademi'miz bir koordinasyon kurumu, bir konsültanlık müessesesi. TÜBA-Kök Hücre Çalışma Grubu da bu anlamdaki bilgiyi üretenler ve bu alanda ihtiyacı olanlar arasındaki farkındalığı artırmak ve köprü kurmak üzere çalışmalarını yürütüyor: Ülke politikalarını belirleme çalıştaylarını düzenliyor, etik kurul ve kuralları günlük gözden geçiriyor, güncelleme ve özellikle bu alanda yapılan klinik araştırmaları inceleme çalıştaylarını ve şimdi de uzmanların yaptığı kök hücre çalışmalarını -hepsini değilse de bir iki yönünü- anlatabilecekleri bu sempozyumu gerçekleştiriyoruz.

Diğer yandan TÜBA-Kök Hücre Kursları da devam ediyor. Ayrıca 'Uluslararası Kök Hücre Kongreleri'mize de ülkemizde bunu başlatan kurum olarak devam etmeyi, Ulusal Kök Hücre Kongre'lerimizi de aynı şekilde sürdürmeyi yani bilimi en iyi şekilde özümseyen hayatta buluşturan bu ortamları geliştirmeyi çok önemsiyoruz çünkü hepinizin heveslerini biliyorum, bu hevesler atıl kalmamalı." dedi.

Kök hücre ile önerilen tedavi rejimleri için oldukça erken bir dönemdeyiz

TÜBA-Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi Prof. Dr. Alp Can ise konuşmasında kök hücre ve kök hücreyle bağlantılı hücrel tedavilerin giderek artan güncelliğiyle son yılların en popüler konularından birisi haline geldiğini dile getirdi ve "Geleneksel tedavi yaklaşımlarına ek ve bazen de karşıt olarak kök hücre ile önerilen tedavi rejimleri için oldukça erken bir dönemdeyiz ve bu süreç kolay geçecek gibi görünmüyor. Çünkü şimdi kanser

oluşum mekanizmalarını genotoksisiteyi ve sitotoksisiteyi eskisinden daha iyi biliyoruz. Bu nedenle cüretkar ve agresif tedavi yaklaşımlarından uzak durmaya çalışıyoruz. Zaten konuyla ilgili düzenleyici otorite de eskisine göre çok daha ilgili ve bilinçli bir şekilde ele alıyor ve ilgili yasal düzenlemeleri de hayata geçiriyor. Kuşkusuz bu kesintisiz bir süreç, bir yandan bilimdeki gelişmeler önümüze serilirken bir yandan da yeni düzenleyici kuralların yürürlüğe girdiğini önümüzdeki yıllarda göreceğiz." diye konuştu.

ABD'nin Kansas şehrindeki Stowers Medikal Araştırma Enstitüsü'nde görev alan ve özellikle sirke sinekleri üzerinde kök hücre çalışmalarına başlayan ilk isimlerden Prof. Dr. Ting Xie, oldukça önemli bir araştırma alanı olan 'Kök Hücre Niş'i' üzerinde durdu. Kök hücrenin neredeyse her alanına ilişkin önemli yayınları bulunan ABD'den Dr. Mahendra Rao ise 'Hücrel Tedavide Üretim ve Biyobankalama' ve yine ABD'den katılan Dr. Wei Li, 'Uyarılmış Pluripotent Kök Hücreler ve Bu Hücrelerin Hibernasyonu' üzerine bir konuşma yaptı.

Her üç konuşmacı da günümüzde ümit veren kök hücre tedavi seçenekleri hakkındaki bilgi birikimlerini ve son yaptıkları deneylerin sonuçlarını aktardılar. Kök hücre alanında çalışma yapan bilim adamları ve akademisyenlerin katıldığı, herkese açık ve ücretsiz gerçekleştirilen Sempozyum, soru-cevap ve tartışmalarla devam etti.

RASYONEL BİREYSEL DAVRANIŞ ve KAYIPTAN KAÇINMA

Prof. Dr. İsa Sağbaş

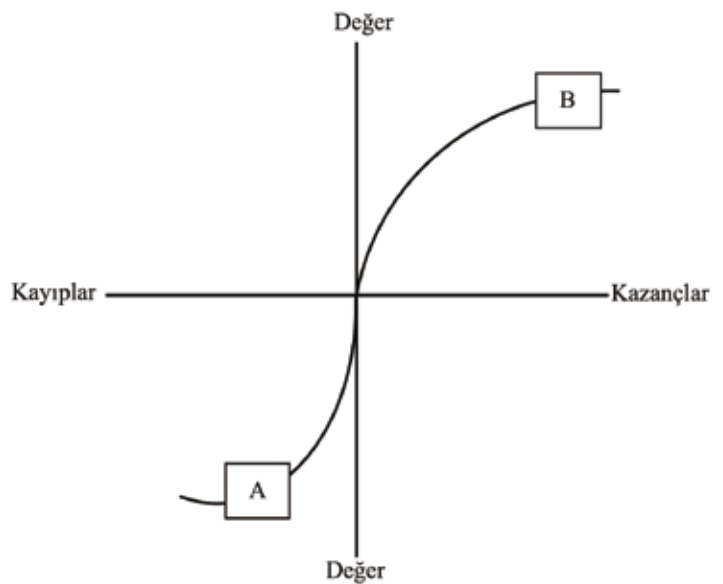
Afyon Kocatepe Üniversitesi Öğretim Üyesi

Psikoloji ile ekonomi bilimlerinin kesiştiği alanda, belirsizlik durumunda karar verme konusunda öncü araştırmaları nedeniyle Daniel Kahneman 2002 yılında Nobel Ekonomi Ödülü'ne layık görüldü. Kahneman aksini iddia edinceye kadar 'belirsizlik durumunda bireylerin kararlarında karşılaştıkları olasılıkları doğru tahmin ettikleri' varsayımı geçerli idi. Oysa deneysel çalışmalardan elde edilen bulgular, insanların büyük çoğunluğunun belirsizlik durumunda olasılıkları yanlış tahmin ettiğini göstermiştir. Diğer bir anlatımla, bireylerin belirsizlik altında aldıkları kararlar rasyonel olmayabilmektedir.

Kahneman (arkadaşı Tversky ile birlikte) geliştirdiği Beklenti Teorisi (Prospect Theory) ile rasyonel karar verme konusuna yeni bir bakış açısı getirmiştir. Kayıptan kaçınma, beklenti teorisi kapsamında ele alınan konulardan birisidir. Rasyonel bireyin aynı miktarda kayıp ile kazanç eşit değer atfetmesi beklenmektedir. Ancak, deneysel çalışmaların bulguları bu beklentiye teyit etmediği gibi tersini göstermektedir. Aynı miktarda kayıp ile kazancı karşılaştıran bireyin, kayba kazanca göre daha fazla değer atfedilmesi 'kayıptan kaçınma' olarak adlandırılmıştır. Kaybın kazanca göre iki misli fazla algılanması bireylerin riskten kaçınmalarına yol açmaktadır. Örneğin 100 TL yatırarak 1000 TL kazanma olasılığının %60, kaybetme olasılığının ise %40 olduğu bahis oyununa bireylerin büyük çoğunluğu katılmayı reddetmektedirler.

Kayıptan kaçınma prensibi bireysel davranışdeğiştirme stratejilerinde yol gösterici olarak kullanılmaktadır. Örneğin bireyleri motive etmede kaybın etkisi kazancın etkisinden daha fazla olduğu için ceza, ödülünden daha etkin

olabilmektedir. ABD'de eğitimde başarıyı teşvik etmek için 3200 öğrenci ve 150 öğretmenin katıldığı deneysel bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubundaki öğretmenlere yıl sonunda başarılarına bağlı olarak bonus ödeneceği bildirilmiştir. Deney grubundaki öğretmenlere ise yıl başında peşin ödeme yapılmış, ancak beklenen başarıya ulaşılamazsa ödemenin geri alınacağı bildirilmiştir. Her iki grup için ödeme miktarı öğretmenlerin aylıklarının yaklaşık %8'i kadar belirlenmiştir. Yıl sonunda peşin ödeme yapılan öğretmenler kontrol grubuna göre daha başarılı olmuşlardır. Deney grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinin sınav puanlarının %10 arttığı gözlenmiştir. Bu çalışma peşin ödeme yapılan öğretmenlerin kazançlarını kaybetmemek (kayıptan kaçınma) için daha fazla gayret ettiklerini göstermektedir.

● Şekil: Beklenti Teorisi Değer Fonksiyonu.

Beklenti teorisindeki değer fonksiyonu kişilerin yüksek oranlı kazançlar için riskten kaçındığını fakat, kesinliği yüksek kayıpları önlemek için risk aldıklarını, diğer bir anlatımla kayıptan kaçındıklarını, ortaya koymaktadır.

2002 yılı Nobel Ekonomi Ödülü Sahibi Daniel Kahneman

Beklenti teorisi ile rasyonel bireyin davranışlarındaki sapmaların analizi de yapılabilmektedir. İnsanların büyük çoğunluğu 100 TL'lik bir oyuncak 20 TL daha ucuza alabilmek için 10 dakika mesafedeki başka bir oyuncak dükkanına gidebilmektedir. Ancak, 1500 TL'lik bir takım elbisede 40 TL indirim için aynı mesafeyi göze almamaktadır. İktisat teorisinin varsayımlarına aykırı bir şekilde, iki kat fazla indirim için rasyonel bireyin böyle davranmasının nedeni nedir? Bireyler indirimin mutlak miktarını değil, yararlanacakları indirimin toplama oranını dikkate alarak davranmaktadır. Bu oran oldukça küçük ise ekonomik insandan beklenen davranışı göstermemektedir.

Bireyleri ikna etmede kayıptan kaçınmanın kullanıldığı stratejiler deneysel çalışmalarda test edilmiştir. Meme kanserinde erken teşhisin önemi ile ilgili farkındalık oluşturmak için iki farklı el ilanı hazırlanmıştır. Birinci ilanda erken teşhis ile meme kanseri daha erken safhada tedavi edilebilir mesajı verilmiş, ikinci ilanda ise meme kanserinde erken teşhis olmazsa olası bir hastalıkta tedavi şansının az olacağı mesajı verilmiştir. Birinci ilanda erken teşhisin neden olacağı kazançta vurgu yapılırken, ikinci ilanda erken teşhisin olmaması

durumunda olası kayba vurgu

yapılmıştır. İkinci ilanı okuyan kadınlar erken teşhisle daha fazla bilgi almak istemişlerdir. Bu deneysel çalışmadan kayıptan kaçınmayı merkeze alan kampanyanın daha başarılı olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca bireyleri ikna etmede kayıptan kaçınmayı ön plana alan stratejilerin daha başarılı olduğu da teyit edilmiştir.

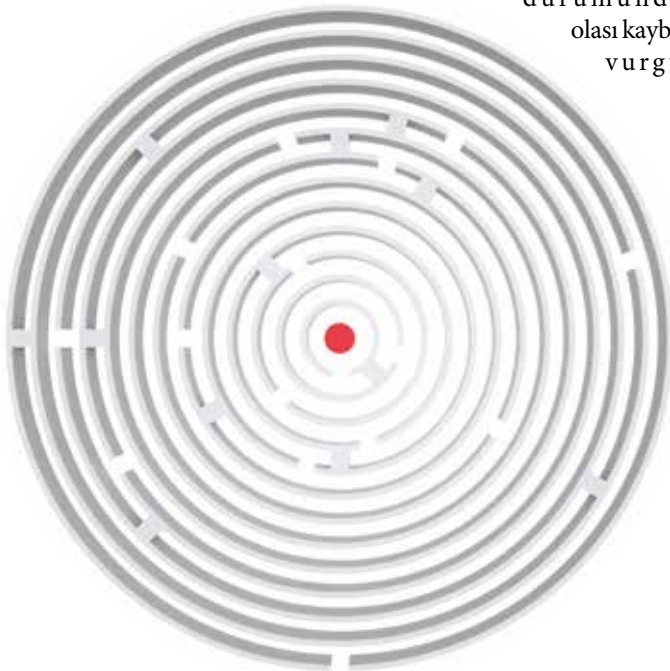
Maymunlar üzerine yapılan deneysel bir çalışma hayvanların da kayıptan kaçındıklarını göstermiştir. Maymunlara paranın bir değişim aracı olduğu eğitimi verilmiştir. Maymunların insanların sonuçlarına benzer bir oranda kayba kazanca nazaran daha fazla önem verdikleri gözlenmiştir.

Vergi kaçırma açıklama kullanılan ekonomik modellerde vergi kaçırma basit bir kumar oyununa benzetilmekte ve vergi kaçırmanın beklenen ceza ile vergi oranlarından etkilendiği varsayılmaktadır. Öte yandan, birçok ampirik çalışma vergi ödemeyi etkileyen farklı faktörlerin varlığına dikkat çekmektedir. Buna göre algılar, tutumlar, ahlaki değerler ve demografik değişkenler vergi uyumunu etkilemektedir.

Vergi kaçırma açıklama kullanılan ekonomik modellerin bazı açıklarını telafi etmede beklenti teorisi (ve kayıptan kaçınma) kullanılmıştır. Beklenti teorisi ile ekonomik modellerin gerçekçi olmayan kısımlarındaki sorunların giderilmesi amaçlanmış ve bireylerin gerçekte nasıl vergi kaçırma kararı aldığı açıklanmaya çalışılmıştır.

Vergi kaçırma açıklama kullanılan ekonomik modellerden beklenen fayda modelinde bireyler son servet durumlarını göz önüne alarak karar alırlarken, beklenti teorisinde bir referans noktasına (genellikle başlangıçtaki varlık durumlarına) göre karar verirler. Şekil'de görüleceği üzere beklenti teorisinde kullanılan değer fonksiyonu kayıplar için dışbükey iken kazançlar için içbükeydir. Yani kayıplar her zaman kazançlardan daha yüksek algılanır, bu yüzden de kayıp eğrisi (A) kazanç eğrisinden (B) çok daha diktir.

Beklenti teorisindeki değer fonksiyonu kişilerin yüksek oranlı kazançlar için riskten kaçındığını fakat, kesinliği yüksek kayıpları önlemek için risk aldıklarını, diğer bir anlatımla kayıptan kaçındıklarını, ortaya koymaktadır.

Bireyler aynı değerdeki bir kayıp veya kazanç için farklı oranlarda risk alırlar. Buna göre, kişiler bir referans noktası (genellikle ilk varlık noktası) belirler ve daha sonra bu referans noktasına göre değişimin kazanç mı yoksa kayıp mı olduğuna karar verir. Bu durumda değişimin ne şekilde algılandığı ve çerçvelendiği çok önemlidir. Örneğin, mükellefin temel işinden kaynakta kesilen vergilere karşı göstereceği direnç, mükelleflerin ikinci işinden vergi beyannamesi ile ödeyeceği vergiye karşı dirençten çok daha azdır. Bu durumda bazı yazarlar vergilerin olması gereken miktardan biraz daha fazla kesilerek, mali yıl sonunda fazla alınan bu miktarların iadesinin yapılması yoluyla vergi kaçırma motivasyonunun azaltılabileceğini belirtmişlerdir.

Kayıptan kaçınma bireylerin belirsizlik altında aldıkları rasyonel olmayan kararlarının nedenleri konusunda yardımcı olan yeni bir bakış açısı getirmektedir. Kayıptan kaçınma prensibi cevap bulamadığımız birçok 'niçin' sorusuna cevap vermemizi sağlamaktadır. Kayıptan kaçınma pazarlama, ekonomi, reklam, eğitim ve vergi gibi çeşitli alanlarda deneysel çalışmalarda test edilmiştir.

Beklenti teorisi ve kayıptan kaçınma çalışmalarından elde edilen bulgular bireylerin sistematik hata yapabileceğini ancak bunun birey davranışlarının tahmini engellemeyeceğini, kişilerin rastgele hatalar değil sistematik yanlışlar yaptığı için davranışın yine de öngörülebilir olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular birçok alanda yeni kamu politikaları geliştirilmesinde yol ve yön gösterici olarak kullanılmaktadır. Göç çalışmaları gibi alanlarda da kayıptan kaçınma konulu yeni çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. "Yıllardır yaşadıkları ülkelerini her şeyini geride bırakarak yabancı oldukları ülkelere göç eden kişilerin davranışı riskten kaçınma mı yoksa kayıptan kaçınma mıdır?" gibi soruların cevaplandırılmasında beklenti teorisi bir enstrüman olarak kullanılabilir.

Kaynakça

- Dobelli, R. (2014) Hatasız Düşünme Sanatı, 5. Baskı (Çeviri: İtir Arda) NTV Yayınları, 98-100.
- Fryer, R. G. Jr., vd. (2012) Enhancing the Efficacy of Teacher Incentives through Loss Aversion: A Field Experiment, National Bureau of Economic Research, New York, NY.
- Henderson, D.R. (2008) Daniel Kahneman, The Concise Encyclopedia of Economics, Liberty Fund, Indianapolis, 547-548.
- Kahneman, D. (2011) Thinking, Fast and Slow, Macmillan.
- Kahneman, D. & Tversky, A. (1979) Prospect Theory: An Analysis of Decisions Under Risk, *Econometrica*, c. 47, 313-327.
- Kahneman, D., Slovic, P. & Tversky, A. (Eds.) (1982) Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases, Cambridge University Press, New York.
- Kahneman'ın otobiyografisi için Bkz. http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/2002/kahneman-bio.html
- Meyerowitz, B. & Chaiken, S. (1987) The Effect of Message Framing on Breast Self-Examination Attitudes, Intentions and Behavior, *Journal of Personality and Social Psychology*, c. 52, 500-510; aktaran Dobelli (2014, 99).
- Saruç, N. T. (2012) Vergi Uyumu ve Kısıtları, içinde Sağbaş, İ. (ed) Vergi Teorisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Silberberg, A. vd. (2008) On Loss Aversion in Capuchin Monkeys, *Journal of Experimental Analysis of Behavior*, Sayı. 89, 145-155.

TÜBA İŞ BİRLİĞİYLE DÜZENLENEN '2. ULUSLARARASI KÖK HÜCRE ve HÜCRESEL TEDAVİLER KONGRESİ'

2. Uluslararası Kök Hücre ve Hücresel Tedaviler Kongresi Türkiye ve dünyada, kök hücre alanındaki temel ve klinik çalışmaların ele alındığı; dünyadaki en önemli kök hücre araştırmalarını gerçekleştiren bilim insanlarının bir araya getirdi.

TÜBA Asli Üyesi ve Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi Prof. Dr. Fikrettin Şahin

TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Fikrettin Şahin Eş Başkanlığında TÜBA'nın da desteğiyle düzenlenen '2. Uluslararası Kök Hücre ve Hücresel Tedaviler Kongresi' (2nd International Congress on Stem Cell and Cellular Therapies) 15-18 Ekim tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi.

15 farklı ülkeden 50'den fazla davetli konuşmacının katıldığı Kongre'nin açılış konuşmasını 2012 yılında kök hücre çalışmaları ile genetik alanında Nobel Ödülü alan Sir John B. Gurdon (University of Cambridge, Wellcome Trust/CRUK Gurdon

Institute, İngiltere) tarafından yapıldı. Kongre'de ayrıca Türkiye'den sekiz öncü Türk bilim insanının çalışmalarına yer verilen "Türkiye'de Gerçekleştirilen Klinik Denemeler" başlıklı TÜBA Özel Oturumu' da düzenlendi. Akademi'nin iş birliği ile düzenlenen 'Özel Oturum'da ilk konuşmayı Özgür Bakar ve TÜBA Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi Prof.

Dr. Ercüment Ovalı gerçekleştirdi. Oturum'da; TÜBA Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi olan Prof. Dr. Mustafa Çetin'in 'Hematoloji Alanındaki Mezankimal Kök Hücre Uygulamalarında Yeni Görüşler' ve Prof. Dr. Alp Can'ın ise 'Kalp Tedavisi için Alternatif MSC Kaynakları Araştırması' başlıklı konuşmaları ve Işık Akgün'ün sunumu ile Zeynep Burçin Gönen'in 'Rejeneratif Tıpta Mezankimal Kök Hücre Uygulamaları', Ekrem Ünal'ın 'T Hücrelerinin Klinik Uygulamaları', Murat Kantarcıoğlu'nun, 'Kök Hücre Çalışmalarından Gastroenteroloji Uygulamalarına' adlı konuşmaları yer aldı.

Kongre'de, farklı kök hücre çeşitlerinde gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar ve hücresel tedavi uygulamaları özellikle 'nörodejeneratif ve kardiyovasküler hastalıklar, iskelet kas hastalıkları, plastik cerrahi ve ortopedi, immunoterapi, ve diş hekimliği' konuları hakkında seksenden fazla konuşma yer aldı. Bu yıl ikincisi düzenlenen Kongre'de kök hücre araştırmaları konusunda bilim dünyasında öne çıkan isimler ile birlikte panel tartışmaları, uzman-ile-buluş platformları ve sözlü/poster sunumları yer aldı. Oturumlarda; 'Kişiyi-Özgü ve Rejeneratif Tıp Uygulamaları, Kök Hücre Araştırmalarında Klinik Uygulamalar, Kök Hücre ve Hücresel Ürünler, Hücresel Programlama ve IPS Hücre Araştırmalarında Güncel Konular, Kök Hücre Araştırmalarında Model Organizmalar ve Etik Konular' ele alındı.

Kapanış konuşmasını ise 2011 yılında ABD Ulusal Sağlık Örgütü (NIH) Rejeneratif Tıp yöneticiliğine getirilen, LLC kurucusu ve CSO'su Mahendra Rao tarafından yapıldı.

BİR KADERİN GÖLGESİ: “GÖNÜL YARASI”

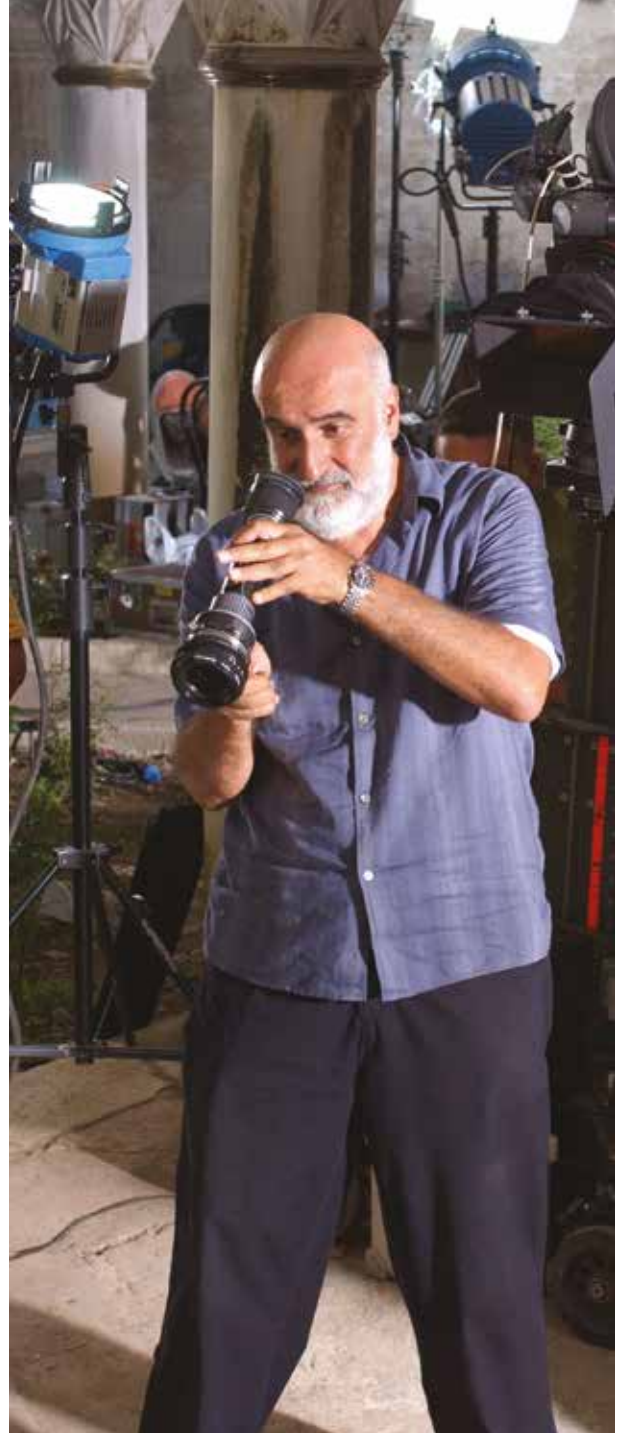
Doç. Dr. Ömer Say

*İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü*

“Ben, bütün bunları niye yaptım hâlâ bilmiyorum... Niye hayatımı boş hayaller için yok ettim, bilmiyorum.” “İşin en acıklı yanı da şu kızım: Bir daha dünyaya gelsem yine aynı yollardan yürüyeceğimi biliyorum.” Bu ifadeler Nazım’ın sözleri olarak “Gönül Yarası”ndaki en sorgulayıcı ve anlam arayıcı sahnede yer alır. Kendini ve yaşadıklarını bir anlama kavuşturma çabasındaki Nazım’ın ağzından dökülenler sadece bir film karakterinin kendisi ile hesaplaşması değildir. Geçmişe dair hayal kırıklıklarının insanın önünde kader olup, Nazım boyunca yaşanarak, özlemler arzu arasına yerleştirilmiş insan çabalarının yola koyulma serüveni ile birlikte işlenişinin film boyunca kare kare sahnelenmesidir. Kaderin Nazım olup özlem ile arzu arasındaki çaba üzerinde yol araması yüzündendir ki aynı sahnede o, “Hepimiz hayallerimizin kurbanıyız.” “Benim adım niye Nazım, senin adın Piraye, ağabeyin Mehmet?” sorusunu sorar.

“Gönül Yarası”, bir okul sahnesi ile başlar. Öğretmen Nazım’ın öğrencilerine yaptığı veda konuşması filmin konusuna ait ilk işaretleri verir. Nazım tarafından söylenen sözler, film süresince işlenecek konu üzerinde ondaki değişikliği göstermek için bir veri oluşturur. “Size, bizim kaderimiz budur, yapacak başka yapacak bir şey yoktur, diyenlere inanmayın. Unutmayın, kaderinizi alt edecek olanlar sizlersiniz.” Çocukların kendi kaderlerini alt etmelerini sağlayacak yolun ise okumak olduğu Nazım tarafından öğrencilere anlatılır. Nazım’ın bu sahnede insanın kaderini tayin etmek yerine onu alt etmekten bahsetmesi aslında filmde tartışılacak konunun kader olduğunu, film sonunda da bu tezin ya doğrulanacağı ya da yanlışlanacağı izlenimini vermektedir.

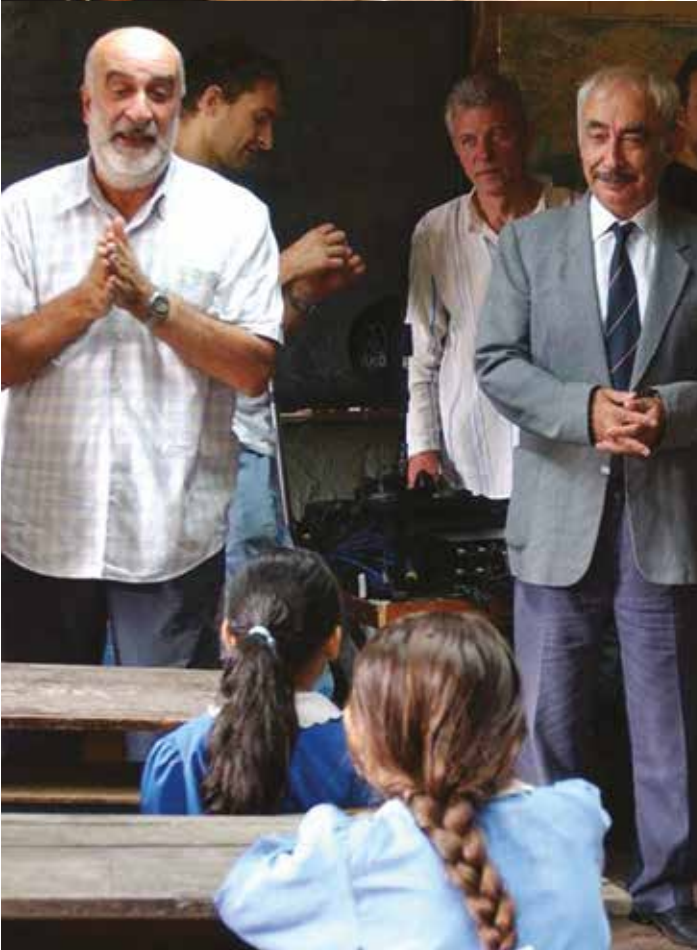
Yavuz Turgul, tüm filmlerinde kişilik psikolojisini insanın kendine erdem katması ile birlikte ele alsa da “Gönül Yarası”nda bu erdem, önemli açılımlara gebe olarak işlenir. Felsefi açıdan hem kapitalizm hem de varoluşçu bir hayat anlayışı karşısında sosyalizmin ayrı ayrı ele alındığını görürüz.

→ Yönetmen Yavuz Turgul

42. ANTALYA ALTIN PORTAKAL FİLM FESTİVALİ
En iyi erkek oyuncu ŞENER ŞEN
En iyi yardımcı erkek oyuncu TİMÜÇİN ESEN
En iyi müzik TAMER ÖZAY

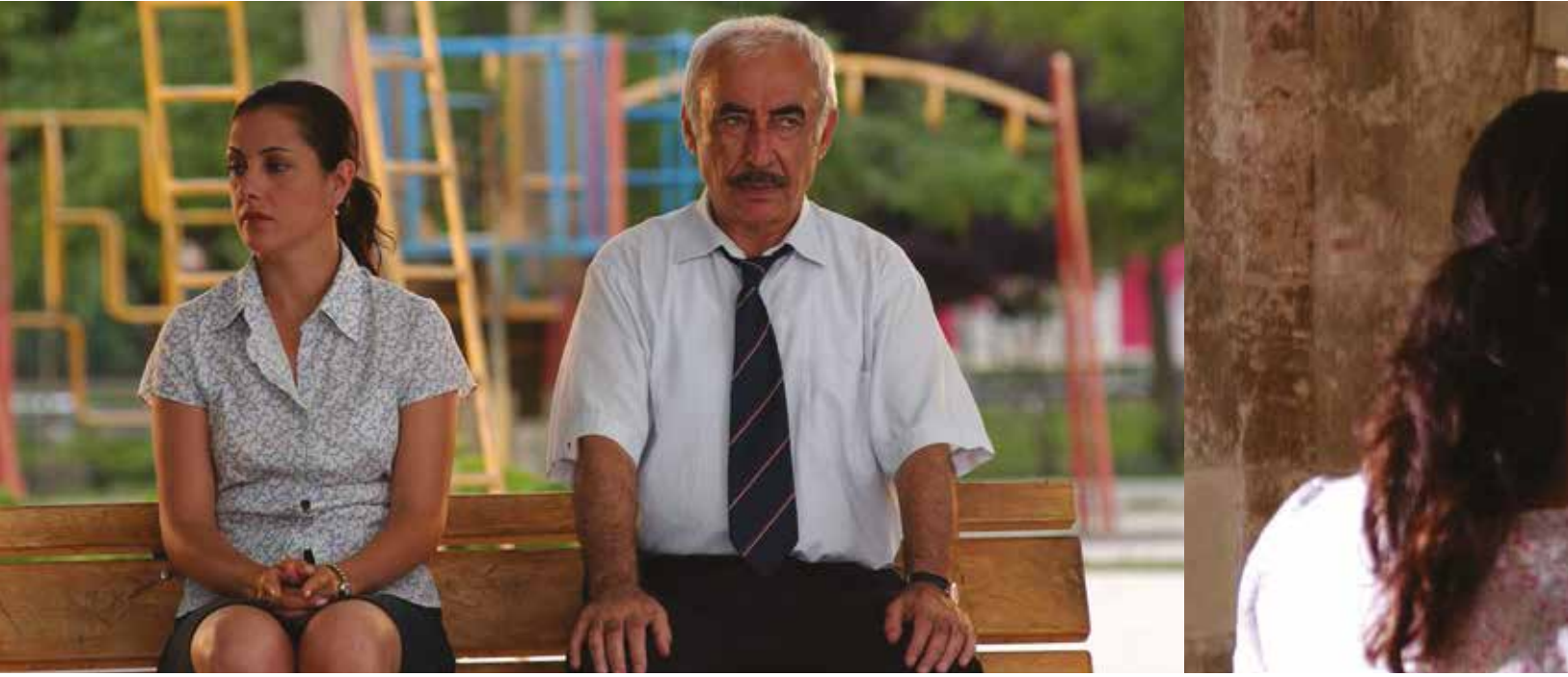

Nazım'ın köyden ayrılma sahnelerinde onun ağzından uzun öğretmenlik hayatında yaşadıklarından önemli hayat deneyimlerini dinleriz. Görürüz ki Nazım'a göre kendisi, her türlü çaresizliğe şahit olmuştur. Aslında Nazım da hayat karşısında yaşamış olduğu çaresizliği itiraf etmektedir. Hatta bu çaresizlikleri anlatırken koşulların ne kadar zor olduğunu anlatmak için "Tanrı bile bizden elini ayağını çekmiş, yalnızlığa terk etmişti hepimizi" der. İşte Nazım'ın düşünce biçimi de burada ortaya çıkar. O, hayat karşısında insanın, kendine verileni aşıp daha iyi koşulları elde edebilecek tek güce sahip olan bir varlığın yine kendisi olduğunu düşünür. İnsan, kendi koşulları ile baş edebilme ve onu yenebilme yeteneğine sahiptir. Yaşadığı deneyimlerine güvenerek Nazım, "Alaca köyünü terk ederken, artık hayata dair öğrenilecek bir şeyin kalmadığına inanıyordum" demekle ne kadar yanıltılmış olduğunu anlatır.

"Gönül Yarası" Yavuz Turgul'un felsefi ve psikolojik yoğunluğu çok güçlü olarak işlediği filmidir. Her ne kadar Turgul, tüm filmlerinde kişilik psikolojisini insanın kendine erdem katması ile birlikte ele alsada "Gönül Yarası"nda bu erdem, önemli açılımlara gebe olarak işlenir. Felsefi açıdan hem kapitalizm hem de varoluşçu bir hayat anlayışı karşısında sosyalizmin ayrı ayrı ele alındığını görürüz. Bu sorgulayış, erdemle bütünleşmiş olarak tıpkı bir ağacı sallard gibi insanı sarsarak oluşturulur. İnsanı ağaç gibi sallayışın ilk adımı felsefi düzeyde sosyalizmin bir başına insanın kendi kaderini çizebileceği söyleminin tartıya vurulmasıyla yapılır.

Nazım, sosyalist bir bakış ile hayatı anlamlandırır. Onun idealistliği sosyalizm ile idealizmin karşıtlığından mülhemdir. Çünkü sosyalizm, geleceği dünya öncesi ideal âlemlerle tasarıma dönüştüren felsefi idealizme zıt olarak, geleceği bu dünyaya özgü bir bakışla ütopya içinde kurar. Her şey bu dünyada başlar ve biter. İnsan da bu koşulların gerçekleşme sürecinde en önemli belirleyicidir.

Nazım'ın oğlu Mehmet, kapitalizmin çarkları içinde kendine bir hayat standardı oluşturmaya çalışan bir birey olmuştur. Onun bütün derdi toplum içinde saygın bir yer edinmektir. Bu saygınlıktaki anahtar duruş, kendine ait bir bakış açısının olamaması ve aslında kapitalist toplum tarafından kurgulanmış bir birey oluşudur. Mehmet'e film içinde düşen rol de budur. Piraye ise kendi çocukluğunda geçirdiği hastalıktan dolayı çocuğu olmayan ve bu nedenle boşanmak zorunda kalmış, ancak buna rağmen hayata tutunmaya çalışan bir bireydir. Her ne

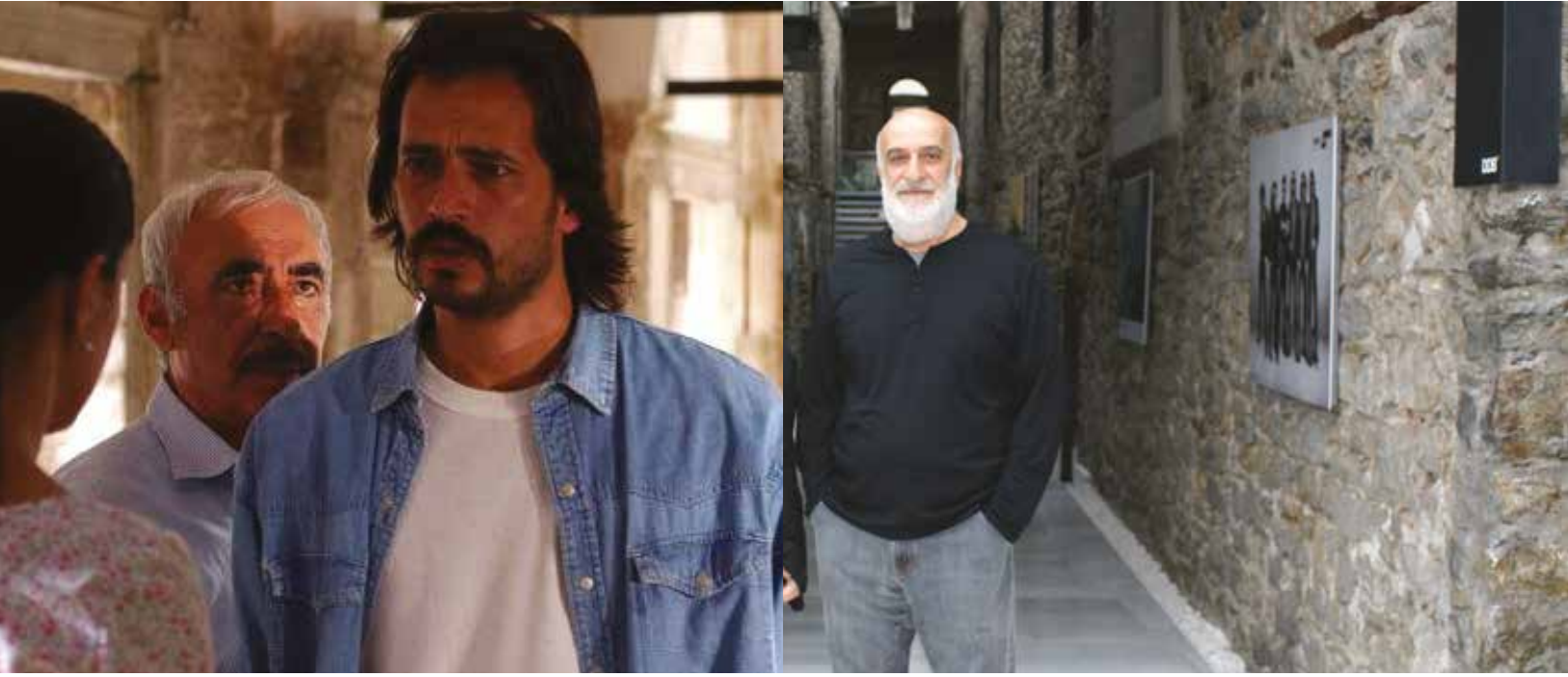
kadar Nazım gibi sorgulayan bir birey olmasa da olan bitenin ne için olduğunu anlamaya çalışan bir kişiliktir. Piraye tarafından Nazım, bir baba olarak yeterince ilgilenmediği için hastalığın yol açtığı sonuçtan sorumlu tutulmaktadır.

Mehmet ve Tolga karşısındaki tutumu ve davranışı ile Nazım, filmde sosyalizmin kapitalizm karşısındaki insancıl duruşunu temsil etmektedir. Oğlu Mehmet'le aralarında geçen, evi müteahhide verme diyalogu sırasında artık ücret ödemeyen kiracıların yoksulluğunu düşünür Nazım. Onları sokağa atmak ancak istilacıya gösterilecek tavidir ona göre. Aynı sahnede oğlundan aldığı mektup için "Aslında ev yüzünden bile insanın evladından mektup alması güzel şey" der. Öte yandan damat adayı Tolga'nın kendini tanıtırken mesleğini, aldığı yurtdışı eğitimini ve ebeveyninin mesleklerini kullanması karşısında Nazım'ın öğretmen emekliliği sırasında taksi şoförlüğünü çok doğal bir tutumla anlatması onun sadece insandaki onura değer veren bakışını göstermektedir. Bu bakımdan sosyalist Nazım, kapitalizm karşısında insancıl ve doğruları da tartışılmayacak kadar belli olan bir karakteri temsil

eder. Ancak filmin konusu ilerledikçe sosyalizm, kapitalizm karşısında onurlu bir duruşu temsil etmekle birlikte, insanın kaderi karşısında çaresiz bir öğreti yığınına dönüşmektedir. Bu durum, Nazım'ın kızı Piraye'nin, babasının tutumundan kaynaklanarak yaşadığı çaresizlikleri anlatırken "Sana olan nefretimi dizginlemeye çalışırken hep şöyle derdim: Ama onu hayat böyle yaptı" ifadelerinde kadere saplanmış geri dönmez bir ok gibi söz olarak besbelli olur. Fakat yine de asıl çaresizlik, kadere söylenmiş ağıt gibi iki insan hayatının içinde büyümüş olan ve ruhu dahi sızlatan acının döne döne dokunan bir gerçekliğinde somutlaşır. Bu, Dünya ile Halil'in, Nazım'ın hayatına kattıkları anlamın kendisidir.

Dünya, pavyonda şarkı söyleyen bir kadındır. Boşanmıştır ve küçük kızı ile birlikte yaşar. Eski kocası Halil'den kaçmaktadır. Nazım taksi şoförlüğü sırasında Dünya ile tanışır ve onu işyerine bırakıp alma anlaşması yapar. Bu tanışmanın ertesi gününde Halil, eski karısının izini bulmuş olarak pavyona gelir ve çıkan kavga sonucunda Dünya yaralanır. Böylece ortada yaralı olarak kalan Dünya'ya Nazım sahip çıkar ve evine alır. Nazım'ın korumacı yönünü fark eden Halil, ilerleyen sahnelerde Nazım'a Dünya ile yeniden birleşmelerini sağlaması için yalvarır. Zaten tüm film boyunca Halil'in, hem çaresiz bir zavallı, hem karısına tutku ile sevdalı ve hem de ona karşı saldırgan davranışları olduğu belirgin olarak anlatılır. Halil de zaman zaman zavallı haliyle çevredeki diğer insanların merhametini kazanır. Ancak Halil'de ortaya çıkan dengesizliğin psikolojik arka planına Turgul hiç değinmez. O sadece izleyicinin yorumuna kalan bir durum olarak belirir. Bununla birlikte Dünya'nın ya-

Sosyalizm, geleceği dünya öncesi ideal âlemle tasarıma dönüştüren felsefi idealizme zıt olarak, geleceği bu dünyaya özgü bir bakışla ütopya içinde kurar. Her şey bu dünyada başlar ve biter. İnsan da bu koşulların gerçekleşme sürecinde en önemli belirleyicidir.

şadığı trajedi, Dünya'daki psikolojiyi açıklayıcıdır. Bu trajedi, Nazım'ın, insanın kendi kaderinin kendi elinde olduğuna ilişkin tüm savını çürütecektir.

Oğlu ve kızı ile konuştuktan ve suçlandıktan sonraki park sahnesinde Dünya ile konuşurken Nazım, ona küçük kızını pavyonda büyütmemesi gerektiğini, bunun çocuk için iyi olmayacağını söyler. "Sen önce annesin bana çaresizlik mavalı atma. Her şey bizim elimizdedir." dediğinde ise Dünya hayretle "Elimizde mi? Elimizde mi?" diye sorar ve devamla on üç yaşında tecavüze uğradığını, üstüne bir de namuslarını temizlemek için ailesi tarafından kurşunlandığını, sokaklarda kaldığını, süründüğünü, pavyonlara düştüğünü söyler. Sonra sorar: "Ama her şey benim elimdeydi öyle mi? Kocam sabah akşam hiç acımadan dövdü beni. Üstelik de beni kurtarmak için evlenmişti. Bütün bunları ben mi yaşamak istedim?" Ağlayarak devam eder Dünya, "İstediklerimiz olmuyor, ne yapalım. Kismetimize bu kadar düşüyorsa yapacak bir şey yoktur."

Nazım'ın artık sorguladığı şey, geçmişte kendi kimliğine ilişkin kurguladığı ve ona uygun olarak yaşamaya çalıştığı bir hayatın çerçevesidir. Çünkü artık çerçeve kırılmıştır. Bildikleri üzerinden kurduğu çerçeve, yaşadıkları için çok küçük kalmış ve patlamıştır. Ancak Nazım'ın, hayata verdiği anlamdaki düşünce temeli yaşadığı son olaylarla değişmekle birlikte, onun davranış biçimi ve yaşayacakları yine de değişmez. Değişen sadece hayata verdiği anlamdır. Nazım da zaten yaşadıkları için Piraye'ye şöyle söyleyerek hayretini belirtir: "İşin en acıklı yanı da şu kızım, bir daha dünyaya gelsem gene aynı yollardan yürüyece-

ğimi biliyorum... Tuhaf bir durum bu: Acı çekmeye gönüllü olmak, ruhunu o işten alamamak."

Gerçekte Nazım'ın yeniden dünyaya gelmiş olsa aynı yoldan yürüyeceğini düşünmesi kaçınılmazdır. Çünkü Nazım oyunu bizzat kader üzerine oynamış ve onu anlamlandırmaya ait bir iz yakalamıştır. Eğer Nazım'ın asıl sorunu insanın kader karşısındaki konumu olmasa elbette gerçekliği başka türlü algılıyor olacaktır. Yani Nazım, o zamana kadar yürüdüğü yoldan pişmanlık duysaydı eğer, sadece duyduğu pişmanlıkla kalacak, gerçeği ise görmezden gelmiş olacaktı. Oysa Nazım, kaderin ne olduğuna ilişkin bir yargı üzerine ısrarcı olduğu için kaçınılmaz olarak kendi çelişkisinin farkına varmaktadır.

"Gönül Yarası" işlediği konuyla da Nazım'ın tüm çabasına rağmen değişmez yazgı içinde sürer ve nihayetinde Halil, hem Dünya'yı hem de kendisini öldürür. Nazım'ın da payına düşen yıllarca ilkokul öğretmenliği yaparak çocuk eğitmiş olmanın bir süreği gibi Halil ve Dünya'nın kızları Melek'e sahip çıkmaktır. Film, Nazım'ın Galata köprüsü üzerinde taksisi ile Yeni Cami yönüne ilerlerken sona erer. Ve kamera Yeni Cami üzerinden göğe doğru yükselir.

2013 TÜBA GEBİP Ödül Sahibi Doç. Dr. Akın Akdağ “Bilim sorulara yanıt vermek değil yeni sorular keşfetmektir.”

“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. Bilimi rehber edineceğiz ve düşmekten korkmayacağız, hedefi hep çok yüksek koyacağız. Aslında olay aşk olayı, yaptığımız işe aşık olacaksınız.”

Kendisini her ne kadar ‘ODTÜ Kimya Bölümü’nde çalışan ve kimyaya hizmet eden bir insan’ olarak açıklasa da 2013 GEBİP Ödül sahibi Doç. Dr. Akın Akdağ’ın bu kısa cümlesinin arkasında Malatya’nın küçük bir köyünden Ankara’ya ve oradan da Amerika’ya uzanan bilime adanmış bir başarı hikayesi yatıyor.

“Malatya’nın Hekimhan ilçesinde küçük bir köyde doğdum, köyde yeteri kadar öğretmen olmadığı için birkaç sınıfın birleştirildiği bir okulda ilköğretim eğitimimi aldım. Babam zengin bir adam değildi, çiftçiydi, köyde yaşıyorduk ve köyümüzde lise olmadığı için babam bana Malatya’nın varoşlarından bir oda tuttu. Lise eğitimin süresince o odada tek başıma kaldım...” İşte böyle başlıyor Akın Hoca söze ve devam ediyor.

Ya çamurla ya da bakır sülfat ve çinkoyla oynuyorduk
Annem okuma-yazma bilmezdi bu yüzden eğitimi çok önemserdi; ilkokula başladığımda ne zaman eline kitap geçse bize getirir ve “Okuyun” derdi. Babamsa matematiği çok önemserdi; diğer derslerin nasıl olduğunun bir önemi yoktu ama matematik çok iyi olmalıydı. İlkokulda ilk öğretmenim Nevin Hoca’yı ve 3. sınıf öğretmenim Köksal Hoca’yı hiç unutmuyorum, açıkçası onlar dışındakileri hatırlamıyorum.

Ben küçükken herkes bizim köyden çıkmış bir profesör felsefeci Takiyettin Mengüşoğlu’ndan bahsederdi hala da bahsederler, büyürken Akademi’ye yönelmemin nedenlerinden biri de O’dur. Doktor olmak ya da Takiyettin Mengüşoğlu gibi profesör olmak istiyordum, ne profesörü olduğum önemli değildi ama profesör olmak istediğim kesindi.

Küçükken bizde bakır sülfat eksik olmazdı. Köyde büyüdüğümüz için ya çamurla ya da bakır sülfat ve çinkoyla oynuyorduk. Küçükken bizde göztaşı (bakır sülfat) eksik olmazdı, bizim çinkoyla yapılmış çatılarımız var; çinkoyu göztaşı içeren sulu çözeltiye koyardık ve bir süre sonra çinkonun etrafı bakır

Amerika'da 5 bin üniversite var. Harvard'da anlatılan kimya ile başka bir yerde anlatılan kimya arasında bir fark yok. Aradaki fark; kelime sayısı, kullandığı dil yani söylemek istediğini nasıl ifade ettiğin. Bu dili de kazandıran şey tam olarak o eğitimi aldığı ortam. Dil meselesi çok önemli.

kaplanırdı. Babam bana her zaman tarlada gördüğü bir bitki için “Akın bunun içinde ne var? Çok güzel kokuyor.” derdi.

“Sen kimya yaz”

Lisedeki kimya hocam berbat bir hocaydı. Bize kimya anlattığı falan yoktu, yani aslında ben üniversiteye kimyanın ne olduğunu bilmeden gittim. Bazen düşünüyorum da; belki de kimyayı sonradan öğrenmiş olmamın hırsı bu; birşeyler öğrenmem lazımdı fakat öğretmedi hocam, öğrenmedim.

Lise sona geldiğimde herkes bir şekilde üniversiteye girmek için çabalıyordu. Üniversite sayısı azdı ve kazanmak çok zordu. Bu yüzden dersanelere çok rağbet vardı, herkes dersanelerle pazarlıklara giriyor indirim talep ediyordu. Öyle birşey oldu ki, babam da pazarlık yaptı ve oldukça ucuza dershaneye gittim. Kimya dersimize giren Semih Hoca aslında eczacıydı. Tercih dönemi geldiğinde bana “Sen kimya yaz” dedi. Nasıl kimya yazabilirim ki; ben köyden geliyorum ve dar gelirli bir ailenin çocuğuyum. Ya öğretmen olmalıydım ya da doktor, çünkü işe girme garantileri var.

ODTÜ’de okuyorsan öğrenmek zorundasın

Sonuç olarak 17. sıraya yazdığım ODTÜ Kimya Öğretmenliği Bölümü’nü kazandım. Üniversiteyi kazandım ama “nasıl okuyacağım” problemi vardı. “Acaba babam beni okutabilecek mi?” sorusu çok büyük. Biraz farkındaydım, babamın beni okutamayacağı endişesi vardı... Erken büyüdü benim jenerasyonum. Liseyi bitirmek çok önemliydi ve sorumluluğumuzun farkındaydık.

Ankara’ya gelene kadar hiç şehir dışına çıkmamıştım ve ODTÜ’ye geldiğimde henüz 16 yaşındaydım. İlk geldiğimde, benim adaptasyonum öğrenciliğim süresince kaldığım 8. yurttan başladı. Çok iyi oda arkadaşlarım vardı, bana abilik yaptılar; Selcan Arıta, Hasan Arık

üst sınıftaydılar ve bana özgüven kazandırdılar, kitap okumam konusunda yönlendirdiler. İnsanlarla konuşuyordum ama dili anlamıyordum, bana

“Makyevelist misin?” diyorlar? Ütopyadan bahsediyorlar... Thomas More okumam gerekiyordu ve Makyaveli’yi öğrendim. Heidegger’den bahsediyorlardı, 1984 diyorlardı, “Biz 90’lardayız” diye düşünürken George Orwell’i öğreniyorum. Yani eğer ODTÜ’de okuyorsan öğrenmek zorundasın. ODTÜ’deki ortam beni bir yandan da yetiştirdi. Sadece kimyayla ilgili eğitmedi hayata bakışımı da şekillendirdi.

‘Cemistriy’ değil ‘kemistriy’

İngilizce sıfır, hiç yok çok çektim bu yüzden, ilk yıl kaldım tabii ki; tekrar okudum. Hazırlıktaki İngilizce hocam beni “Akın bari bölümünün adını doğru söyle ‘cemistriy’ değil ‘kemistriy’ şeklinde okumalısın” diye sürekli uyarıyordu. Hazırlığın ilk dersinde bir kız yanıma geldi ve “Yavuklun var mı?” diye sordu. Çok utandım. Başka bir arkadaşım da “O soruyu bana sormalısın?” dedi. Mersin’den geldiği için çok daha dışa dönük bir çocuktu. Ben köyden geldiğim için nerde nasıl davranacağımı pek kestiremiyordum. Bu utangaçlığım hala zaman zaman ortaya çıkar. Çok övünmeyi ya da yeni giyinmeyi sevmiyorum. Bu da tabii köyde büyümenin sonucu diye düşünüyorum.

Birinci ve ikinci sınıfta da derslerim çok kötüydü, kitap almak konusunda parasızlık yüzünden çok zorlandım. Üçüncü sınıfın başında bir burs mülakatı vardı. Mülakat esnasında İnci Gökmen Hocam “Senin ortalaman çok kötü, neden böyle?” diye sordu. Kötü ama geçer bir ortalama var fakat süper değilim. Ben de “Yarınki sınavımı mı düşünüyem akşam ne yiyeceğimi mi düşünüyem derken ortalama düştü” dedim. ODTÜ mezunlarının kurduğu bir şirketten de burs aldım ve sonra babamdan para istemek zorunda kalmadım, notlarım da yükseldi.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Bölümü

Hayatta düşmek gerekiyor. Hele üniversitede okurken çok düşmen lazım çünkü üniversitede düşersen kaldıran olur. Hayatta düşmemek için üniversitede düşeceksin çünkü hayatta düştüğün zaman kaldıranın olmayabilir.

Çoğu insanın hayatında hırslandıran bir şey oluyor; bir gün, lisanstayken bir kız arkadaşım yanıma geldi ve bana organik kimya ile ilgili bir soru sordu ve oradan geçen başka bir arkadaş “Ona neden soruyorsun benim ortalamam çok daha yüksek” dedi. Bu olay bana iyi bir not almanın büyük bir özgüven sağladığını gösterdi.

“Akın senin organik kafan var”

Lisans bitince asistanlık sınavına girdim. Okulu bitirince öğretmen olmak istedim aslında. Öğretmenlik stajını yaptım. Sınıf arkadaşlarım genelde TED Koleji’ne, Atatürk Anadolu Lisesi’ne gitti fakat dolmuş parası problem olmasın yürüyerek gidebileyim diye ben de stajımı ODTÜ’nün çok yakınında bulunan Arı Koleji’nde yaptım. Benim zaten asistan olmak gibi bir derdim de yoktu. Milli Eğitim Bakanlığı’na başvurup öğretmen olmayı istiyordum ama asistanlık olunca ben de devam ettim. Asistanlığa başvurmam da şöyle oldu; 3. sınıfta Okan Hoca’nın organik kimya dersini almıştım ve kimsenin cevap veremediği soruları cevaplıyordum. Bir gün Hoca beni köşeye çekip “Akın senin organik kafan var” dedi. Bir profesörün böyle söylemesi tabii ki beni çok teşvik etti. Asistanlık sınavı açılmıştı ve bu sınav aynı zamanda yüksek lisans sınavıydı. Ben de asistan oldum. Benim zaten asistan olmak gibi bir derdim de yoktu. Milli Eğitim Bakanlığı’na başvurup öğretmen olmayı istiyordum ama asistanlık olunca ben de devam ettim. Organik Kimya yüksek lisansımı iki yılda bitirdim. Yüksek lisansım bitene kadar da Ankara’nın dışına

Öğrenciler bir hocaya içten içe söylenmiyorsa hoca görevini yapmıyordur. Öğrencinin “Ya bu herif bizi sıkıştırıyor, bu adam da nereden çıktı?” demesi lazım.

Çevremde benim özgeçmişime benzer bir geçmiş yoktu. Kendi yolumu kendim çizmek zorundaydım. Birilerinin her zaman bedel ödemesi gerekiyor. Benden sonrakilerin iyi bir hayat sürmesi için birileri zorlanır. Kısa vadede bedel ödenir ama uzun vadede kazanırsınız.

çıkmadım. Beş kardeşiz biz, asistanken eve de yardım ediyordum. Fakat şimdi bakıyorum yüksek lisansı bitiren öğrencimin bile üzerinde bir sorumluluk hissetmiyorum.

“Sen Amerika’ya git, gitmeyeceksen de Metin Balcı’ya git ve onunla doktora yap”

Metin Balcı Atatürk Üniversitesi’nden ODTÜ’ye transfer oldu. Metin Hoca doğudan gelmişti ve ben de Malatya’dan geliyordum, ortak noktamız büyüktü. Kendisiyle arada bir gidip konuşuyor, her şeyi soruyordum, Metin Hoca’mdan çok şey öğrendim. Bir gün deneylerim çalışmıyordu ve gidip “Hocam deneylerim çalışmıyor, moralim bozuk sizin hiç mi moralin bozulmaz?” dedim. Bana “Sen hiç Pollyanna okudun mu? Moralini bozuk olduğunda gidip bardaktaki birazcık dolu kısmı göreceksin.” dedi.

Yine ODTÜ’ye organik kimyada doktora için başvurduğum ve başladım. Bir yıl hoca seçmeme süreci vardı, o sırada Okan Hocam beni çağırdı ve “Sen Amerika’ya git, gitmeyeceksen de Metin Balcı’ya git ve onunla doktora yap” dedi. Emekli oluyordu ve ben son öğrencisiydim. “Hocam Amerika’ya nasıl gidiliyor?” diye sorunca da “Git gençlere sor” dedi. Sordum, öğrendim; Florida’ya ve Auburn’a başvurduğum çünkü en azından isim olarak tanıdıklarım vardı. Florida önce ret cevabı verdi ama Auburn kabul etti ve Auburn’e gitmeye karar verdim. Metin Balcı Hoca’nın referans mektubu kabul almamda çok önemli idi. Kariyerimdeki en etkin insanlardan biri olan Metin Hocam ben Amerika’ya giderken

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Laboratuvarı

“Akın bu ülkeye döneceksin ve mutlaka en az iki post-doc yapacaksın” dedi. Bir mektup her şeyi değiştirdi, referans çok önemli birşey.

Doktora sınavlarından altıda altı geçtim, üniversitenin tarihinde bir ilki

Amerika'ya gideceğim ama yol param yok. TÜBİTAK'a başvurduğum fakat fonları yokmuş, kabul etmediler, o ret mektubunu hala saklıyorum. Babama söyledim, babam tabii gitmemi istiyor ama 2000 dolara yakın para lazım. Tam burslu gidiyorum evet ama gitmeden önce parayı alamıyorum. Babam köyde birkaç kişiden borç aldı ve ben biletimi alıp Atlanta'ya gittim.

Amerika'nın alt tabakasının yaşadığı bir bölgede 5 yıl boyunca küçük bir apartmanda; mutfak ve salondan oluşan bir evde yaşadım. 1000 dolar burs alıp 400 dolar kira veriyordum. Üniversite çok muhafazakar bir yerdedi. Doktora yaptığım yere bu anlamda uzun süre alışamadım. Maddi zorluklardan dolayı uzun

Hayatta düşmek gerekiyor. Hele üniversitede okurken çok düşmen lazım çünkü üniversitede düşersen kaldıran olur. Hayatta düşmemek için üniversitede düşeceksin çünkü hayatta düştüğün zaman kaldıranın olmayabilir.

süre ailemi ziyarete dahi gelemedim. Aldığım bin dolar maaşla 2000 dolar borcu ödemem gerekiyordu ve ödedim. Para biriktirdim ve askerlik meselesini de aradan çıkardım.

Çevremde benim özgeçmişime benzer bir geçmiş yoktu. Kendi yolumu kendim çizmek zorundaydım. Birilerinin her zaman bedel ödemesi gerekiyor. Benden sonrakilerin iyi bir hayat sürmesi için birileri zorlanır. Kısa vadede bedel ödenir ama uzun vadede kazanırsınız.

Doç. Dr. Akın Akdağ'ın yüksek lisans öğrencileri: ODTÜ Kimya Bölümü Araştırma Görevlisi Perihan Öztürk ve Gizem Tekin

TÜBA GEBİP 2013 Ödül Töreni

Doktora tezimde de yazdım, bilimin sonu ve sınırı yoktur. Bilim sorulara yanıt vermek değil yeni sorular keşfetmektir. Dolayısıyla yeni bir soru keşfedemediğim sürece herhangi bir yerde saymıyorum kendimi.

Harvard'da anlatılan kimya ile başka bir yerde anlatılan kimya arasında bir fark yok

Doktora dersindeyim ama hoca bildiğim şeyleri anlatıyor. Sıkıldım ve "Neden böyle?" diye sordum. Hoca da bana "Akın senin seviyen yüksek ama insanların değil. Bu yüzden anlatmak zorundayım." dedi. Sınavlar sonucunda hangi konularda kötü olduğun ortaya çıkıyor ve o konuda ders almak zorunda kalıyorsun. Sınava girdim ama çok kötü bir not aldım. Sonra fark ettim ki bildiğimi zannedip çalışmadım. Detaylardan kaybetmiştim, sonra çalıştım ve en iyi notu alıp geçtim. Üç yıl boyunca her ay bir sınav, toplamda 27 sınav vardı ve bunlardan altısı verildiğinde doktora yeterlilik sınavının yazılı kısmını geçmiş oluyorduk. Sınavlardan altıda altı geçtim ve bana benim geçmemi beklemediklerini söylediler. Böylece o üniversitenin Kimya Bölümü tarihinde bir ilki yaşadım, sanırım hala ikinci bir isim altıda altı geçmedi.

Amerika'da 5 bin üniversite var. Harvard'da anlatılan kimya ile başka bir yerde anlatılan kimya arasında bir fark yok. Aradaki fark; kelime sayısı, kullandığı dil yani söylemek istediğini nasıl ifade ettiğin. Bu dili de kazandıran şey tam olarak o eğitimi aldığın ortam. Dil meselesi çok önemli.

"Boulder Malatya'ya benzer"

Doktoram bittikten sonra Dave Worley "Gel yanımda kal" dedi ve bu teklifle aslında hayatım değişti. "Ne yapmak istiyorsun? sorusuna "Hoca" olacağım diye karşılık verince "Zaten senin hoca olman lazım senin endüstrideki politikayla işin olmaz. Fakat benim referansım her ne kadar iyi olsa da sana yetmez daha isim yapmış birinin yanında çalışmalısın." dedi. "Fiziksel organik kimya konusunda çalışmak istiyorum. Kimin yanına gideyim?" diye sorunca Josef Michl'i tanıdığını söyledi. Ben de Josef Michl'a bir mektup yazdım ve benimle ilgilendiğini söyledi. Josef Michl 1984'te Amerikan Bilimler Akademisi'ne seçildi.

Gayriresmi olarak duyduğuma göre 4-5 kere Nobel'e aday gösterilmiş bir kimyacı. Chemical Reviews dergisinin 30 küsur yıl editörlüğünü yaptı. Alabama'dan ayrıldım ve Colorado Boulder'a Josef Michl'in yanına gittim. Lisede okuduğum Bilim Teknik dergisinde ünlü Türk fizikçisi Malatyalı Asım Barut "Boulder Malatya'ya benzer" demişti. Hiç aklımdan çıkmamıştı bu. Josef Michl'in yanına gitmek benim için acayip birşeydi.

2009'da Türkiye'ye askerlik için geldim. O sırada birkaç başvuru yaptım. Ankara'ya geldim ve hocalarımın isteği üzerine bir seminer verdim. Seminerin ardından Metin Balcı beni odasına aldı ve "Senin Türkiye'ye gelmen lazım, orda duvarına halı asarsın. Türkiye senin vatanın, buraya başvur" dedi. ODTÜ'ye başvurduğum, kadroyu beklerken altı ay burada bekleyeceğime 6 ay Prag'a gittim çünkü Josef Michl'in orada laboratuvarı vardı. Kendisinin en takdir ettiğim yanlarından bir tanesi de budur; Çek asıllı ve yılın yarısını orada geçiriyor. Çekleri de vatanını da unutmuş biri değil. Bu anlamda da benim için önemli biri. Yanına gittim, 6 ay çalıştık, kendisine "Prof. Michl" dediğimde "Bana Josef demezen seni laboratuvarımdan atarım." diyordu. Benden önce hiç Türk öğrencisi yoktu. Bu Worley içinde geçerli ve şimdi ise Worley'in laboratuvarında herkes Türk. Benden sonra iki doktora öğrencisi yetiştirdi ve ikisi de şimdi Türkiye'deler. Michl'la geçirdiğim bu dönemin sonunda ODTÜ'de kadrom çıktı ve 2011 yılının Aralık ayında göreve başladım.

Everest'i hedef göstereceksiniz ki insanlar Ağrı Dağı'na çıkabilsin

ODTÜ için şunu söylediğimi hatırlıyorum "Ben ABD'de herhangi bir üniversite için iyi değilsem ODTÜ için hiç iyi değilim." Benim için ODTÜ'de hoca olarak başlamak zordu; bu tamamen kendimle ilgiliydi. Buradan mezun olunca ben şunları değiştirdim diyorsunuz bunu yapmaya çalışıyorsunuz bazen oluyor bazen olmuyor. Öğrenciler ve dersler konusunda bazı noktalarda çok büyük hedefler koydum kendime ve geri tepti. Gizem ve Perihan benim ilk öğrencilerimdir. Laboratuvarımda çalışanların tamamı kadın, annemden dolayı sanırım. Annem çok okumak istemiş ama dedem okula göndermemiş.

ODTÜ için şunu söylediğimi hatırlıyorum
“Ben ABD’de herhangi bir üniversite için iyi
değilsen ODTÜ için hiç iyi değilim.”

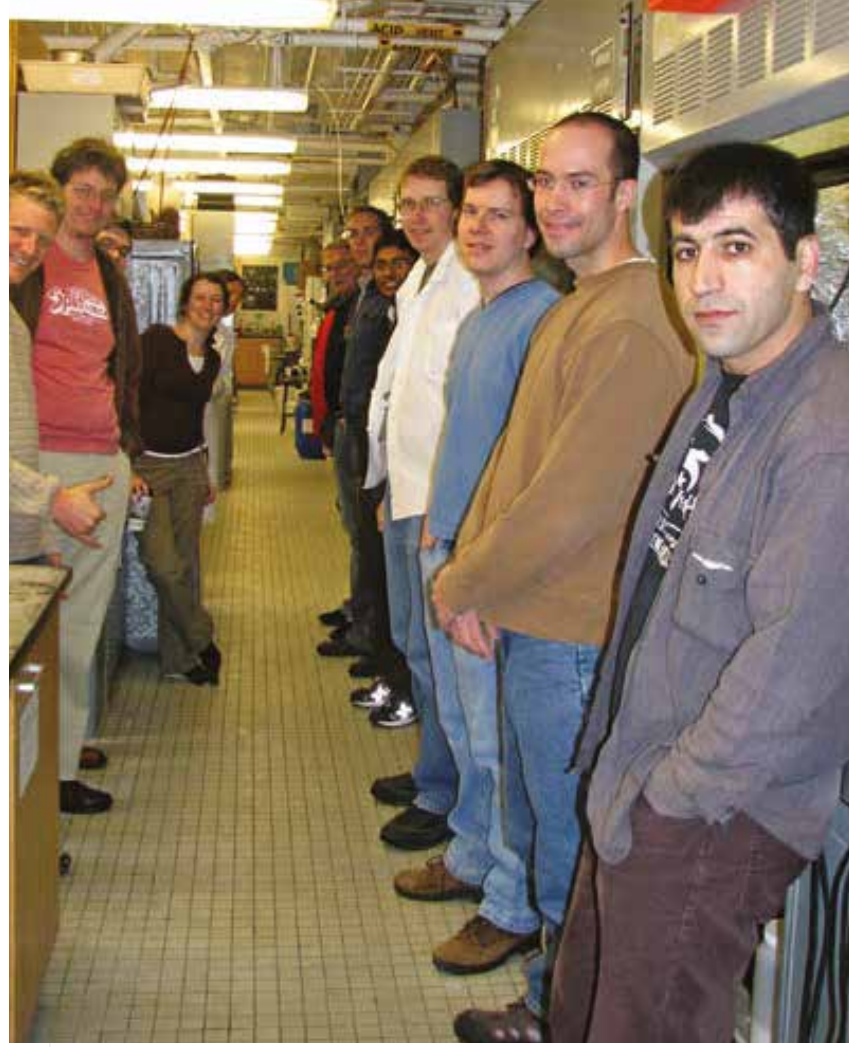
Öğrenciler bir hocaya içten içe söylenmiyorsa hoca görevini yapmıyordur. Öğrencinin “Ya bu herif bizi sıkıştırıyor, bu adam da nereden çıktı?” demesi lazım. Öğrencinin seviyesi düştü biz de seviyeyi düşürelim gibi sözleri kongrelerde duyuyorum. Ben bunu doğru bulmuyorum. Bana göre Everest’i hedef göstereceksiniz ki insanlar Ağrı Dağı’na çıkabilsin, belki birkaç kişi de Everest’e çıkar. Ağrı Dağı’nı hedef gösterirseniz Erciyes’e çıkarlar ama Erciyes’i hedef gösterirseniz insanların ovada dolaştığını görürsünüz. Yani hedefi çok yüksek tutmak lazım. Ben o yüzden zorluyorum. Lisans ortalaması bir gösterge ama o kadar da önemli değil. Öğrenciyi motive edebilmek çok önemli. Gizem viyola çalıyor, Esra flüt çalıyor, Gizem ve Perihan yoga hocası ve tiyatro yapıyorlar. Bunlara rağmen dereceye girerek asistan oldular. Olamayacaklarını düşündüler ama çalıştılar ve başarılı oldular.

“Senin faşist moleküller ne yapıyor?”

GEBİP çok prestijli bir ödül ve elitizmini de koruyor. Bana “iyisin ve başvurmalısın” dediler. Açıkçası ben GEBİP’e başvurma taraftarı değildim. Çünkü bence insan kendi kendine ödüle başvurmaz. “Bana ödül ver” diyerek kapıya dayanılmaz. Ödül aday gösterilen insanların aldığı bir takdir olmalı. TÜBİTAK Teşvik Ödülü’ne de bu yüzden başvurmadım. Ben böyle düşünürken hocalarım en sonunda “Var say ki biz seni aday gösteriyoruz” dediler. Ben de bu ısrarı geri çevirmedim ve başvurdum. Mülakatımı çok sevdim, Mehmet Öztürk Hoca’yla bir tartışmamız oldu, o da güzeldi. Projem; “DNA neden DNA sorusuyla; içeriğinde fosfat şeker ve baz var da neden amino asit yok? Neden şeker var? sorusuyla başladı. Acaba ben bunu sentetik olarak tasarlayabilir miyim? Bir fikir koyayım bu fikir benim olsun ve bunu geliştireyim istedim. Biraz riskli bir proje ama ben öyle olsun istedim. Amerikan Bilimler Akademisi’ni Boulder’da çalıştığım isimler dolayısıyla biliyorum. “Al sana 60 lira para ve risk al, başkasının geliştirdiği fikri değil kendi fikrini geliştir” diye veriyorlar ödülü. Ben böyle bir proje verdim ve jüri tarafından sevildi ve çok mutlu oldum. Ben risk aldım. TÜBA da risk aldı, Gizem de risk aldı çünkü özellikle bu konuda çalışıyor, kariyerini bu projeye bağladı. Geçenlerde “Senin faşist moleküller ne yapıyor?” diye sordum. Çünkü bahsettiğim moleküller kendisine benzemeyeni içine almayacak, tek yönlü olacak.

Benim hedefim; bilime hakkıyla yön veren bir soru ortaya koymak!

Hedeflediğim noktada değilim ve olmamalıyım. Bir bilim adamı hiçbir zaman “tamam” dememeli. Kariyer aslında profesör olduktan sonra başlıyor. Fakat benim ülkemde ne yazık ki hedef profesörlük. Bilim yapmak istiyorsan profesör olduğunda bir derdin kalmıyor, sınavları geçmiş

→ Josef Michl’in araştırma laboratuvarı

oluyorsun, işte o zaman büyük bir hızla bilim yapmaya devam edebilirsin. Ben hedeflediğim yerde değilim; evrensel anlamda bilime birşeyler katmak istiyorum. Bunu yapamıyorsam bir şey yapmamışımdır. Kaç yüz yıl önce El Harezmi nasıl gördüğümüzü açıkladı, Sokrates sokratik metodu buldu. Doktora tezimde de yazdım, bilimin sonu ve sınırı yoktur. Bilim sorulara yanıt vermek değil yeni sorular keşfetmektir. Dolayısıyla yeni bir soru keşfedemediğim sürece herhangi bir yerde saymıyorum kendimi.

Benim hedefim; hakkıyla bilime yön veren bir soru ortaya koymak! Öğrenciyi kaliteli yetiştirmek istiyorum. Öğrencilerim beni geçsin istiyorum. Bir sonra gelecek jenerasyon bir öncekini geçemiyorsa toplum geriye gidiyordur. Ben makale sayısı vs. pek inanmıyorum. Türkiye’de bilime verilen önemin altın çağı vardı; Vigler Madalyası’nı Feza Gürsey ve Erdal İnönü aldı. Bugün bir Cahit Arf, Behram Kurşunoğlu ya da Asım Barut’umuz var mı?

Herkesin etkilendiği ODTÜ, Kemal Kurdaş vizyonunun eseridir. Bir Kemal Kurdaş’ımız var mı? Çok güzel binaları olan üniversiteler yapabiliriz ama esas olan bir Kemal Kurdaş yetiştirmiş olmak. Kemal Kurdaş, Cahit Arf’ı ODTÜ’ye getirmek için evinin önünde yatmış.

Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. Bilimi rehber edineceğiz ve düşmekten korkmayacağız, hedefi hep çok yüksek koyacağız. Aslında olay aşk olayı, yaptığımız işe aşık olacaksınız. Hayat bu geçici dünyaya kalıcı bir iz bırakmaktır.

Sorgulama Temelli Bilim Eğitime Geçiş

Aysu Erözel

Uzman

Neden Eğitim?

Bilindiği üzere, ülkelerin gelişmişlik seviyeleri, makroekonomik göstergeler özellikle de büyüme rakamları üzerinden tartışılmaktadır. Tarihte yaşanan ekonomik krizler de göstermiştir ki, bir ülkenin büyüme oranını etkileyen en büyük etkenlerden biri

de yapılan ülke içi yatırımların ve harcamaların ne kadarının üretime çevrilebildiğidir. Üretimi yapan en önemli faktörün insan olduğu göz önüne alınırsa, ülkelerin gelişebilmesi için kaynakları efektif olarak kullanabilecek, diğer ülkelerle bu alanda yarışabilecek gerekli bilgi ve beceriye sahip kaliteli insan kaynağına gereksinimleri vardır.

Eğitim, insan kaynağını şekillendiren en önemli unsurdur. Dolayısıyla, gelişmek ve kalkınmak isteyen ülkelerin üzerinde durması gereken en önemli alanlardan biri de eğitimidir. Bu sebeple, bugün Dünya'da birçok ülkede özellikle bilgi ve iletişim becerisini kullanarak çok yönlü, bilimsel ve disiplinler arası düşünebilen, yaratıcı ve üretebilen gelecek nesilleri yetiştirmek yönünde çalışmalara ağırlık verilmiştir.

Yeni Bir Eğitim Reformunun Gerekliliği

İlk olarak 1983 yılı Nisan ayında, National Commission on Excellence in Education (NCEE) tarafından yazılan "A Nation at Risk: The Imperative for Educational Reform" adıyla yayınlanan bir raporla, Amerika'nın geleceği için yeni bir eğitim yöntemini içeren bir reforma ihtiyaç duyulduğu gündeme getirilmiştir. Ardından, uluslararası birçok kuruluş tarafından bu alanda girişimler ve projeler başlatılmıştır. Örneğin, 1995 yılında, National Science Teachers Association (NSTA) ve The American Association for the Advancement of Science'in da (AAAS) yardımları ile bilim adamları, yöneticiler ve öğretmen grupları, öğretmen eğitimcileri ve diğerleri tarafından yeni bir eğitim yöntemi olan sorgulama-temelli bilim eğitime dayanan (inquiry-based science education) bugünkü Amerikan bilim eğitimindeki gelişimi sağlayan "National Science Education Standards" dokümanı yayımlanmış ve müfredatın yanında destekleyici olarak kullanılmaya başlanmıştır (NRC, 2000). Bu standartlarda, her yaş grubu için öğrencilere kazandırılması gereken beceriler (kazanımlar), öğretmenin sahip olduğu özellikler ve yapması gerekenler, sınıf düzeni, çalışmaların genel prensibi standartlaştırılarak yazılmıştır.

Avrupa'da eğitimde değişim çabaları yaşanmış; International Council for Science'in (ICSU) "Capacity Building" adlı yaparak öğrenmeye (hands-on) dayanan eğitimleri içeren girişimi, ilk kez Fransız Bilimler Akademisi ve Fransız Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Eller Hamurda (La Main à La Pâte -Lamap)" programı olarak başlatılmıştır.

Avrupa'da da benzer şekilde eğitimde değişim çabaları yaşanmış; International Council for Science'in

TÜBA'nın Öğretmenlere Yönelik Düzenlediği "İl. Uygulamalı Bilim Eğitimi Kursu" / Yrd. Doç. Dr. Uygur Kanlı

(ICSU) "Capacity Building" adlı yaparak öğrenmeye (hands-on) dayanan eğitimleri içeren girişimi, ilk kez Fransız Bilimler Akademisi ve Fransız Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Eller Hamurda (La Main á La Pâte -Lamap)" programı olarak başlatılmıştır (Léna, 2011). Eller Hamurda programı ülke çapında başarılı olmuş ve bu program dahilinde uluslararası işbirlikleri başlamıştır.

Bilim Akademileri, 2000 yılında Tokyo'da "InterAcademy Panel (IAP)" aracılığıyla sorgulama-temelli bilim eğitimi alanında bir konferans gerçekleştirmiş; bu alanda ulusal ve bölgesel, ortaklaşa programlar başlatmışlardır.

Avrupa Birliği tarafından 2004 yılında, "Europe Needs More Scientists" raporu, 2007 yılında Rocard Raporu olarak bilinen ve asıl adı "Science Education NOW: A Renewed Pedagogy for the Future of Europe" raporu ve 2008 yılında ise sorgulama-temelli bilim eğitimi konusunda uzman Profesör Justin Dillon ve Profesör Jonathan Osborne tarafından yazılan "Science Education in Europe: Critical Reflections" adlı raporlar yayımlanmıştır. Bu raporların üçünde de yapılan araştırmalar ışığında özellikle Ar-Ge alanında Avrupa'nın insan kaynakları yönünden tehlikede olduğu vurgulanmıştır. Birçok Avrupa ülkesinde verilerin bilimsel alanlara yönelen öğrenci sayısındaki azalmayı gösterdiğini ve çoğu öğrencinin bilimin

öğretilme yönteminden dolayı bilimsel eğitimden uzaklaştığı; bunu engellemek için de sorgulama-temelli eğitim yöntemine geçişin sağlanması gerektiği anlatılmıştır (EU, 2007).

Yeni Bir Eğitim Yaklaşımı

Dünya genelindeki bu rapor ve araştırmalar göstermiştir ki, Dünya'da genç neslin, geleceğin mühendislerinin özellikle okul öncesi yaşlardan itibaren bilimsel eğitimi severek yetiştirilmesi için yeni bir eğitim yaklaşımına doğru yönelim başlamıştır. Bu sebeple, günümüzde, ülkemiz dahil birçok ülkede eğitimsel çalışmaların özünün sorgulama-temelli bilim eğitimiye dayandırılması gerekliliği kabul edilmiştir.

Yapılandırmacı eğitim felsefesine dayanan sorgulama-temelli eğitim anlayışında, en önemli rol öğretmene aittir. Öğretmen, ders müfredatından çok öğrencinin

TÜBA tarafından 2002 yılında başlatılan Bilim Eğitimi Programı'yla, gerek Milli Eğitim Bakanlığı'nı, gerek üniversiteleri, gerek bilim insanlarını sürece dahil ederek öğretmenlere yönelik sınıf ve laboratuvar ortamlarında bilim insanları tarafından verilen uygulamalı kurslar düzenlenmiştir.

Sorgulama-temelli eğitimde öğretmen öğrenci olmakta, laboratuvara girip öğrencilerinin yapacağı sınıf etkinliklerini kendisi bir uzmanla birebir uygulayarak yapmakta ve öğrencisinden önce kendisi sorgulayarak öğrenmektedir. Bu yöntemle, öğretmen öğrencisinin ders anındaki hislerini, takılabileceği noktaları, soru sormasını gerektiren durumları daha iyi anlamaktadır.

ilgisini çekmeye odaklanmalı; öğrenciyi merak etmeye ve soru sorarak öğrenmeye, ekip çalışmasına, bilim insanının izlediği yöntemleri izleyerek deney yapmaya teşvik etmeli ve konuları birebir uygulamalarla yaşayarak öğrenmesi için onlara uygun ortamı sağlamalıdır. Öğrenci bu şekilde kendini öğrenirken

özgür hissedecek ve kendi ulaştığı bilgiyi daha kıymetli bularak, deneyimleriyle birleştirerek bilgiyi daha zor unutacaktır. Tüm bu bilgi birikimini de kullandığı becerilerle bir araya getirmeyi başaracak, kendi kendine yaptığı araştırma ve geliştirme sürecinden zevk alan yaratıcı, bilgili ve sorgulayan bir birey haline gelecektir. Aşağıdaki iki tablo sorgulama-temelli eğitimin klasik eğitimden farkını ve içeriğinin nelere dayandığını anlatmaktadır.

Uygulamada Yapılması Gerekenler

Yukarıda da anlatıldığı gibi sorgulama-temelli eğitimin amacına ulaşmasında, öğretmenlerin önemli bir rolü vardır. Öncelikle, öğretmenler sorgulama-temelli eğitimin ne olduğunu ve neyi amaçladığını doğru ve detaylı olarak kavramalıdır. Bu sebeple, bu alanda birçok girişim eğiticinin eğitimi (training the trainers) yaklaşımıyla planlanmıştır. Bu yaklaşımda, öğretmen öğrenci olmakta, laboratuvara girip öğrencilerinin

Geleneksel Ezbere Dayalı Ders	Sorgulama-temelli Ders
Öğretmen merkezli	Öğrenci merkezli
Dersin ana malzemesi biriktirilmiş bilgi	Dersin ana malzemesi biriktirilmiş bilgiye dayanarak, bilgiyi işlemek, dönüştürmek ve üretmek
Ders düz anlatım gibi geleneksel yöntemlerle sürdürülür.	Ders, öğretmen rehberliğindeki işbirlikli öğrenme, drama, beyin fırtınası, etkinlik ve projelere dayalı olarak sürdürülür.
Dersin otoritesi öğretmen.	Dersin otoritesi yok. Öğretmen yönlendirici.
Ders zamanla sınırlı.	Ders zamanla değil, etkinlik ve projelerle sınırlı.
Ders öngörülmüş ve zamana yayılmış müfredatla sınırlı.	Ders öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel kapasitesine uygun tasarlanmış etkinlik ve projelerle sınırlı.
Ders, belirli bir fiziksel mekânla sınırlı.	Ders, etkinlik ve projenin niteliğine göre herhangi bir yerde yapılabilir (sınıfta, müzede, bahçede, markette, v.b.)
Ders materyali standart.	Ders materyali içinde yaşanan sosyoekonomik ve kültürel koşullara göre değişebilir.

*(TOK, 2010), p:37, Tablo 1.

● Tablo 1. Geleneksel ve sorgulama-temelli dersin karşılaştırılması

yapacağı sınıf etkinliklerini kendisi bir uzmanla birebir uygulayarak yapmakta ve öğrencisinden önce kendisi sorgulayarak öğrenmektedir. Bu yöntemle, öğretmen öğrencisinin ders anındaki hislerini, takılabileceği noktaları, soru sormasını gerektiren durumları daha iyi anlamaktadır.

Öğretmen, kendisine kazandırılan bu bilinçle öğrencileri için uygun etkinlikleri hazırlayabilmeli; tüm bunları yaparken, öğrenciler veya sınıflar arasındaki seviye farkını, hangi alanları eğitim için kullanabileceğini, pedagojik yaklaşımların ne olması gerektiğini, bilimsel doğruları göz önüne almalı, öğrencilere karşı doğru ve yüreklendirici, öğretici yaklaşımlarda bulunabilmelidir.

Uluslararası uygulamalara genel olarak bakıldığında da hepsinin temelinde öncelikle, sorgulama-temelli eğitimin neden önemli olduğunu kamuoyuyla

Dünya'da genç neslin, geleceğin mühendislerinin özellikle okul öncesi yaşlardan itibaren bilimsel eğitimi severek yetiştirilmesi için yeni bir eğitim yaklaşımına doğru yönelim başlamıştır. Bu sebeple, günümüzde, ülkemiz dahil birçok ülkede eğitimsel çalışmaların özünün sorgulama-temelli bilim eğitimine dayandırılması gerekliliği kabul edilmiştir.

Bu sebeple, dünyada eğitim alanında sorgulama-temelli eğitim anlayışına bir kayma gerçekleşmiş ve birçok ulusal ve uluslararası birlik bu konuda çalışmalar yapmaya başlamıştır. TÜBA Bilim Eğitimi Programı ile ülkemizde bu önemli girişimi üstlenen kurum olmuştur.

1. Bilimi öğrenmenin merkezinde, direk olarak deneyimi yaşamak vardır. Öğrenciler çevrelerinde olanlar ile ilgili anlayışlarını, sade ve tutarlı bir şekilde deneyimlerinden yola çıkarak oluştururlar, kelimeler tek başına bu düşünceleri değiştirmede çok az güce sahiptirler. (Yapılandırıcılık kuramının eğitimsel açıklaması da aslında budur.)
2. Öğrenciler, çalışmalarının odağındaki soruyu veya problemi çok iyi anlamalıdır.
3. Bilimsel sorgulama yaparken öğrencilere birçok becerinin (gözlem yapma, soru sorma, çıkarım yapma, araştırmayı planlama, verileri analiz ederek bulgularla karşılaştırma) kazandırılması gerekir.
4. Bilimi öğrenmek sadece objelerle çalışmak değil aynı zamanda muhakeme etmek, başkalarıyla konuşmak ve tüm süreçlerde notlar almaktır.
5. Bilimsel süreç işbirliği ile gerçekleştirilir.

● Tablo 2. Sorgulama-temelli uygulamalarda ortak noktalar

paylaşmak ve bu amaçla etkinlikler düzenlemek; öğretmenlerin profesyonel, bilimsel ve pedagojik gelişimlerini arttırma yönünde çalışmalar yapmak; uygulama sırasında hem bölgesel hem de uluslararası işbirlikleri kurmak; çalışmaların profesyonel olarak incelenmesi, değerlendirilmesi ve bir sonraki aşamaya geçilebilmesi için bilimsel komiteler ve çalışma grupları kurmak; bu alanda raporlar, yardımcı kaynaklar yayınlamak ve her alandan bilim insanlarını bu sürece dahil etmek; farklı örnekleri kopya etmek yerine onlardan yararlanarak, ülkeye özgü bir metodoloji oluşturmak vardır.

Ülkemizin de diğer ülke uygulamalarından geri kalmaması hatta onlardan bilhassa eğitim alanında daha ileri bir seviyede olması arzu edilmektedir. Bu amaçla, TÜBA tarafından 2002 yılında başlatılan Bilim Eğitimi Programıyla, gerek Milli Eğitim Bakanlığı'nı, gerek üniversiteleri, gerek bilim insanlarını sürece dahil ederek öğretmenlere yönelik sınıf ve laboratuvar ortamlarında bilim insanları tarafından verilen uygulamalı kurslar düzenlenmiştir.

Özetleyecek olursak, gelecekte ülkelerin rekabet seviyelerini bugünkü eğitimin kalitesi belirleyecektir.

Kaynaklar

- ALLENDE, J. E., Academies Active in Education, Science, Vol.321, 1133, (2008).
- ANONYMOUS, A Nation at Risk:The Imperative for Educational Reform, The National Commission on Excellence in Education, (1983).
- ANONYMOUS, Inquiry and the National Science Education Standards: A Guide for Teaching and Learning, National Research Council (NRC) and Centre for Science, Mathematics, and Engineering Education, U.S.A., (2000), p:1.
- ANONYMOUS, Europe Needs More Scientists, the High Level Group on Increasing Human Resources for Science and Technology in Europe, Avrupa Komisyonu Araştırma Raporu, (2004), p:183-184.
- ANONYMOUS, Science Education NOW: A Renewed Pedagogy for the Future of Europe (Rocard Report), EU High Level Group on Science Education, Avrupa Komisyonu Raporu, (2007).
- ANONYMOUS, 2008 Annual Report Changing the Course of Science Education, National Science Resource Centre (NSRC), (2008), p:1
- Australian Academy of Science, Primary Connections-Linking Science with Literacy, <http://www.science.org.au/primaryconnections/>, (2010) [erişim: 22.04.2011]
- LENA, P., Georges Charpak ve Bilim Eğitimi, GÜNCE Dergisi, 42, p:5-20, (2011).
- TOK, H., Yapılandırıcı Yaklaşımda Sınıf Ortamı, Eğitime Bakış Dergisi, 17, p:35-37, (2010).

TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Muzaffer Şeker ve Asli Üyesi Prof. Dr. Mustafa Solak ÜHB Yönetim Kurulu Asil Üyesi Seçildi

→ TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Muzaffer Şeker

→ TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mustafa Solak

TÜBA Konsey Üyesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muzaffer Şeker ile TÜBA Asli Üyesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak, 3 Ağustos tarihinde Üniversite Hastaneleri Birliği (ÜHB) Derneği'nin Yönetim Kurulu Asil Üyesi seçildi.

Üniversitelerin Sağlık Uygulama Araştırma Merkezleri ve hastanelerinin sorunlarını değerlendirmek, nedenlerini ortaya koymak ve çözüm yolları üretmek, bilgi ve deneyimlerini paylaşmak, çağdaş sağlık hizmetiyle birlikte eğitim ve araştırma faaliyetlerini etkinleştirilmek ve ortak hareket etmeyi sağlamak amacıyla hareket eden ÜHB Derneği, II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nı İstanbul Üniversitesi Baltalimanı Tesisleri'nde gerçekleştirdi.

2015-2018 yılları arasında görev yapacak yeni yönetimin belirlendiği genel kurulda, Prof. Dr. Şeker ve Prof. Dr. Solak'la birlikte Yönetim Kurulu Asil Üyeliklerine; Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş, Çukurova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Kibar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hüseyin Akan, Trakya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yener Yörük, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İlhami Ünlüoğlu, İstanbul Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mert Savrun ve Doç. Dr. Salih Haluk Özsarı seçildi. Denetim Kurulu Asil Üyeliklerine ise; Prof. Dr. Ahmet Özkağncı, Prof. Dr. Hikmet Koçak ve Prof. Dr. Rüçhan Akar getirildi.

Prof. Dr. Muzaffer Şeker kimdir?

Prof. Dr. Muzaffer Şeker 1961 yılında İzmir'de doğdu. Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nden 1986 yılında mezun oldu. 1995 yılında İngiltere'de Leicester Üniversitesi'nde İnsan

Anatomisi üzerine doktora derecesi aldı. 2000 yılında doçent, 2006'da profesör oldu. Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği'nin Yönetim Kurulu Üyeliklerinden başkanlığında kadar çeşitli kademelerde görev almış ve Temel Tıp Bilimleri Platformu'nda eş Genel Sekreterliği görevini de yürüttü. Meram Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yürütürken Aralık 2010'da Konya Üniversitesi'nin kurucu rektörlüğüne atandı ve halen Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü olarak görevini yürütüyor. Yükseköğretim Kurulu bünyesindeki çeşitli komisyonlarda üyelikleri bulunan Prof. Dr. Muzaffer Şeker, 2012 yılında

TÜBA Asli Üyesi seçilmiş olmakla birlikte halen TÜBA Konsey Üyeligi görevini de sürdürmektedir. Prof. Dr. Şeker ayrıca birçok bilimsel derginin editör kurulunda da görev almaktadır.

Prof. Dr. Mustafa Solak kimdir?

Prof. Dr. Mustafa Solak, 1953 yılında Sivrihisar/Eskişehir'de doğdu. 1976 yılında Atatürk Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 1980 yılında Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Genetik Kürsüsü'ne araştırma görevlisi olarak atandı ve 1985 yılında aynı kürsüde doktora eğitimini tamamladı. Aynı bilim dalında 1986 yılında yardımcı doçent, 1992 yılında ise doçent unvanını aldı. Temmuz 1999'da Afyon Kocatepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi'ne Profesör olarak atandı. Prof. Dr. Solak Anadolu Üniversitesi bünyesinde 1987 - 1993 yılları arasında sırasıyla Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcılığı, GENTAM Müdür Yardımcılığı, Tıp Fakültesi Fakülte Yönetim Kurulu Üyeligi, Döner Sermaye İşletmesi Müdür Yardımcılığı ve Müdürlüğü görevlerinde bulundu.

Prof. Dr. Mustafa Solak, Temmuz 1999'da Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne profesör olarak atandı. Prof. Dr. Mustafa Solak 15 Mart 2011 tarihinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü'ne atandı, 2012 yılında ise TÜBA Asli Üyesi seçildi.

Prof. Dr. Mustafa Solak'ın alanında özgün uluslararası dergilerde 32 ve ulusal dergilerde basılan 38 makalesi ile, uluslararası kongrelerde 42 ve ulusal kongre ve toplantılarda sunulan 45 bildirisi olup, 31 adet olgu sunumu bulunmaktadır. Alanında yayınlanmış üç kitapta bölüm yazarı olup, bunlardan ikisinin editörüdür.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Sadık Kakaç'a Luikov Madalyası

“Hocaların Hocası” olarak bilinen TÜBA Şeref Üyesi ve TOBB ETÜ Mühendislik Fakültesi Makine Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sadık Kakaç, 1979 yılından bu yana dünyada 16 bilim insanına verilen Luikov Madalyasını Sarajevo’da düzenlenen törenle aldı.

Isı transferi konusundaki yayınları başta ABD olmak üzere dünyanın birçok üniversitesinde ders kitabı olarak okutulan Prof. Dr. Kakaç, Uluslararası Isı ve Kütle Transferi Merkezi’nin (ICHMT) iki yılda bir verdiği Luikov Madalyası’nı alan ilk Türk bilim insanı oldu. “Isı ve transferi konusundaki bilimsel çalışmalara üstün katkıları sebebiyle” Prof. Dr. Kakaç’ı ödüllendirdiğini açıklayan ICHMT, Luikov Madalyası’nı daha önce ABD’li, İngiliz, Rus, Alman, Avustralyalı, Japon, İtalyan, Bosna Hersekli ve Hintli bilim insanlarına vermişti. Prof. Dr. Kakaç, 17. Luikov Madalyası’nı ICHMT Başkanı Prof. Dr. K. Hanjalic’in elinden aldı.

Prof. Dr. Kakaç, anısına konulan ödülü kazandığı Luikov hakkında “Luikov’un yazdığı ‘Isı İletiminin Teorisi’ adlı kitabın İngilizcesini 1958 yılında okuyarak çok şey öğrendim ve etkilendim. Seneler sonra 1970’lerde ben de değişik bir yaklaşımla ‘Isı İletimi’ adlı kitabımı yazdım. Bu kitabımın 4. baskısı dünyada

birçok üniversitede ders kitabı olarak kabul edildi ve halen en popüler ders kitabıdır.” dedi.

Mühendislik, araştırma ve geliştirme alanında birçok eseri bulunan Prof. Dr. Kakaç, 20 yıl boyunca (1960-1980) Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde (ODTÜ) öğretim görevlisi olarak görev yaptı. 1980’den sonra 28 yıl, Amerika Birleşik Devletleri’nde Miami Üniversitesi’nde çalışan Kakaç, ardından Türkiye’ye geri dönüş yaparak TOBB ETÜ’de çalışmalarını sürdürdü.

Prof. Dr. Kakaç’ın bilim dünyasında, iki-fazlı ısı transferi alanında yapmış olduğu katkılardan dolayı, kaynama ile ısı transferinde önemli olan boyutsuz bir parametreye, ‘Kakaç Sayısı’ adı verildi.

Luikov Madalyası: A.V. Luikov, ısı ve enerji konusunda yayın ve araştırmaları ile dünyaca tanınmış Rus bilim insanıdır. 1910 yılında doğan ve 1976 yılında hayata gözlerini yuman Luikov, 1967 yılında ICHMT’nin kurulmasına büyük katkı sağlamıştı. Luikov’un vefatından 3 yıl sonra ICHMT, Luikov Madalyası’nı ısı transferi konusunda bilimsel çalışmalara katkı sağlayan tüm dünyadan değişik bilim insanlarına vermeye başladı.

TÜBA-GEBİP Ödülü Sahipleri Prof. Dr. Yusuf Baran ve Yrd. Doç. Deniz Atasoy'a 'Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Tıp Ödülü'

2013 yılı TÜBA-GEBİP Ödülü sahibi ve Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Deniz Atasoy 'Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Tıp Teşvik Ödülü'ne layık görülürken, 2010 yılı TÜBA-GEBİP Ödülü kazananlarından ve Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) Yaşam ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Moleküler Biyoloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yusuf Baran 'Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Bilimsel Araştırma Destek Ödülü'nü aldı.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Turgay Dalkara, Prof. Dr. Erdal Akalın, Prof. Dr. Atif Akdaş, Prof. Dr. İsmail Hakkı Ayhan, Prof. Dr. Selim Badur, Prof. Dr. Atilla Hıncal, Prof. Dr. Şevket Ruacan ile Prof. Dr. Tansu Salman'dan oluşan ve TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Emin Kansu'nun başkanlığını yaptığı '2015 Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Tıp Ödülleri Bilimsel Değerlendirme Kurulu'nun yapılan başvuruları değerlendirmeleri sonucunda Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ethem Murat Arsava da 'Dr. Nejat

F. Eczacıbaşı Tıp Teşvik Ödülü'nün sahibi oldu. Ayrıca proje yürütücüleri olarak, tıp öğrencileri Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Miray Nilüfer Cimsit, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Doğukan Koç ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Doğan Üren, Tıp Öğrencileri Proje Ödülü'ne değer bulundular.

5 Ekim günü Medipol Üniversitesi'nde düzenlenen ödül töreninde konuşan Eczacıbaşı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Eczacıbaşı, 1959'dan bugüne değin 32 Eczacıbaşı Tıp Bilim Ödülü, 41 Eczacıbaşı Tıp Teşvik Ödülü verildiğini ve çoğu, alanlarının en saygın dergilerinde yayına dönüşmüş bulunan 176 çalışmaya destek ödülleri kapsamında gerekli finansmanın sağlandığını belirtti.

Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Tıp Ödülleri Bilimsel Değerlendirme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Emin Kansu da, "Alanında kurumsallaşmanın ilk örneği olan kökleşmiş bu uygulamanın 2002'den başlayarak geleceğin bilim insanları olarak gördüğümüz başarılı tıp öğrencilerimizi ayrıca ödüllendirerek bilim dünyasına duyurmanın büyük teşvik unsuru olduğuna inanıyoruz" diye konuştu.

Elli yılı aşan bu girişimle, rutin uygulamalar dışında Türk tıbbının anıt isimleri Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet, Dr. Refik Saydam, Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam, Ord. Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman, Ord. Prof. Dr. Akil Muhtar Özden, Prof. Dr. Muzaffer Aksoy ve TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Gazi Yaşargil Cumhuriyet Dönemi Tıp Ödülleri'ne değer bulunurken TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Münci Kalayoğlu'na da Eczacıbaşı Tıp Onur Ödülü verilmişti.

İş Arkadaşlarımız Öztürk ve Atik'i Uğurladık

Uzun süredir TÜBA'da Destek Hizmetler Birimi'nde çalışan Döndü Öztürk emekli olurken Satın Alma Birimi'nde görev yapan Saim Atik, askerlik görevini yerine getirmek üzere Akademi'den ayrıldı.

Öztürk ve Atik'e TÜBA'ya verdikleri hizmetlerinden dolayı teşekkür eder, hayatlarının bundan sonraki kısmında aileleri ve sevdikleriyle birlikte sağlık, başarı ve mutluluklar dileriz.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. İsenbike Togan'a İki Ödül

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. İsenbike Togan, Türk dünyası ilmi ve eğitiminin gelişmesine yaptığı önemli katkılar ve kardeş halkların tarihi açısından önemli araştırma eserlerinden dolayı Uluslararası Türk Akademisi (UTA), tarafından 8 Ekim tarihinde UTA Gümüş Madalyası'na layık görüldü.

Prof. Dr. Togan ayrıca; Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 66. yıl dönümü nedeniyle 30 Eylül tarihinde düzenlenen resepsiyonda 'Çin uygarlığı, dili, kültürü ve geçmişini araştıran Sinoloji alanındaki katkıları'ndan dolayı ödüllendirildi.

Çin Halk Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği tarafından, 'Türkiye'de yürütülen Çin çalışmalarının 80. yılında, Çin çalışmaları ve Çincenin öğretilmesi alanlarında gösterdiği üstün başarılarından ve Çin ve Türkiye arasındaki karşılıklı anlayış ve dostluğun geliştirilmesindeki katkılardan dolayı Prof. Dr. İsenbike Togan'ı ödüllendirdi. Ödüllerini Bakan Gönül ile Büyükelçi Hongyang takdim etti.

Çin'in Ankara Büyükelçisi YU Hongyang'ın ev sahipliğinde JW Marriott Hotel'de düzenlenen resepsiyona Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül başta olmak üzere, çok sayıda yerli ve yabancı davetli katıldı.

TÜBA GEBİP Üyesi Prof. Dr. Yusuf Baran Dünya Bilimler Akademisi'ne Seçildi

2010 TÜBA GEBİP Üyesi ve Abdullah Gül Üniversitesi, Yaşam ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yusuf Baran Dünya Bilimler Akademisi'ne 'Genç Üye' (Young Affiliate) seçildi.

29 Temmuz'da yapılan açıklamaya göre; uluslararası hakem kurulunun değerlendirmeleri sonucunda seçilen 40 yaş altındaki 25 genç bilim insanından biri olan Prof. Dr. Baran, Dünya Bilimler Akademisi 'Genç Üye'liğine layık görüldü.

Diğer genç üyelerle birlikte Dünya Bilimler Akademisi'nin genel kurullarına ve toplantılarına ve bölgesel ofisler tarafından düzenlenen toplantılara katılma, Dünya Bilimler Akademisi ödülleriyle aday olma veya diğer bilim insanlarını aday gösterme, gelişmekte olan ülkelerdeki genç bilim insanlarının sorunlarını ve çözüm önerilerini Dünya Bilimler Akademisi'nin gündemine taşıma ve genç bilim insanlarını üyeliğe aday gösterme gibi sorumlulukların da sahibi olan Prof. Dr. Yusuf Baran ülkesini ve çalıştığı kurumları Dünya Bilimler Akademisi gibi uluslararası saygın platformlarda temsil edecek olmaktan büyük onur duyduğunu dile getirdi ve "Dünya Bilimler Akademisi'ne tüm dünyadan seçilen 40 yaş altı 25 genç bilim insanından biri olmak, şahsım için de son derece mutluluk ve gurur verici oldu. Farklı kültür ve coğrafyalardan seçilen üstün başarılı ve küresel problemlere ilgi duyan lider bilim insanlarıyla tanışmak, fikir alışverişinde

bulunmak ve birlikte çalışma fırsatı yakalamış olmak kişisel gelişimime önemli katkılar sunacak. Akademi'nin uluslararası vizyonunu gerçekleştirmeye ve dünyanın farklı bölgelerindeki bilimsel gelişmeleri desteklemeye dair yürütülen çalışmalar, toplantılar ve beyin fırtınalarına katkı sunmaya ve ülkemini de bu desteklerden en üst düzeyde faydalanması için gereğini yapmaya da hazırım." dedi.

Prof. Dr. Yusuf Baran, üyelik belgesini 18-21 Kasım 2015 tarihlerinde Avusturya'nın Viyana şehrinde düzenlenen törenle aldı.

TÜBA'nın İlk Üyelerinden Prof. Dr. Namık Kemal Pak Vefat Etti

TÜBA'nın ilk üyelerinden ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Fizik Bölümü Emekli Öğretim Üyesi olan Prof. Dr. Namık Kemal Pak, 10 Kasım 2015 tarihinde vefat etti. Prof. Dr. Namık Kemal Pak, 12 Kasım'da ODTÜ Fizik Bölümü'nde 9.30'da düzenlenen törenin ardından Kocatepe Camii'nde kılınan öğle namazı sonrası Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

1947 yılında Samsun'da doğan ve bir süredir sağlık sorunları nedeniyle tedavi gören değerli bilim insanı Prof. Dr. Namık Kemal

Pak'a Allah'tan rahmet; ailesine, sevenlerine ve bilim camiasına başsağlığı dileriz.

TÜBA Üyeleri Üniversite Yönetiminde...

Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK), yaptığı açıklamaya göre 3 vakıf üniversitesine rektör atanması için olumlu görüş bildirdiği, 41 fakülteye de dekan ataması yaptığı bildirildi.

Yükseköğretim Genel Kurulu'nun 12 Kasım 2015'te gerçekleştirilen 14. toplantısında, çeşitli komisyonlarca hazırlanan raporların yanı sıra bazı üniversitelere rektör ve dekan atamaları görüşüldü.

Prof. Dr. Türker Kılıç

TÜBA Asosye Üyesi Prof. Dr. Türker Kılıç, 2011 yılından bu yana yürüttüğü Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı'na yeniden atandı.

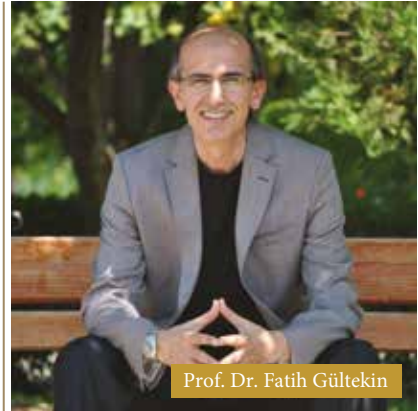
TÜBA'ya 2007'de seçilen Prof. Dr. Kılıç, 2010 yılı AANS (Amerika Beyin Cerrahları Birliği) toplantısına Türkiye'den bilimsel bildirisi kabul edilen tek beyin cerrahı oldu. Özellikle beyin damar hastalıkları ve beyin tümörleri alanlarında çalışıyor ve kurucusu olduğu Nöroşirürji Araştırma Merkezi'nin başkanlığını yürütüyor.

Prof. Dr. Fatih Bilgili

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fatih Bilgili Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığı'na atandı.

TÜBA'ya 2015'te seçilen Prof. Dr. Bilgili Çukurova Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışıyordu.

Prof. Dr. Fatih Gültekin

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fatih Gültekin Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı'na atandı.

TÜBA'ya 2012'de seçilen Prof. Dr. Gültekin, biyokimya, toksikoloji, nöroendokrinoloji, beslenme, gıda katkı maddeleri üzerine çalışıyor.

(İSLAM'DA BİLİM ve TEKNİK'İN 3. BASKISI ÇIKTI!)

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in uzun yıllar süren çalışmaları sonucu hazırladığı, ilk olarak "Wissenschaft und Technik im Islam" adıyla Almanca yayımlanan ve TÜBA tarafından Türkçeye çevirilen 'İslam'da Bilim ve Teknik'in 3. baskısı gerçekleştirildi.

İslâm bilginlerinin çalışmalarını ve bilim dünyasına katkılarını çeşitli örneklerle 'İslam'da Bilim ve Teknik'e Giriş', 'Astronomi', 'Coğrafya, Denizcilik, Saatler, Geometri, Optik', 'Tıp, Kimya, Mineraller ve Fosil Oluşumlar', 'Fizik ve Teknik, Mimari, Savaş Tekniği, Antik Objeler, Orientleştirici Stilde Avrupa Camı ve Seramiği' başlıkları altında beş ciltte toplayan eser, aynı zamanda da dünya bilimler tarihinde İslam biliminin oynadığı rolü inceliyor. Batı dünyasını merkeze alan bilim tarihine eleştirel bir çözümlemeyle yaklaşan Prof. Dr. Fuat Sezgin'in eseri, İslâm ve Orta Çağ bilim tarihine farklı bir bakış açısını da yansıtıyor.

TÜBA Şeref Üyesi
Prof. Dr. Fuat Sezgin'in eseri
'İslam'da Bilim ve Teknik' için:
<https://satis.tuba.gov.tr>

TÜBA - GIDA, BESLENME ve KANSERİN
ÖNLENMESİ SEMPOZYUMU RAPORU

TÜBA - KANSER TEDAVİSİNDE PAYDAŞLAR
ARASI KOORDİNASYONDA YAŞANAN
PROBLEMLER SEMPOZYUMU RAPORU

Gıda, Beslenme ve Kanserin Önlenmesi Sempozyumu Raporu ile Kanser Tedavisinde Paydaşlar Arası Koordinasyonda Yaşanan Problemler Sempozyumu Raporu Akademi'nin mevcutları geliştirerek sürdürmesinin yanında yeni program, proje ve faaliyetleri devreye sokma ve danışmanlık işlevini geliştirme politikasının ürünleri olarak ortaya çıkmışlardır.